

אתגרים

סונים ותוכן של הורים אהבים

כי תצא תטפ"ג

גליון מספר 496

מוסף מיוחד מבית 'טועמיה'
בהוצאת דפוס 'ספיד'

אֵלֶּזְנֹת

הס"ד, אֵלֶּיוֹן ר"ע

לְפָנֵינוּ עֹפֶת

פְּרֻשַׁת כִּי תִצְאָה

השְׁעָרָה, וְהוּא מֵה שְׂאֲמָרוֹ בְּזֶהר (ח"ג פ.) כִּי עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַבַּע עֲלֻבוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה, וּכְאֲמָרְךָ בְּמִשְׁנָה (אבֹת פ"ו מ"ב) אוֹי לָהֶם לְבָרִיּוֹת מַעֲלָבוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה.

לְמוֹד בְּחִיּוֹת וְהִתְלַבְּבוּ

סֵפֶר הַרְה"ח ר' אֲבָרְהָם יִצְחָק ע"ה, מְשַׁמֵּשׁ הַרְה"ק ה' אֲבִינֵי נִזְר' מִסּוֹכָאֲשׁוּב זִיע"א, שֶׁשְׁמַע פַּעַם אַחַת מִפִּי הַקְּדוֹשׁ, שְׂאֵם הַחֲסִידִים שֶׁיִּשְׁנֵם בְּבֵית מְדַרְשׁוֹ הוֹלְכִים עִם מַחְשְׁבוֹת בְּטָלִים, אִז כָּל שֶׁעַר וְשֶׁעַר שְׁבָרָאוֹ נִעְשֶׂה לוֹ כְּמוֹ מַחַט וְדוֹקְרִים לְמַחוּ, וְאֵם מְקַלְקְלִים קִצָּת בְּבֵיתֶם אִזִּי מְרַגֵּשׁ בּוֹ תִּכְף בְּחִדְרוֹ, יַעַן שֶׁמְרַגֵּשׁ אִז כְּמוֹ שֶׁהִיָּה מִנַּח עַל מַחוּ מִשָּׂא כְּבֹד. וְלִפְעָמִים שֶׁלַח אוֹתוֹ לְבֵית הַמְדַרְשׁ לְעוֹרֵר אֶת הַחֲסִידִים דְּשֵׁם שֶׁלֹּא יִלְכוּ בְּהַלּוֹךְ וְשׁוֹב בְּטָל, רַק יִשְׁבוּ עִצְמָם לְלַמֵּד עִם חִיּוֹת הַקְּדוֹשׁ, וְמֵאֵד הַזְהִירָם תְּמִיד שֶׁהַלְמוּד גְּמָרָא לֹא יִהְיֶה בְּדֶרֶךְ יִשְׁנִים 'שְׁלוֹפְעֵדִיק', אֲלֵא עִם רְצוֹן וְהִתְלַבְּבוּ, חִיּוֹת רִשְׁפֵי אֵשׁ.

וּפַעַם אַחַת אָמַר, שֶׁכָּל הַדְּחָקוֹת וְהַצָּרוֹת שִׁישׁ לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל הָעוֹלָם רַח"ל הוּא הַכָּל בְּשִׁבְלֵי שְׁלוֹמֵי הַגְּמָרָא כְּאֵדָם שְׂרוּצָה לִישׁוֹ 'שְׁלוֹפְעֵדִיק', וְאֵם הֵיוּ הָעוֹלָם מְצִיִּתִים לוֹ וְלוֹמְדִים הַגְּמָרָא עִם חִיּוֹת, הֵיָה הוּא עֹרֵב בְּדַבָּר שֶׁלֹּא יַחְסֹר לְשׁוֹם יִשְׂרָאֵל פְּרֻשָׁה וְכָל טוֹב ('אֲבִיר הַרוּעִים' אוֹת קִיג).

סִימָן לִירָא אֱלֹקִים

עַל הַפְּסוּק (דְּבָרִים כה יח) 'אֲשֶׁר קָרָה בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֵב בָּךְ כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאִתָּה עֵיפ וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹקִים', פֶּרֶשׁ הַרְה"ק רַבִּי בְרוּךְ מִמַּעֲזָבוֹ זִיע"א בְּסִפֵּר 'בוֹצִינָא דְנְהוּרָא': רָצָה לוֹמַר, שְׂאִין לָךְ זְרִיזוֹת לְתוֹרָה וְעֹבְדוּתָה רַק תְּמִיד אִתָּה עֵיפ, סִימָן הוּא שֶׁלֹּא יָרָא אֱלֹקִים אִתָּה.

(מֵתוֹךְ הַסֵּפֶר סִפְרֵי וִיהִלּוּם - לְהַרְבֵּה הַגְּאוּן רַבִּי מִנְחָם מִנְדֵל פּוֹמֵרֶנֶץ שְׁלִיט"א)

אִרְיָאֵל ח"א עֵמוֹד רַמְד).

אוֹי לָהֶם לְבָרִיּוֹת מַעֲלָבוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה

עַל הַפְּסוּקִים (דְּבָרִים כב יג-טו): 'כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְבָא אֵלֶיהָ וְשָׂנְאָהּ, וְשֵׁם לָהּ עֲלִילַת דְּבָרִים וְהוֹצֵא עֲלֶיהָ שֵׁם רַע וְאָמַר אֶת הָאִשָּׁה הַזֹּאת לִקְחָתִי וְאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא מִצְאָתִי לָהּ בְּתוֹלִים. וְלִקַּח אֲבִי הַנֶּעֱרָר וְאָמַר וְהוֹצִיאָה אֶת בְּתוּלֵי הַנֶּעֱרָר אֶל זִקְנֵי הָעִיר הַשְּׁעָרָה', פֶּרֶשׁ רַבְנֵי הָאוּר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ בְּתוֹכָהֶם מוֹסֵר עַל הָאוֹמְרִים שְׂאִין לָהֶם פְּרֻשָׁה בְּשֶׁל הַיּוֹתָם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה:

דְּבָרָה תּוֹרָה כְּנֶגֶד בְּנֵי אָדָם גַּם בְּנֵי אִישׁ אֲשֶׁר חוֹרְרִים פְּנִיָּהֶם מִן הַתּוֹרָה, כְּאֲמָרְךָ כִּי הַיּוֹם קִצָּר לָמָּה שְׂצִירָה לְהִשְׁתַּדֵּל עַל הַמַּחֲיָה, וְעַלֶּיהָ אָמַר הַכְּתוּב 'כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה' זֹאת הַתּוֹרָה הַמְאֲרָסָה. וְבָא אֵלֶיהָ' שֶׁכָּבֵד וְרָחַק עֲלֶיהָ אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה בְּהַר סִינַי וְקִבְלוּ הַלּוֹחוֹת. וְשִׁנְאָה, פְּרוּשׁ, שְׂאִין לָבֶם חִפְץ לְתַת לָהּ עוֹנֵתָה בְּמִשְׁפָּט, וְכִשְׁבָּא מוֹכִיחַ לְדַבֵּר אֵלָיו לָמָּה תִּמְאָס אִשְׁתְּ נְעוּרִים, מְשִׁיב, כִּי אִין הַתּוֹרָה זְנָה וּמְפָרְנֶסֶת וְהוּא צִירָה לְמַחֲיָה, גַּם אִינוֹ רוֹאֵה סִימָן בְּרָכָה מְאֻמְצָעוֹת לְמוֹדָה הַגֵּם כִּי יַעֲסֵק בָּהּ אִין נִפְתָּחִין לוֹ שְׁעָרֵי פְּרֻשָׁה טוֹבָה, וְאֲדַרְבָּא רוֹאֵה כִּי כָּל הָאֲנָשִׁים שְׂרַחֲקוּהָ וְאִינִם חוֹשְׁבִים בָּהּ כָּל עֵקֶר בְּתִיָּהֶם מְלֵאִים כָּל טוֹב, וְהוּא אָמַרוֹ וְשֵׁם לָהּ עֲלִילַת דְּבָרִים וְהוֹצֵא עֲלֶיהָ שֵׁם רַע' בְּאֲמָרוֹ 'אֶת הָאִשָּׁה הַזֹּאת לִקְחָתִי', פְּרוּשׁ, שְׂאִינוֹ כּוֹפֵר בְּלִקְוִחָהּ, אֲלֵא שְׂאוֹמֵר 'וְאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא מִצְאָתִי לָהּ בְּתוֹלִים', פְּרוּשׁ, לְשׁוֹן חֲזָק, כִּי עוֹסְקִיָּה סְבִיב יַחֲנוּ לְדַפֵּק עַל דְּלַתִּי אַחֲרִים לְמִצָּא טָרֶף, מוֹדִיעַ הַכְּתוּב כִּי הַקַּב"ה שְׁהוּא הַנִּקְרָא אֲבִי הַנֶּעֱרָר וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל יִתְבַּעוּ עֲלֻבוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה לְפָנֵי בֵּית דִּין הַגְּדוֹל, וְהוּא אָמַרוֹ 'וְלִקַּח אֲבִי הַנֶּעֱרָרָה וְאָמַר וְהוֹצִיאָה אֶת בְּתוּלֵי הַנֶּעֱרָרָה', רַמְזוֹ חֲזָק וְעַלֶּיהָ הַשְׁגוֹת רְמוֹת יִשְׁגוּ בְּאֻמְצָעוֹתָהּ וְיִתְבַּעוּ עֲלֻבוֹנָה בְּבֵית דִּין כְּאֲמָרוֹ

פְּרֻשָׁה בְּזִכּוֹת הַתּוֹרָה

אֲשֶׁר קָרָה בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֵב בָּךְ כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאִתָּה עֵיפ וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹקִים (כה, יח). הַתְּאוּנָה פַּעַם אֲבָרָה לְפָנֵי הַרְה"ק ה'שְׁפֵת אִמְת' זִיע"א, שֶׁחֲמִיו מִתְקַשֶּׁה בְּפִרְנֶסֶתוֹ וְאִינוֹ מְצַלִּיחַ לְעַמֵּד בְּהִבְטָחְתּוֹ וְלִסְפֵק לוֹ אֶת מְזוֹנוֹתָיו, וּפּוֹחַד שֶׁיִּאֲלָץ לְצִאֵת לְעֶסֶק בְּמִסְחָר. שְׂאֵלוֹ ה'שְׁפֵת אִמְת' אִם חוֹתְנוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה, וְעֵנָה הַאֲבָרָה, כִּי חוֹתְנוֹ אָדָם פְּשׁוּט וְאִינוֹ לְמַדָּן. אָמַר לוֹ הַרְבִּי: בָּאֵם תִּתְמַיֵּד אִתָּה בְּלִמּוּדְךָ, יַעֲזוּר הַשִּׁי"ת שֶׁיִּשְׂאֵה לְחוֹתְנְךָ פְּרֻשָׁה וְיִכַלֵּת לְהַחְזִיקָהּ. וְכִדְמַצִּינוּ לְשׁוֹן הַגְּמָרָא 'תְּלִי תְּנִיא בְּדָלָא תְּנִיא' ('מִמַּעֲוֹנוֹת אֲרִיּוֹת').

אֲבַעַר וְאֵם אִזִּי דִּי גְמָרָא שׁוֹלְדִיג'?

סֵפֶר הַרְה"ק הַיְבִית יִשְׂרָאֵל זִיע"א: מַעֲשֶׂה בְּחִסֵּד ר' לֵיבֵל גְּלָאֲזֵר ז"ל, שֶׁיִּשְׁבַּע שְׁנַיִם אַחְדוֹת אַחַר נְשׁוֹאֵיו עַל הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה, וְהִסְתּוֹפֵף בְּצִלוֹ שֶׁל הַרְה"ק ה'שְׁפֵת אִמְת' זִיע"א. כְּשֶׁנִּשְׁלְמוּ שְׁנוֹת הַקַּעֲסֵט שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ חוֹתְנוֹ, נֶאֱלָץ ר' לֵיבֵל לְהַתְּפָרֵס בְּעַצְמוֹ. הוּא פָּנָה לְמִסְחָר אֶךְ הַקִּפִּיד לְהַקְדִּישׁ לְעַסְקִים לֹא יוֹתֵר מֵאַרְבַּע שְׁעוֹת בִּימְקָה בְּעוֹד שְׂאָר עֵתוֹתָיו נִשְׂאָרוֹ קוֹדֵשׁ לְתוֹרָה וְלַעֲבוּדַת הַשֵּׁם. לְיָמִים כְּשֶׁגְּדָלָה הַמִּשְׁפָּחָה וְהַכְּנִסוֹתָיו לֹא הִסְפִּיקוּ כְּדֵי פְּרֻשָׁה, שָׁקַל ר' לֵיבֵל לְהַקְדִּישׁ יוֹתֵר זְמַן לְעַסְקִים אֶךְ לֹא הִרְהִיב לְעַשׂוֹת מְאוּמָה עַל דַּעַת עַצְמוֹ. בֵּינְתִים נִתְבַּקֵּשׁ ה'שְׁפֵת אִמְת' לִישִׁיבָה שֶׁל מַעֲלָה וּבְנֵי הַרְה"ק ה'אֲמֵרִי אִמְת' זִיע"א הִנְהִיג אֶת עֵדַת חֲסִידֵי גוּר. ר' לֵיבֵל הוֹדֵר וְנִכְנַס כְּבַר בְּיָמִים הָרְאוּשׁוֹנִים לְשֹׂאֵל אֶת הַרְבִּי, הֵאֵם בְּשֶׁל חֶסֶר בְּרָרָה יוֹסִיף עוֹד שְׁעוֹת לְמִסְחָר. בְּאוֹרֶךְ רוּחַ הַקְּשִׁיב הַרְבִּי לְשֹׂאֵלָה וְהִגִּיב בְּקִצּוֹר: 'אֲבַעַר וְאֵם אִזִּי דִּי גְמָרָא שׁוֹלְדִיג' [-אֶךְ בְּמָה אֲשַׁמָּה הַגְּמָרָא?]? יָצָא אוֹתוֹ חֲסִיד מַעַל פְּנֵי וְתִשְׁבּוּתוֹ בִּידוֹ ('רֵאשׁ גּוֹלַת

חִידוֹן אֵלֶּזְנֹת - נוּשָׂא פְּרֻשָׁה - נוּשָׂא פְּרֻשָׁה זֹו קְשׁוּרוֹת לְשִׁכְחָה?

פְּתָרוֹן הַחִידָה - פְּרֻשַׁת שְׁלַח:

ש. מֵהֶם שְׁלוֹשַׁת הַפִּירוֹת שֶׁל שְׁבַעַת הַמִּינִים, אֲשֶׁר מוֹפִיעִים בְּפִרְשָׁתוֹ בְּפִסְקוֹ אַחַד? ת. עֲנִיבִים, רִימוֹנִים וְתַאנִּים, הֵם שְׁלוֹשַׁת הַמִּינִים שֶׁהִמְרִגְלִים לְקַחוּ עִמָּם מֵאֶרֶץ כְּנָעַן, וְכוּלָם מוֹפִיעִים יַחַד בְּפִסְקוֹ כַּג בְּמִדְבַר יג.

שֵׁם הַזּוֹכֵה בְּסִידוֹר מִתִּיבְתָא מִנְחָה מְעִרִיב בְּהוֹצֵאת "עוֹז וְהַדְר": פְּרֻשַׁת שְׁלַח: ה' פְּנַחַס מִנְחָם בְּרוּיֵנר מְבִית שְׁמַשׁ.

פְּתָרוֹן הַחִידָה וְכֵן שֵׁם הַזּוֹכֵה, יְפוֹרְסָמוֹ אִי"ה בְּגִלְיוֹנוֹת הַבָּאִים

הַפּוֹתְרִים נְכוֹנָה יִכְנָסוּ לְהַגְרָלָה אִי"ה
עַל סִידוֹר מִתִּיבְתָא מִנְחָה מְעִרִיב בְּהוֹצֵאת "עוֹז וְהַדְר".
אֶת הַפְּתוּרֹנוֹת יֵשׁ לְשַׁלּוֹחַ אֵלֵינוּ עַד לְיוֹם שְׁנֵי
לְמַסְפָּר פִּקֵּס: 077-470-26-81
או לְמֵייל: magdenot@gmail.com

נֹא לְכַתּוּב שֵׁם, כְּתוּבַת מְדוּקָה וְשִׁלְפוֹן.
בְּרֵאשׁ הַדָּף לְצִיין "עֲבוּר חִידוֹן לְנוֹעַר".

שוֹתֵף קֶרֶן

סיפורים נפלאים לילדים

פְּרִשֶׁת כִּי תֵצֵא

"כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ" (כא, י)

הַמִּלְחָמָה הַקְּשָׁה בְּיוֹתֵר - אָמַר רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר הַכֹּהֵן, בְּעַל הַ"חֶפֶץ חַיִּים" - הַיָּא מִלְחָמַת הָאָדָם בְּיֶצֶר הָרַע...

בְּצַעֲרֵירוֹתָיו, נִשְׁלַח הַגָּאֹן הַצַּדִּיק רַבִּי יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב קִנְיָבְסְקִי, "הַסְטִיפֶלְעֵר", לְמַחְנָה עֲבוּדָה בְּסִיבִיר.

מְעַטִּים הָיוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁשָּׂרְדוּ אַחֲרֵי מַחְנָה זֶה.

הָעֲבוּדָה, עֲבוּדַת פֶּרֶךְ בְּקֶר מְקַפֵּיא בְּטִמְפֶּרְטוּרָה אֲשֶׁר לְעֵתִים יִרְדָּה עַד אַרְבָּעִים מַעֲלוֹת מִתַּחַת לְאֶפֶס הַכְּרִיעָה רַבִּים...

בְּדַרְכֵי שׁוֹנוֹת וּמִשְׁנוֹת הַצְּלִיחַ רַבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל לְשֹׁמֵר שַׁבָּת גַּם בְּמַחְנָה הַנּוֹרָא הַהוּא.

בְּאֶחָד מִלֵּילוֹת שַׁבָּת הַקְּרִים הַצֶּרֶךְ לְשֹׁמֵר עַל הַמַּחְנָה.

הַסֵּדֵר הָיָה שֶׁהַחֵיל הַשׁוֹמֵר, לוֹבֵשׁ מְעִיל פָּרוּה עָבָה בְּמִשְׁךְ זְמַן שְׁמִירָתוֹ, וּבַהֲתַחֲלָף הַמִּשְׁמֶרֶת הָיָה מְעַבִּיר אֶת הַמְּעִיל לְבֵּא אַחֲרָיו. הַחֵיל שֶׁרַבְּנוּ הַחֲלִיפוּ הָיָה גּוֹי, וּבְגִמֵּר מִשְׁמֶרֶתוֹ הוֹרִיד אֶת הַמְּעִיל וּתְלָאוּ עַל הָאֵילָן שְׁצִמַּח שָׁם.

הַקֶּר אָכַן הָיָה עוֹד כְּדֵי פְּקוּחַ נֶפֶשׁ, אֶךְ חֲכָמִים הָרִי אָסְרוּ לְעֲלוֹת בְּאֵילָן בְּשַׁבָּת,

וְאֶצֶל רַבְּנוּ לְעֵבֵר עַל אֲסוּר דְּרַבָּנָן גַּם הוּא פְּקוּחַ נֶפֶשׁ.

אוֹלָם בְּלִי הַמְּעִיל הָרִי יִקְפֵּא... מָה יַעֲשֶׂה ?

רַק חֲמֵשׁ דְּקוֹת - חֲשֵׁב רַבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל בְּלָבוּ - רַק חֲמֵשׁ דְּקוֹת לְלֹא מְעִיל, וּלְאַחַר מִכֵּן, אֶעֱלֶה עַל הָעֵץ וְאוֹרִיד אוֹתוֹ, שֶׁהָרִי יֵשׁ בְּדַבָּר מִשׁוֹם פְּקוּחַ נֶפֶשׁ.

עָבְרוּ חֲמֵשׁ דְּקוֹת, וְרַבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד רוֹעֵד מִקֶּר...

עוֹד חֲמֵשׁ דְּקוֹת נוֹסְפוֹת - חֲשֵׁב בְּלָבוּ - וְאוֹרִיד אֶת הַמְּעִיל.

כֶּךָ עָבְרוּ חֲמֵשׁ דְּקוֹת וְעוֹד חֲמֵשׁ דְּקוֹת וְעוֹד חֲמֵשׁ דְּקוֹת... עַד מוֹצְאֵי שַׁבָּת!

מִלְחָמַת הַיֶּצֶר, מִלְחָמָה קְשָׁה הִיא. הַדֶּרֶךְ לְנִצְחוֹ הִיא בְּתַחְבּוּלוֹת מִלְחָמָה, לֹא בְּבַת אַחַת, כִּי אִם צַעַד אַחַר צַעַד, כְּדַכְתִּיב: "מִחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה תִּכּוֹן וּבְתַחְבּוּלוֹת עֲשֵׂה מִלְחָמָה" (מִשְׁלֵי כ, יח).

"הַשֵּׁב תְּשִׁיבֶם לְאַחִיךָ" (כב, א)

יוֹם אֶחָד יֵצֵא כ"ק הָאֲדָמוֹ"ר רַבִּי אֶהְרֵן מִבְּעֵלְז זצ"ל מִחֲדָרוֹ לְבֵית הַמְּדֻרָשׁ וְהַבְּחִין בְּבוֹל הַמִּנְחָה עַל הָרֶצֶפָה.

הוּא הַתְּכוּפֶף וְהָרִימוּ וְשָׂאֵל אֶת שְׁמֹשׁ הָאֵם יֵשׁ עֶרְךָ לְבוֹל, וְהִלָּה הַשִּׁיב כִּי הַבוֹל עֲדִין טוֹב וְשׁוֹה כְּסָף.

לְעִי"נ הַרְה"צ

ר' פִּנְחָס בֵּן ר' בְּנִימִין בִּינוֹשׁ רוֹזֵנְבוֹים זְצוּק"ל

כ"ו בְּנִיסָן תִּשְׁע"ז

אמר לי הרב אלישיב, הלא קימת מצות השבת אבדה?!

הגבתי מיד, אני קימתי השבת אבדה, אולם בני הבחור עדין לא מצא את אבדתו...

ברכני הרב אלישיב בברכה מיחדת, אך הוספתי לומר לו: כל פעם הרב מברך אבל עכשו אני מבקשת לבני זוגי הגון בקרוב! הרי צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

חיה הרב וענה: אבל לשם כך יש צורך להיות צדיק...

בכל זאת חזר וברכני בלבביות, וכעבר שבועים מצא בני את אבדתו... (בית אמי)

"לא תלבש שעטנז" (כב, יא)

פעם אחת הגיע הגאון רבי ישראל סלנטר, בפקדת הרופאים, לעירת נפש ומרפא ידועה.

באותה עירה נפש באותו זמן עשיר אחד אשר היה ידוע גם כלמדן גדול.

באחד הימים צעד רבי ישראל ברגל בשבילי העירה, לפתע, נעצרה לידו פרפרה הדורה רתומה לסוסים אפירים.

בתוך הכרפרה ישב העשיר והזמין את רבי ישראל שיצטרף אליו לנסיעה.

דחה רבי ישראל את ההזמנה בנימוס.

רבי - אמר העשיר - כלום חושש הרב מאסור שעטנז? והרי במושב מרכבה כבר הכריעו גדולי הפוסקים כי אין חשש שעטנז כלל.

אמנם כן - ענה רבי ישראל - אין אני חושש מאסור שעטנז, אבל מחשש גאונה אני חרד...

כתיבה וחתומה טובה

עלה האדמו"ר על הבימה והכריז על המציאה.

נגש אליו אחד המתפללים וטען כי הוא אבד את הבול.

האדמו"ר בקש סימנים ואמת כי אכן הבול שלו, אך עדין לא העביר מיד את הבול לבעליו.

היה זה לפני תפלת מנחה, והאדמו"ר כבר נטל את ידיו וחרג את ה'גארטל' (אבנט) לכבוד התפלה, ואז ראו כלם את האדמו"ר מוריד את הגרטל, נגש לכיור, נוטל שוב את ידיו, חוגר שוב את הגרטל, הכל לכבוד המצוה.

ואז החל לומר, בקול רם ובהתלהבות: לשם יחוד קיום מצות השבת אבדה, בדחילו ורחימו... ורק לאחר שסים השיב את הבול לבעליו.

העידו כי במשך יום שלם היה האדמו"ר שרוי בשמחה גדולה, על שזכה לקיים מצות עשה דאורייתא של השבת אבדה.

(יחי ראובן)

עובדת הבית אצל הגרי"ש אלישיב זצ"ל ספרה: במעיל של הרב אלישיב היה כיס ובו מטבעות של חמשה שקלים שאותן היה מחלק לצדקה.

מדי פעם הייתי מברישה את המעיל.

באחד הימים שמתי לב, כי המעיל כבד.

בדקתי ומצאתי כי המכפלת מלאה מטבעות שחדרו דרך חר בכיס המעיל...

פרמתי את הבטנה, הוצאתי את המטבעות, תפרתי שוב והבאתי לרב אלישיב ערמה של מטבעות.

ט אלול תשפ"ג

שנה ה' | גליון מס' 194

לתרומות לארגון 'בני בינה' ולהנצחה בעלון:

ניתן לתרום דרך קו 'בני בינה' בטל': 03-3064100, שלוחה 9 וכן בעמדות 'נדרים פלוס' פניות למערכת: ניתן להשאיר הודעות בקו 'בני בינה', דרך ג.פ. או במייל bneibina22@gmail.com

בפיקוח רבנים ומחנכים שליט"א

בינו נא זאת "העצין נפל ונשבר לרסיסים והפרחים היפים שהיו בו נרמסו ונמעכו ברגבי האדמה שבגעצין"

'חנוך', ובכל זאת לא אהד בלבד מצאנו בתורה שמיחס בעקרו לימי הנעורים, התדעו מהו? אכן, דין 'בן סורר ומורה' הוא אסור שהתורה הטילה עליו רק בהיותו נער ולא כשהוא זוכר גדול בשנים. מדוע? מה הפאור בזה? זוכרים אתם את שתיל האתרוגים שהראה לנו דוד מנחם, שתיל רך שנמתק על ידי עמוד תמך - קנה סוף, מה שהלל חשב כ'פלאים', אולם היה זה כדי לעצב ולשר את השתיל הקטן, כי אם עקשו לא יגדל ישר, טוב לא יוכלו לשרור לאחר מכן. ובכן, סבא זכרוננו לברכה, שרב כוחו היה בחנוך, הצביע פאן על דבר יסודי: ימי הנעורים, כמו שהם התקופה העקרית של גדול והצמיחה הגופנית, כך בדייק הוא הזמן העקרי של התפתחות כחות הנפש והכחות הרוחניים שבאדם. לכן בתקופה זו חשוב מאד לשמור על ההליכה בדרך הישר ולא לסטות אפלו בסטייה קלטה, כי כל סטייה קלה בימי הנעורים, בזמן הצמיחה, תוצאותיה מתבטאות בסופו של דבר בהרס בנין כל הנפש.

גם מה שספר דוד מנחם אודות העובד הסיני שלו, יעור לנו בהבנת הענין. הפועל צ'או לי, או משהו כזה, "צ'אנג לי" זכור הימים. שמענו מה קרה לו. כי פח התאנה היא עצום ואם לא שולטים עליו, הוא שולט על האדם, על כל כחותיו ויצוונותיו. ולכן התורה הקדושה רואה בכת הרצון והתאנה כח הרסני במיוחד, המביא לידי בטול צורת האדם, להשילת כחות הרסניים בלתי מרסנים והגברת הנפש הבהמית והשילתה על צורת האדם. בדייק מה שהיה עם צ'אנג לי, שנעשה עבד לרצונו.

ראיתם את שברי פד החרס, העצין ובו הפרחים הסגלים. היה מי שנסה לחבר את השברים [אבא פמוכן לא הזכיר מה קרה ואיך], דבר שנדון מתחילה לכשלו. כך אדם צוה שתאונות שולטות עליו, נהפך לבהמי, ואין לו תקנה. הרי הוא כחרס הנשבר. כך הליכה אחר התאנה שוברת והורסת את כחות הנפש של האדם ללא תקנה.

לכן התורה מקפידה במיוחד על ימי הנעורים שלא לפתח את כחות הרצון והתאנה, ואפלו בדברים המתירים, כי בתקופה זו, בשעה שצומחים וגדלים כחות הגוף והנפש, אם משליטים את כחות התאנה אפלו בהתר, סטייה קלה זו מעמידה את בנין נפש האדם בדרך הרס והחרבן, שסופו לאבדון שועמד על פרשת דרכים ומלסטם את הבריות.

ולכן אמרה תורה שמוטב שימות זכאי ואל ימות חייב, כי מי שבימי הנעורים מתבצב בדרך התאנה, הוא הורס את בנין ה'זכאי' שבו, וסופו בנדאי לחרבו הנפש ומוות חייב. ולכן החמירה בזה התורה כל כך.

סוד זה, של הפח המיוחד שיש בימי הנעורות, יודעים, לצערנו, גם בשלטון פאן במדינה, ולכן משקיעים הם פה הרבה להשתלט על חינוך הבנים והבנות מגיל הגן, לעקר מהם את רוח התורה והקדושה של התורה, ולגדלם בעקמימות ובסטייה מדרך הישר, חלילה.

לכן, לעמית זאת, כמה חשוב הוא בשנות הנעורים לראות לגדל בדייק בדרך המסורה לנו מדיורות עברה, ללא שנוי. ולזה זכינו בסיעתא דשמיא מפלאה במוסדות השמורים וטוהרים, שלא כפופים לשלטון. וימי הנעורות הם בדרך הישרה. פרי על דרך.

אבא הבחין בצבי שרגא המתבונן במרק המהביל ובו כפתאות (קוגל לאר), מאפל החביב עליו, ובתורה דחהו מעליו. "שרג" הבין אבא וקרא מייד, "זה בסדר, זה לא 'תאונות', זה 'ענג שבת', מתר לק לאכלו'.

מכשול תמור בגנתו של הדוד. "מה פלאים פאן?" התפלא ה'דוד'. "העץ הזה עם הקנה סוף, זה שני מינים!" טען הלל בלהט. דוד מנחם חנך: "ובכן, הלל, תחלה עליך לדעת כמה דברים. א. בעצי פרי אין אסור פלאים בשתילת שני עצי פרי בסמיכות זה לזה, אסור זה הוא רק במיני תבואה או בירקות, חטה ושיעור וחרצון יחד. ואלו עצים אסורים רק בהרכבה של שני עצים ממינים שונים, זה על זה. ב. פאן, השתיל הרה, דרך אגב, הוא שתיל של אתרוגים, אינו מרכב על מין אחר ולכן אין בו פלאים". וימה עם הקנה סוף שגדל לידו? עדין לא נחה דעתו של הלל. "הקנה הזה" הצביע דוד מנחם על קנה הסוף, "אינו גדל פאן, אין לו שרשים כלל!" "אז למה הנחת אותו?" לא הבין הלל. "פשוט מאד!" הסביר הדוד. "השתיל של האתרוגים, וכל שתיל אחר כשהוא קטן, אין בו כח לגדל ישר וזקוף, זקוק הוא לעמוד תמך, שימתק בו כדי שיוכל לגדל ישר. אם לא נדאק לכך בעודו צעיר, אזי כשיגדל הגזע שלו והענפים יהיו קשים וחסונים ויגדלו

"מי זוכר את הנפש במושבו?" הגיעה השאלה בהפתעה, בין הדגים למרק. ההפתעה היתה כפולה: ראשית, מי לא יזכר זאת, את הימים הנפלאים שהיו לבני המשפחה בימי 'בין הזמנים'. שנית, מה מקומה של שאלה זו, קעת, לאחר שאנו כבר שבע לאחר תחלת הזמן, ומן אלו, בעצומם של ימי הרחמים והסליחות. ועוד, באמצע סעודת השבת, לשאל שאלה זו. אבל דענו שאם אבא שואל, ודאי יש לקב סבה טובה.

ואכן, מי לא זכר. היו אלו שלשה ימים מלאים וגדושים באוירה מיוחדת. דוד מנחם פתח לפנינו את דירתו הישנה [חסית לזו החדשה, אך היא היתה פכה ונאה גם כן]. והחצר הגדולה עם הגנה הצמודה. הם ישבו ולמדנו ביות לעצים הגבוהים, פשקול ציצי הצפרים מלוח את למודנו. השלוח והשקט שבמושבו השרו רגע. בבקר הביא לנו הדוד ביצים טריות שהטילו התרנגולות שבלול שלו. ביצים גדולות וחסית ואף היו פאלו שמצאנו בהן שני חלמונים.

לצד החיות, צץ מול עיניו של צבי שרגא גם ארוע שלא היה כל כך נעים. היה זה בעת ששחקו בכדור במדשאה מאחורי הבית, הפדור היה בידו ורצה לזרוקו על ימניו, אך פאחד שאינו במחיה בזריקת פדורים עף הפדור בחזקה ונבע בדייק בעצמי יפה, עצמי העשוי חרס המנח על גדם של עץ דקל. העצין נפל ונשבר לרסיסים והפרחים היפים שהיו בו נרמסו ונמעכו ברגבי האדמה שבגעצין. הוא נזכר כיצד מהר לאסף את שברי העצין, מנסה לחברן יחד, אולי יצליח להרכיב מחדש את העצין. גם אם היה יצליח להרכיב את כל חלקי הפסיפס, עדין לא ידע איך בדייק ידביק את הכל. אך מיד ראה שהדבר נדון מראש לכשלו, הלא על זה נאמר "פחרס הנשבר", - שבריתו זוהי מיתתו. בערב הוא שאל את דוד מנחם כמה עולה העצין, הרי הוא חייב במצוות ורוצה לשלם. "יפה מצדך שאתה מודה, אשלה עוד מעט את הפועל החדש לאסף את השברים ולנקות".

"כן, אבל כמה אני צריך לשלם?" "שרג", זה בסדר! מחול לך!"

לאחר שהפועל אסף הכל. שאלו את הדוד למה הוא החליף את הפועל הסיני הנתיק צ'אנג לי: "מאז שהוא קנה לעצמו מכשיר פלאפון חדש - וכמוכן הוא לא חפש מכשיר קטן - כבר לא היה לי עם מי לדבר". דוד מנחם הסביר: "בכל רגע ראשו של הפועל היה נתון במסך, מדפדף קדימה ואחורה, צוחק וימדבר. או יושב שעוה פגלם. הייתי קורא לו לבוא לספל ולנקות את הלוח; לאסף את עלי השלכת; לישטף את הפלים, וכלום. הוא פשוט לא שומע או לא רוצה לשמע. הרגשתי שמאז הוא קנה אדון לעצמו! כל פלו היה משעבד לאדון החדש שלו - המכשיר. וכינו שמי אפטר ששני מלכים ישמשו בקתה אחד, אמרתי לו שעליו להחליט אצל מי הוא עובד: אצלי, או אצל האדון החדש שלו, ותאמיני היה לו ממש קושה להחליט. הוא אמר שינסה וישתדל לצאת לי. אך פעבר יומים כשראיתי שהתקדם בו [לתאנה, בקוש - נפרד] הוא פשוט בקש להפךי מעל סובקי ולהיות שקוע בטויותיו וכדומה. אמרתי לו שעליו לחפש מקום אחר. תאונותיו פשוט הרסו אותו לגמרי.

הלל נזכר אף הוא בדבר מענין שנחרת בקרבו מימי 'בין הזמנים'. "דוד מנחם, זה לא פלאים!" בטוח היה שגלה

אימת הדין ועבודת ימי האלו
במשנת חיי של רבנו הגדול
מרון הגרא"מ שך זצ"ל

אני לדודי

דמותו רבת הודו של רבנו הגדול מרון הגרא"מ שך זצ"ל נפחדו מראת הדין, נחזקה בקרב כל תלמידיו ורואי ימי הרחמים והסליחות. בכל ארבעים הימים מראשית חדת אלול ועד מוצאי יום הקדוש, נכרת היתה על פניו של מרון זצ"ל תחושת 'זחלים ורועדים מיום בואה, חלים כמכפירה מעברת משאך'. חרדת הדין ואימת המשפט, נראו עליו כל העת - בכל ימות השבוע ובכל שעות הימים.

אימת הדין בימים עברו

לעתים היה רבנו הגדול זצ"ל מספר מאשר ראה בעיניו את חרדת יום הדין, אפילו בקרב המון העם, בימים עברו.

בך ספר באחת משיחותיו: "כבר נמצאים שבע בתוך חדת אלול, ואני מרגיש שישנה קרירות, האלו אינו נכר, בקשי מבינים את המשמעות של אלול. אני זוכר מנעורי שאכלתי בשבת בסלוצק אצל משפחה, וכאשר הגיעו בתוך הסעודה לדבורים בעלמא, העירה האשה 'הרי אלול עכשו, אין לדבר' כה היתה מדברת אשה של פעם, והיום לא מכירים כלל שזה אלול ובנדאי יקיש צרח בחזק".

בשבת שקדם לסליחות בשלהי אלול תשנ"א, קשט מרון זצ"ל לביתו לביל שבת מהיכל הישיבה, ספר לסוכבו שזכר את האווירה בשנים קדמוניות בחו"ל, כאשר אף הנשים לא היו מדברות בשבת שלפני הסליחות וכן תאר ברגש רב את קריאת השמש לקום לאמינות הסליחות בפסוק 'עורו ישנים משנתכם'.

"לא יכלו לדבר אתו"

בשיחות רבות בימי האלו, חזר מרון זצ"ל על גבדא זו: "שמעתי בסלוצק מבנו של בעל ש"פ"ת ה"ב, שאבי למד בנאולין בזמנו של רבי יאשע בער (בית הלוי) זצ"ל, וספר שכאשר רבי יאשע בער נכנס בגליל לישיבה, לא יכלו לדבר אתו. כל כך היה טרוד ונפחד מאימת הדין באלול".

"הרי זה מבהיל על הרעיון", הוסיף מרון זצ"ל לומר, "הלא ידוע עד היכן הגיעה יראת חטא והעצומה של הבית הלוי, ועד כמה רחוק היה מכל נדנדו של חטא. מעתה, אם הוא נבהל וחרד כל כך, מה נענה אנו אחרינו?".

"לנסע לים המלח בארלו?"

בשלהי שנת תשמ"א, סבל רבנו הגדול זצ"ל מבועה רפואית ברגלו אשר הסבה לו סבל רב ונרמה לו להיות מרמק לביתו. צערו של מרון זצ"ל על שנבצר ממנו למסר את שיעוריו ושיחותיו תמידיו בסדרו, היה גדול מאד, אולם לא היה בידו מה לעשות.

באחת השבתות של חדת אלול, לאחר סיום תפלת מוסף בהיכל הישיבה, נד הגאון רבי שלמה טנא זצ"ל, אל מעונו של מרון זצ"ל כדי לבקרו בקור חולים. במהלך השיחה ספר מרון זצ"ל כי הרופא מטפל בו הודיע כי ישנה דרך בה יוכל להקל על יסוריו ולהביא לשפור משמעותי במצבו והיא רחצה בים המלח.

'אם נון מה הבעיה? מדוע אין ראש הישיבה נוסע לים המלח?' - התפלא רבי שלמה טנא, וימרון זצ"ל מהה להשיב בהרהר גדולה: 'לנסע לים המלח בארלו? איך אפשר בכלל לחשב על דבר שפונה?...

"האיך אפשר לנסע לחו"ר?"

שח הגאון הגדול רבי ברוך שמואל הפנה דויטש שליט"א (לרפ"ו ש): "אחד מראשי הכוללים נכנס למרון זצ"ל לקבל ב'רפת הדרך' לפני טיטו לחו"ר לארץ לטובת החזקת הארבעים. בטוח היה שכהרגלו בכל נסיעה לחו"ל, גם הפעם יזכה לקבל את ברכתו הנרגשת והנלדבת של רבנו הגדול זצ"ל, וחמימות ברכת קדשו תלווה עמו לרובם את רוחו בשהיה בארץ נכר. אלא שדבר אחד הוא לא הביא בחשבון - הפעם, שלא כמו בנסיעות הקודמות, הוא מתעתד לנסע בחזקתו...".

ואכן, רבנו הגדול זצ"ל הסתייג מאוד מן הנסיעה לחו"ר בעצמו של חדת אלול... אך ראש הכולל המשיך ושאל: 'תורה היא, וללמד אני צריך, הלא אינני נוסע לטיול או לנפש. מכתת אני את רגלי עבד החזקת לומדי התורה'. השיב לו מרון זצ"ל: 'כלל הוא בדינו - חייך קודמים, ובגמים אלו, אשר ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, תבנה, האיך אפשר לנסע לחו"ר? הלא כבר ברגע שנתשלב במושב הנוסעים שבמטוס, ישכח ממך ה'אלול', במדה קו או אחרת!... ראש הכולל אכן שמע לדברי מרון זצ"ל, בטל את פרטי הטיסה ולא נסע".

הרי זה ערב יום הדין"

באחת השנים, בשבוע השני של חדת אלול, ישב מרון זצ"ל כשהוא שקוע בתלמודו. לפתע, נגש אליו יהודי ובקש לשוחח עמו. נעצר מרון זצ"ל ואמר בקול חנוק: 'הרי זה ערב יום הדין'...

סדרי המוסר

במיוחד היה מתעצם רבנו הגדול זצ"ל בימים אלו בלמוד המוסר ובעריכת חשבון נפשו, דבר יום ביומו. הן בסדר המוסר הקבוע - קדם תפלת ערבית, והן בסדר הנוסף לימי האלו - קדם תפלת מנחה.

"למוד המוסר של מרון זצ"ל ע"פ בימים אלו", מתאר בקצב 'תל תלפיות', 'היה מלנה בסערה עזה. הוא היה מתרכז באופן מיוחד מתוך מרחק הדין וחשבון הנפש ומראהו היה מבהיל. הדבר היה נכר מאד במוצאי שבתות, בשנים בהן היה מתפלל ערבית בישיבה, אז היה עולה בחשכה מיד אחרי השמיעה, ועורר חשבון נפשו בגוון המוסר. בימי האלו היה נכר בקולו ובישיבתו שהוא שרוי במתח, האנחות היו מרבות והדמעות על לחייו. ככל שהיה מתקרב לקראת ראש השנה, ובעקר בשבת שקדם סליחות וכן בשבת שבה, היה בוכה בכי ממש בקולו".

בנוסף היה מרון זצ"ל מרבה לעורר על חובת הכל להתחזק בלמוד המוסר ועריכת חשבון הנפש בימים אלו, ונראו את בני הישיבה דפונדו' שלא יפקד מוקדם בלמוד המוסר.

למוד התורה

רבות עורר מרון זצ"ל בימי האלו על חובת ההתחזקות בלמוד התורה אשר היא העומדת לו לאדם לזכות בדין, וכפי שאנוגו היה על לשונו בענותנותו: 'עוד מעט פא ראש השנה, ועדיו אין באמתחתי חבילות של תורה ומצוות לעמד לפני הקב"ה'...

מספר נכדו הגרא"ש ברגמן שליט"א: "זכרתי כד הוינא טליא תפס אותי פעם מורי זקני מרון זצ"ל ב'דורו' ואמר לי בזה הלשון: 'אברהם ישעי', כמה ימים ליום הפפורים? ענית לו 'ארבעים יום' וארבעים לילה'. השיב לי בחיור: 'התחל בלמוד מספיק יומא, וסגמה ליום הפפורים הבעל"ט ותרגיש טעם חדת ביום הפפורים זה'".

פרפראות וחידישים
בפרשת השבוע
לשולחן השבת

דברי בינה

"כי את הכתר בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים" (כא. ח).

תבת 'כבר' היא חסרה ו', רמו נפלא קתב בזה בספר אגרת הטיוול לאחי המהר"ל זצ"ל (חלק הרמו עמ' עה), בדין זה של בכור נוטל פי שנים, כי אותיות כ"ר הן כפולות מהאותיות שלפניהם, אות ב' כפולה מאות א' שלפניה, ואות כ' כפולה מהאות י' שלפניה, ואת ר' כפולה מהאות ק' שלפניה. לרמו על כך, שבכור נוטל פי שנים.

"ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים" (כא. ט).

קתבו בפסוקים הקדושים שפסוק זה מרמז על חדת אלול. וכן קתב הוהר הקדוש: "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול, דביה סליק משה לטורא. למבעי רמזין קמי קדש ב'רין הוא", (תרגום: ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, והו חדת אלול, שבו עלה משה להר, לבקש רחמים לפני הקדוש ברוך הוא). גם האור החיים פרש על דרך זה (פסוק י"א): "וישבה בביתה, ותתנה בבכי על אשר מעלה באביה ואמה ועל פרדתה מהם. 'אביה' זה הקדוש ברוך הוא, 'אמה' היא נקסט ישראל (ברכות לה), 'ירח ימים' זה שער המספיק לשב (בתשבה), או ירמו לחדת המיוחד לתשבה שהוא חדת אלול". וביסוד ושרש העבודה (שער המים ס"א) הביא נון בשם האר"ז'ל.

"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגנך" (כב. ה).

צרו להבין מדוע תלוי חייב המעקה דוקא בבניית בית חדש, וכי בבית ישן שגורשו מהנענים לא צריך לעשות מעקה? וכתב החתם סופר (בש"ח חת"ס, קצ"ב תשובות סי' יח) שנדאי כל הנענים עטל להם מעקה מחשש נפילה. אך ישראל צדיק וחסיד הבונה בית חדש, יאמר לנפשו כי עשית מעקה הוא חסרון אמונה בה', כיון שכל מעשיו ועוליותיו וירידותיו הפל עבודת ה', ולא יפול ולא ימוטו רגליו כי רגלי חסדיו יסמרו, לכן אמר לו הקב"ה אם תבנה אתה בית חדש ועשית מעקה, אף שאכן אתה לא תפל [כי צדיק אמתה], אך 'יפל הנופל' המחזק לפל, כמו שפרש רש"י (סו), 'ויהא בך חטא' שנתגלגלה אחרת של זה בביתך, שאם מעשה מעקה אף שפול מן הדין הוא יפול במקום אחר כי תבן הוא, אובל על כל פנים בביתך לא יארע מכותך. ובהעמק דבר הביא לתרץ על פי הספרי שמה שכתוב 'בית חדש' בא ללמדנו שהבונה בית חדש ראוי לסדה מיד בתחלתה על ידי קיים מצוה, וכפי שכתב ז"הר (פר מצוה), לכן צוה ה' שיעין האדם את ביתו במצוות מעקה. ומה שלא כתוב בן במצוות מצוה, הטעם הוא משום שחייב מצוה אינו תלוי בבניית הבית, כי אחד שאין לו מצוה רשאי לדור בה בלא מצוה, רק שיש עליו מצוה לקבע מצוה מיד כשישגי [כמו שכתב בהעמק שאלה (שאי' כ"ו אות ז)], מה שאין נון מצוות מעקה תלויה בבנין הבית, שאסור לדור בלי מעקה, לכן שרר יותר לחדת ביתו במצוות מעקה.

טוב טעם

בינה ודעת בפרשה
הרב טודרוס טרעפ שליט"א

"ארבעים יכנו לא יסוף" (כה. ה).

בטעם הארבעים מלקות קתב הרמב"ם על פי המדרש (תנחומא ישו במדרש כח): לפי שבער על התורה שנתנה בארבעים יום ונגרם מיתה לעצמו שנוצר לארבעים יום לקה ארבעים יוצא ידו עשיון. וקשה שרר למעשה לוקח רק שלושים ותשע מלקות ולא ארבעים [מספר ארבעים הוא כמו שכתב רש"י (כה. ה) 'מנין שהוא סוכם וימשלים לארבעים והם ארבעים חסר אחת'].

ועוד קשה שרר הקמרא במוט דף כב: אומרת 'מאי טעמא אי כתב 'ארבעים' האמרי' הוה אמינא ארבעים במנינא השתא דתיב ב'מספרים' מנין שהוא סוכם את הארבעים'. ולקאורה זה פלא, שרר הם שני פסוקים נפרדים, בסוף פסוק ב' כתוב 'כדי רשעתו במספר' ובתחלת פסוק ג' כתוב 'ארבעים יכנו', ואיך דורשים מנין שהוא סוכם את הארבעים הרי במילא הם שררות זה לזה כלל.

והנה במשנה (שם) כתוב: 'אין אומדן אותו אלא במכות הראיות להשתלש'. והקמרא (כה) דורשת את זה מהפסוק 'והפהו לפניו כדי רשעתו במספר' רשעה אחת מלפניו שתי רשעות מאחוריו. ולפי זה יש לומר שבאמת דינו לקבל ארבעים מלקות, רק יש דין שאינו מקבל אלא מכות הראיות להשתלש, וזהו רק שלושים ותשע ומימלא השלושים ותשע מלקות הם הקיים של הארבעים מלקות שהוא אמור לקלות.

ומימלא יש לומר שערך המקור שלוקה ל"ט זה מנין שמקבל מכות הראיות להשתלש. ואם היה כתוב 'ארבעים במספר' לא היה אפשר לדרש שיקבל רק מכות הראיות להשתלש. אבל עקשו שכתוב 'במספר ארבעים' אפשר לדרש שהבונה למספר שסוכם את הארבעים, ונתשבו ההערות.

"כי ימצא איש שכב עם אשה בעל וגו' ובערת הרע מישראל" (כב. כב).

בכל העברות המופרות בפרשה כתוב 'ובערת הרע מקרבך'. ואלו לגבי אשת איש כתוב 'ובכרת הרע מישראל'. והלא דבר הוא, וכבר עמד על זה המשך הכתבה.

ונראה בהקדם דברי הקמרא בגטין (נה). 'ועל אותה שעה נתחמם גזר דין, ואמרי לה על שתי פתילות בנר אחד'. ופרש רש"י 'שתי פתילות בנר אחד. אשת איש'. ומבאר שם המהרש"א ששל אף שזה היה עברת יחיד עם כל זאת כיון שלא מחו בו, נתחם גזר הדין על הכלל. מבאר אפוא, ששל אסור אשת איש, מחמת העוון, אם לא מוחים - נענשים על זה כל ישראל. ולכן דוקא כאן כתבה תורה 'ובערת הרע מישראל', ששל ידי בעור הרע, אין ישראל נענשים על זה.

ישיבת המתמידים

ילדי כמות ה' - ח' במודיעין עילית

ישיבת המתמידים בבית המדרש 'חל ישראל' נתיח"מ 2
40 דקות של התמדה, מהשקיעה ועד תפלת מעריב

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

ספורים בפרשה

לנכרי תשיף ולאחיה לא תשיף למען יברכה ה' אלמיה (כג, כא)
 כמז נוצרי, פנה פעם אל רבי צביההירש לוי, רבה של ברלין, ושאל אותו: "מדוע נאמר בתורתכם לנכרי תשיף ולאחיה לא תשיף? היכן מדת הצדק, לטל רבית מנכרי ולא מיהודי?" השיב לו רבי צביההירש: "הרי אתם לא נצטוויתם במצוות התורה. יוצא אפוא, שאם יהודי נוטל הלואה מנכרי, גובה ממנו הפלגה רבית. והיכן מדת הצדק שהיהודי לא יטל מן הגוי רבית, כשהוא מלווה לו? אלא כך הוא הדיון. יהודי שאינו נוטל רבית מיהודי אחר, גם כשהמלווה הופך ללווה, אינו נוטל רבית. אולם הנכרי נוטל רבית מהיהודי, ולכן כשהיהודי מלווה לנכרי, אף הוא נוטל ממנו רבית..."

כייקח איש אשה (כד, א)

בכפר אחד גר איש תמים, שעברו עליו יותר מעשר שנים ועדיין לא התברך בבנים. יצאו לו כמה מידידיו לגרש את אשתו ולשאת אחרת תחתיה, אך הוא לא אבה לעשות כן, כדי לא לצער את אשתו. פעם התארח בביתו אחד מחסידיו של המגיד מקוזניץ, והלה יעץ לו לנסע לרבו ולהתברך מפיו. כשעמד הפפרי לפני המגיד אמר לו הרבי: "אם רוצים אתם לזכות לבן, עליכם להניח על שלחני חמשים ושנים זהובים, כמגן בך". התפלא הפפרי לשמע הסכום העצום ונסה להציע כי יעניק לרבי עשרה זהובים, אך המגיד עמד על שולו לקבל את הסכום במלואו. הלך הפפרי לביתו, צבר את כל כספו ועלה בידו לאסוף רק עשרים זהובים, אך הרבי מאן לקבלם. נשא הפפרי את ידיו בראשו ואמר לאשתו: "גלה מכאן ונתפלל אל ה', הוא ודאי ישמע תפלתנו בלי המגיד". באותו רגע התמלא המגיד שמחה ואמר: "לכו לביתכם לשלום כי קרובה ישועתכם לבוא. עד עתה סמכתם עלי במקום לבטח בזה, ועכשו עלתה תפלתכם הפנה למרום..."

אבו שלמה וצדק והיה יקר (כה, טו)

נוהג היה רבי מנדל מרימנוב, לשלח משגיחים בערב ראש חדש אל חגיזות העיר, כדי לבדוק את המדות והמשקלות. פעם שלח את משרתו וממלא מקומו, רבי צביההירש הפנה, ובאחת החגיזות שהיתה שייכת לנגיד ותלמיד חכם, מצא מדה פסוקה. הוכיחו רבי צביההירש, אך הלה טען שאינו משתמש במשקל זה. הזכיר לו רבי צביההירש את ההלכה שאסור להשהות בבית מדה אפלו לדבר מאוס, והנגיד השיב בזלזול: "מי שמך לפסק דינים? לא השיב רבי צביההירש מאומה, נטל את המשקל הפסול ורמסו תחת רגליו. כשחזר לבית רבו, העלים רבי צביההירש את המאורע, אך בן לויתו ספר לרבי את כל אשר ארע. מיד שלח הרבי את המשמש להזמין את בני העיר לדושה והרבי דרש על הזהירות הנדרשת במדות ומשקלות. בא הנגיד חלוץ געלים לקבל נזיפה, והחל להצטדק בפני הרבי. הוכיחו הרבי על מעשהו, הטיל עליו קנס לצדקה ואמר לו: "אתה אמרת כי רבי צביההירש שלי אינו יודע ללמד. מי יודע אם הריש מתיבתא שלך במרום, יכול ללמד כמותו". עוד קדם לכן אמר רבי צביההירש: "אני מתפלל שלא יענש בעל החנות, טרם יספיק להגיע לרבנו ולהתנצל בפניו..."

פנינים

כיתצא למלחמה עליאיהך (כא, י) - על מלחמת היצר הכתוב מדבר, ואם האדם יחשב שאינו יכול לנצח את היצר הרע שמתגבר עליו בכל יום, אמרה תורה ונתנו ה' אלמיה בידה, מן השמים יסיעו בידה והבא לטהר מסייעין אותו. (תורת משה)

⊗

אשת יפתתאר (כא, יא) - יפת אותיות פתי, המתפתה והולך אחר יצרו אינו אלא פתי, כי אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות. (פנחס רזא)

⊗

ובערת הרע מקרבך וכלי ישראל ישמעו ויראו (כא, כא) - אם תבער מקרבך ומעצמך את הרע, אזי ישמעו אחרים את דברי המוסר שלך, כדברי חז"ל 'קשט עצמך, ואחר כך קשט אחרים'. (פרח לבנון)

⊗

ועשית מעקה לנגח (כב, ח) - צריך האדם לעשות מעקה ונגר למחשבותיו. מעקה ראשי תבות הרהורי עברה קשים מעברה. (אוצר החיים)

⊗

גדלים תעשה יקר (כב, יב) - מצות ציצית סמוכה פאן לנערה מארשה, לרמז על המנהג שהתקן בחפתו מתעטף בטלית. (רבנו אפרים)

⊗

לאיתעב אדמי כי אחיה הוא (כג, ח) - העונות נקראים אדמי, על-שם הפסוק: אסיאדמי כולע. אל תראה את עונותיך כאלו שאין להם תקנה, אלא הפך אותם לאחיה לעשות מהם זכיות על ידי תשובה מאהבה. כי אחיה - ראשי תבות אסייהו חטאיכם פשנים פשנג ילבינו. (יסוד התורה)

⊗

כי תבא בכרם רעה ואכלת (כג, כה) - ראשי תבות וברכה, וכן ברכות. לרמז שצריך לברך על האכילה והמברך מתברך בשפע ברכה. ואכלת - ראשי תבות ואל-כלה לא תתן, כצווי התורה. (שמנה לחמו)

⊗

יכי יהיה לביתו שנה (כד, ה) - סופי תבות שם הוי"ה, ולאחר מכן כתוב ושמה את-אשתו, כי בית שיש בו שמחה שורה שכינה. (רבנו אפרים)

⊗

זכור את אשר-עשה לך עמלק בדרך כצאתכם ממצרים (כה, יז) - פרשת זכור נאמרה בלשון יחיד, כי לעמלק יש שליטה כשאין אחיות בישראל. (רבי בונים מפשיסחא)

החליצה בעקבות החלום

לפני שבבעים שנה נפטר אחד מינקרי ירושלים ומשומרי חומותיה, רבי שמעון עזריאל ב"ר נח צבי קלפוס. עובד ה' היה רבי שמעון כל ימיו והתמדתו בתורה היתה ללא גבול. תפלותיו הנלהבות היו לשם דבר, ומדי יום היה עומד שעות ארוכות ושופך לבו לפני קונו. בשעה שהיה עונה אמן, היה זועק בקול גדול ובכנות הלב, פדברי רבי יהושע גרילוי, שקורעים לו את גזר דינו. מסבל ביסורים היה רבי שמעון כל ימיו. אשתו מרת רחל, בתו של רבי מרדכי יצחק שפירא בראחיו של הצדיק רבי צבי מיכל בעל "ציץ הקדוש", היתה אשה צדקנית שעמדה לימינו בכל עת, אך בגזרת שמים לא זכו בני הזוג להפקד בבנים ולא נותר מהם זרע של קימא. צער ומכאובים היו מנת חלקו, אך מעולם לא דאג מעצמו והקדיש את כל חייו למען הזולת. מעשי הצדקה והחסד שלו רבים מספר. בגרילוי החולניות, היה פוסע מבית לבית מדי יום ששי ובכל עת מצוא, והיה אוסף מעות למען משפחות מעוטי וכלת ודואג להן לצרכי שבת. הוא אף זכה להשיא יתום ויתומה, כשהוא עומד מצדו ונושא בעל כף ההוצאות הרבות. במצות הצדקה, עסק יחד עם צדיקי ירושלים רבי משה ופר, רבי יצחק דוד גוטפריד ורבי ליב בלוי, אנשי חיל אשר רדפו צדקה וחסד כל ימיהם.

בשנת תשי"ה, נפל רבי שמעון למשכב ונאלץ לעבר נתיח מסבף, לאחר שספגה נשקפה לחייו ורבים התפללו למענו. מיד כשהתעורר מהנתיח, עוד בטרם התאושש והדבור היה קשה עליו, התאמץ לברר אצל אחד ממפיריו, אם הכספים שהעביר באמצעותו למשפחה עניה, הגיעו לתועלתם. הימים שלאחר הנתיח, היו ימי ערב פסח ורבי שמעון שכב במטתו באפיסת כחות, אך לבו כל עמו. הן מתקרב חג הפסח ואין עמו מצה שמורה, לא הסס רבי שמעון ובאישון לילה הלך יחף מבית החולים אשר בהר הצופים עד בתי אוונגרין, ושם התארך בביתו של רבי שמעון הלל שלינגר וערף אצלו את סדרו. זכות המצוה הגנה עליו ובזכותה התרפא בארץ פלאי. בהיותו בן ארבעים ושבע שנים בלבד, נב' באולול תשי"ד, הסתלק רבי שמעון לבית עולמו, לאחר יסורים רבים, אך מלא וגדוש במצות ובמעשים טובים, התמדת התורה, תפלות ויודות ומעשי חסד רבים.

עם תם השבעה לפטירתו של רבי שמעון, נכנס הצדיק רבי אליהו רוט אל בית המדרש, כשפניו חזרות וכלו התרגשות וחלחלה. "מה קרה לך?" שאלו הנוכחים, כשראו את פניו של רבי אליהו, והוא מהר לספר להם את פשר התרגשותו: "ראיתי הלילה בחלומי את רבי שמעון קלפוס, שהתגלה לפני וכלו מצטער ואבל. פניו שחרות פשוטי הקדרה ועיניו בוכיות ועצובות. שאלתי בחלומי: 'מדוע אתה מתאבל?' והוא השיב: 'אין לי מנוחה בעולם העליון מפני צער האלקמה שהיא חיבת בחליצה על ידי אחי. אולם אין איש שם על לבו לסדר את ענין החליצה, ובינתיים אין לי מנוחה, שהרי החליצה היא תקון גדול לנשמת הנפטר'."

המתפללים נדהמו לשמע דבריו של רבי אליהו רוט, אולם נדהמו שבעתים לשמע קולו של אחד המתפללים, הוא השיש רבי מרדכי אהרן שינגר שליט"א, מגאנני ירושלים: "אף אלי התגלה רבי שמעון בלילה זה וספר לי על צערו הרב בעולם העליון. נענית לו בחיוב והבטחתי לו להשפיע על אחיו לסדר את ענין החליצה לאלקמה, אך התנית בפניו תנאי שיגלה לי את הנעשה בדיו בבית דין של מעלה."

האיריה בבית המדרש היתה מתוחה. כלם הטו אذن לדבריו של רבי מרדכי אהרן והפצירו בו: "ומה היתה תשובתו של רבי שמעון לתנאי שהתנית עמו?" ונענו: "אין לי רשות לנלות אמר לי רבי שמעון, 'אולם דבר אחד יכול אני לספר לך. מדת הדין בעולם העליון עמקה ונוקבת מאד. בבית דין של מעלה שוקלים את כל מעשיו של האדם ובדקים כל מצוה וכל מעשה טוב אם נעשו בהגן ולשם שמים כבונה טהורה. עמדת בחקירתי נרעש ונפחה, וחשתי שלא אצא זכאי בדין. אך אז הופיע מלאך גדול, שנברא מנדודי הרגלים שלי לקבץ ממון לעניים, והוא אחז בי ומשך אותי ממקום המשפט והכניסני לגן עדן'."

סיים רבי מרדכי אהרן את ספורו הנפלא והנוכחים חשו כאלו זה עתה חזרו מבית דין של מעלה וראו את כזה הגדול של מדת החסד. "מה לכם תמהים?" אמר רבי מרדכי אהרן, "והלא אפלו אבני שהיה מצאצאיו של עלי הכהן שנגזר עליהם שלא יארכו ימים, זכה להאריך ימים מפני שעשה צדקה וגמל חסדים, פי גדול פח החסד להקריע את הפה לזכות'."

למותר להוסיף, פי רבי מרדכי אהרן קים את הבטחתו ותוך זמן קצר הצליח לסדר את ענין החליצה, ונשמתו של המנוח רבי שמעון קלפוס שבה למנוחתה הנכונה. אלקמתו מרת רחל, נפטרה ב' בתשרי תשי"ב, והיו הדברים לעלוי נשמתם.

מאורות

רבי יוסף חיים מבגדא, ה'גראישיחי' ז"ע
 ליום ההולא י"ג באולול תרס"ט
 פארה של יהדות בכל בורות האחרונים, פוסק הלכה מפרסם, פה מפיץ מרגליות ומחבר ספרים רבים שהפכו לספרי יסוד בעולם התורה.
 בהיותו בן שבע שנים, נפל לתוך פאר עמקה ונכנס נצל. בהיותו בספנה, נדר להקדיש את כל חייו ללמוד התורה וקבל רבות מוקני דורו. מקרבו עמדו משתוממים אל מול גדלתו בתורה, פעם נכנסו אליו כמה אנשים עם שאלות שונות בפייהם. בקש מהם הרב לומר לפניו פסוק כלשהו מהתנ"ך, ולאחר מכן דרש לפנייהם על הפסוקים מאה ועשרים דרשות במשך ארבע שעות רצופות. מלא את מקום אביו ברבנות בגדא וישב על כסא תלמידי שנה רצופות. לדרשותיו בכל שבת אחר תפלת מנחה גדולה, נהרו אלפי אנשים והנהיג את עדתו פרועה גאמו. באחת מדרשותיו, נפעה לפתע רצפת בית המדרש ובאר מים החלה לנבע במקום. רבים מהיושבים נמלטו מבית הכנסת, אך הרב נותר על מקומו והמשיך בדרשתו. המים התפרסמו כמי סגלה והתעורר חשש כי השלטונות ירסו את בית הכנסת לטובת הפאר, ויבדדו נס נסתמה הפאר. בשנת תרכ"ט עלה לארץ ישראל והשתטח על קברי הצדיקים שבה. על קברו של בנייהו בן יהודע התגלו לו סודות רבים כי נשמתו התעברה בו, ולכן קרא לספריו בשמות של בנייהו ובכינויו. על קבר רשבי במירון, חבר את הפיוט המפרסם "ואמרתם כה לחי". בתורתו מקברו של יחזקאל הנביא הסתלק בן 74 ונטמן בבגדא.

יוסיף דעת

בפרשתנו מובא הדין של בן סורר ומורה, אשר אינו שומע בקול אביו ואמו, ולכן מוציאים אותו לחורג, כי מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב. יודה התורה לטוב דעתו, שסופו מכלה את ממון אביו ויושב על פרשת דרכים ומלסטם את הבריות.
 חז"ל למדו, שזולל הוא האוכל בשר וסובא הוא השותה יין, ושניהם ברעבתנות. ואינו חייב סקילה עד שיגנוב מאביו, ויאכל וישתה חוץ מרשות אביו בחבורה של טריקון שכולם ריקנים ופוחים, ויאכל הבשר חי או חצי מבושל כדרך הגולמים, וישתה היין מוזג כדרך הגורגנים, והוא שאכל תרטימר בשר שהוא משקל חצי מנה בבת אחת, ושתה חצי לוג יין מין האיטלקי שהוא יין ישן, וגם הוא בבת אחת. כללים רבים קבעו חז"ל על בן סורר ומורה ולמדו אותם מהפסוקים, ובהם: בן ולא בת, מגיל י"ג ועד י"ט שלושה חודשים, הוריו בחיים ואינם יודעים ולא חגרים ואילמים, וצריכים הוריו להיות שווים בקול ובמראה שנאמר "איננו שומע בקולנו". לפיכך אמר רבי שמעון: בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולא נכתב בתורה אלא בשביל לקבל שכר. אך מנגד אמר רבי יונתן: "אני ראתיו וישבתי על קברו".
 אחת הסיבות שלא תיתכן אפשרות של בן סורר ומורה, שהרי קול אביו ואמו צריכים להיות שווים, והרי קול איש באשה הוא סימן סודים שאינו מוליד, ואיך יהיה להם בן, ולכן לא היה ולא עתיד להיות. וכתב "עוללות אפרים", כי שאין ההורים שווים בדעותיהם והשלום מהם והלאה, אז אין אשמה בן שנעשה סורר ומורה, כי מבית כזה לא יצאו בנים טובים. ובספר "אוצר הידיעות" כתב בדרך צחות, על פי דברי חז"ל שצריכים ההורים להיות גם שווים במראה, כי אם האב מדמה את עצמו לאשה ומתייפה מנותה, אזי יוצא מהם בן סורר ומורה... זוהר מובא, כי מי שאינו מלמד את בנו תורה, עובר על לא תעשה לך פסל, ולבסוף נעשה בנו סורר ומורה.

לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

לא תראה את ישור וגו' - פרשה זו פאה לרמז בפרטות חיוב התוכחות שצדיקין בני אל חי צדיקי עולם לעשות לעם ה', והו אלה צדיקים יקראו לצד מעלתם אחים, כמו שהעידותיך שפנוי זה הוא מדרגה חיונה מעלה ששכל פנויים אשר יתפנו בהם יחידים עם, ואותם צוה ה' כי תראה את ישור, אלה הם בני אדם שנמשלו כבהמות והם צאן קדשים וקזה קראם שור ושה, אחיה שהוא הקפ"ה, ויחס לו שם זה להעיר אל מי מקדו ושויו הוא מצוה שהם הצדיקים כמו שכתבנו:

ואמרו ואם לא קרוב אחיה וגו' - בזה העיר כי הוא מדבר על זמן גלות האחרון כי לא קרוב, פדרך אומר אשורנו ולא קרוב, עוד לו ולא ידעתו שנסתם הקץ ואין יודע מתי קץ הפלאות, וזה יסובב הרחקת הקבלות מהאמונה ונטווי רגל פאשר עינינו רואות בדורות הללו, עם כל זה יצו ה' ואספתו אליתך ביתך זה בית המדרש וילמדוהו ארחות חיים ודרך יעבן אור לכל יטה מני ארץ ולא ימצאהו אויבו במחשבות וטענות פזובות כי אור תורה תצילנהו, וזה יהיה עד שיתרצה ה' וידרשהו, והוא אומר עד דרש אחיה אתו והשבתו לו - פרש, מעלה עליו הכתוב כאלו הוא משיבו מני אויבו:

או ידעה, שצריך החכם להשתדל עם בני ישראל כפי התורה והמסור עד יום פקדה שידרש ה' נשמתו ואז הרוח תשוב אל האלהים, וקדק לומר והשבתו לו שאם ימעדו קרסוליו לא תשוב הנפש אל האלהים ותלך לחרפות:

דברי הימים

בי"ד באלול רט"ז, הסתיימה הדפסת התנ"ך הראשון בידי ממציא הדפוס יהוא גוטנברג, בתרגום לטיני. נדפסו שני כרכים שהכילו יחד 1,282 דפים ב-180 עותקים, 40 על קלף ו-140 על נייר. כיום, נשתמרו 11 עותקים מלאים מקלף ו-48 מנייר. ההדפסה הגדולה מסמלת את מהפכת הדפוס ותפוצתו הרבה.

ביום זה בשנת תש"א, פרסמו הנאצים את החובה ליהודים לשאת את הטלאי הצהוב בשטחי כיבושם.

בט"ו באלול מתחילים בקהילות תימן לומר סליחות.

י"ז באלול הוא יום-טוב כמובא במגילת תענית, כי ביום זה הסתלקו הרומאים מיהודה ומירושלים.

בי"ז באלול תרצ"ה, פרסמו הנאצים את חוקי גירנברג, המפלים לרעה את יהודי גרמניה ואזרחותם שנללה.

ביום זה בשנת תרצ"ט, פרצה מלחמת העולם השנייה, המלחמה הגדולה בתולדות האנושות, והתחילה השואה האיומה של חורבן יהדות אירופה, אשר כילתה שליש מעמנו, הי"ז. במלחמה זו, נספו כשישים מיליון אנשים, ומתוכם כארבעים מיליון אזרחים. המלחמה החלה עם פלישת גרמניה הנאצית לפולין והוחל במסע ההשמדה השיטתי וההמוני בדמות "הפתרון הסופי", של העם היהודי. המלחמה הסתיימה בכ"ח באייר תש"ה, עם חתימת גרמניה הנאצית על חוזה הכניעה הסופי.

בי"ח באלול, נולדו שני המאורות הגדולים, מורן הבעש"ט הק' ובעל התניא והשו"ע.

ירושלים העתיקה לפני שנות דור, היתה מלאה וגדושה בצדיקים נסתרים, גדולי תורה ובעלי חסד, אשר כל ימיהם היו מקשה אחת של תורה, עבודה וגמילות חסדים. רבים מבעלי המלאכה בירושלים, אשר חפצו ליהנות מיגיע כפם ולא רצו לעשות תורתם קרדם לחפר בו, היו אנשי מעלה, ועל אחדים מהם ספרו נפלאות ואמרו עליהם שנמנו על ל"ו הצדיקים ששתלם הקב"ה בכל דור. אחד מבעלי מלאכה אלו, היה הצדיק רבי ניסן הסנדלר. איש צדיק היה, ירא ה' ושוקד על התורה בכל עת מצא. רבי יהושע ליב דיסקין, הגאון מברסק, נהג בו כבוד והיה קם לפניו מלוא קומתו. גדולי ירושלים היו שולחים לפניו הזכרות על חולים ומבקשי ישועה והוא היה מתפלל עליהם בדמעות שליש ומעטיר עליהם להפקד בדבר ישועה ורחמים. בבית מלאכתו התחנכו נערים שלא ראו הצלחה בלמודם, והוא למדם את מלאכת הרצענות לצד הרעפת חנוף ומדות טובות. פעם ראה את אחד הנערים שאכל עוגה ולא ברך אתריה פדיו. הפסיק רבי ניסן ממלאכתו ואמר: "בני, עד שאינך יודע את דיני ברכות הנהנין על ברוך, אסור לי ללמדך מלאכה", ולא זו משם עד שלמדו את עקרי דיני הברכות הללו. רבי ניסן היה מוסר שעור מדי יום בבית המדרש הישן "מנחם ציון", והיה הדבר לפלא בעיני האזרחים לראות סנדלר ישיש המרביץ תורה לרבים.

והיה היום, ובני ירושלים התפלאו לראות את חנות הנעלים של רבי ניסן סגורה על מסגר ובריה. עברו יום ויומים, ועדין חנות סגורה ואיש אינו יודע מה ארע עם הסנדלר הצדיק. כדי להבין לאן נעלם רבי ניסן, עלינו לחזור אחורה כשבוע ימים קודם לכן. מדי לילה, נהג רבי ניסן להשפיע קום לאמירת חצות ולהתאבל בקול נהי ותמרורים על חרבן ירושלים. בדירה הסמוכה, גר הרבי הירושלמי רבי דודל בידרמן, שהיה נוהג ללמד מדי לילה בחברותא עם חסידו הנאמן רבי מנחם מוניש שניבנר. פעמים רבות היו מקשיבים זה לזה, ובאחד הלילות האזין רבי ניסן לקול למודו של הרבי ושמעו עוסק בסגית שעטנז שבמסכת ביצה. והנה שומע הוא את רבי דודל קורא את דברי הגמרא על חמר האסור של פלאי הבגד צמר ופשתים יחדו. שמע רבי ניסן את הדברים ושקדם בלבו.

במהלך היום, ישב רבי ניסן ועסק במלאכתו בתקון הנעלים, והנה מופיע רובל ערבי ומציע לו שק מלא במגפי עור משפחים מתוצרת דמשק. המגפים חזקים ונוחים ומרפדים מבפנים בצמר לבן. נפל רבי ניסן על המציאה ורכש את השק בלו במחיר מוזל. לא עברה שעה ארקה, ואל חנות נכנס יהודי בלתי מוכר ומבטו נופל על המגפים. קמד הלה זוג אחד, שאל למחירו ושלים מיד ללא אמר ודברים. הביט בו רבי ניסן ושאלו בלאחר די: "מהיכן אתם?" והלה השיב קצרות: "מיפוז".

מיד עם יציאת הקונה, ראה רבי ניסן כי הרויח היום כדי מחיתו, נעל את חנותו וירד לבית המדרש ללמד כמנהגו בכל פעם שהרויח דיו. והנה שוב שומע הוא את רבי דודל עוסק בדין שעטנז. "מה קורה פאן? חשב רבי ניסן בלבו "מדוע מכרסמים דברי של הרבי בלבי?" ולפתע נעצר במקומו בהלום רעם. "אולי מערבים במגפים החדשים חוטי פשתן יחד עם הצמר שגרפוד?" אץ רבי ניסן אל חנותו, נטל את שק המגפים והביאם לבדיקת פלאים, ואת אשר יגר בא לו. התברר כי המגפים נגיעים פלם בשעטנז ואין להם תקנה. נבעת רבי ניסן: "הרי הכשלתו יהודי מיפוז פאסור שעטנז, מה אעשה?" עלה אל ביתו של רבי יהושע ליב דיסקין, ספר לו בצער על המכשלה שיצאה מתחת ידו וספר לו על החקטתו לנסע ליפוז כדי לאתר את הקונה ולהצילו מעברה. ברכו הרב פחם ולמחרת בערב כבר ישב רבי ניסן ביפוז, אליה הגיע לאחר נסיעה ארכה. כשנכנס רבי ניסן הסנדלר אל בית המדרש ביפוז, ראהו רבה של העיר רבי נפתלי הירץ הלוי, שהיה מגדולי תלמידיו של רבי יהושע ליב דיסקין, ומיד עמד לפניו. הדבר היה לפלא בעיני המתפללים, אולם רבם גלה להם כי הרב מברסק התבטא פעם על רבי ניסן שהוא צדיק נסתר. שלשה ימים עברו על רבי ניסן ביפוז, ועדין לא עלה גידו למצא את קונה המגפים וצערו גובר מיום ליום. ביום החמישי אחר תפלת שחרית, הופיע שמש בית הדין והזפיר לרב כי היום תתבצע חליצה בביתו, ליהודי שהגיע מחוץ לארץ. גם רבי ניסן היה בין הנוכחים בסדר החליצה, ולפתע חש בין הנוכחים באיש מפר. פהרץ עין נגש אליו ושאלו: "האם לא בקרת השבוע בירושלים?" הביט האיש בשואל וזהה אותו על נקלה פסנדלר מירושלים. פרץ רבי ניסן בבכי של הקלה וספר לאיש על השעטנז שבמגפים, ועד מהרה השלכו המגפים החדשים אל האשפה ומלבו של רבי ניסן ירדה מעמסה פבדה. ברכתו של רבי יהושע ליב דיסקין ורבי ניסן שב לתורתו, למלאכתו ולתפלתו. ♦

משפחה

מטעם

כי יקרא קרצפור | לפניך (כב.)
 בספרי תימן אין פסק בין תבת צפור לתבת לפניך, ויש שמצאו כאן רמז לדברי חז"ל שאמרו על מצות שלוח הקורבן ששעשית בדרך אקראי לפניה, ומשמע שתבת לפניך מהפדת לתבות כי יקרא, כאלו נכתב: כי יקרא לפניך קרצפור.

בדרך בכלי עץ (ט)
 תבת בדרך נפרדת מהתבות בכלי עץ, לרמז את דרשת חז"ל בדרך - ברשות הרבים, או בכלי עץ. בדרך מטעמת בטעם אולא גריש, אולי בשביל לרמז מלשון הליכה ללכת ולגרשה ולקום בה מצות שלוח הקורבן. ותבות בכלי עץ בטעם מנה, כי הן מנחות על העץ.

והוציאו את בתולי הנער (כד. א)
 תבת והוציאו באולא, לשון הליכה לבית הדין.

והיה אמילא תמצאון בעיניו (כד. א)
 תבת והיה מטעמת בטעם גרשים, הקרמו על הרשיים הכפולים, של האיש ושל האשה.

זכור... למרים בדרך (כד. ט)
 זכור מטעם בטעם זקף גדול, לרמז על כך שצריך לזקף בזכרון לפני הדבורי שלא לדבר לשון הרע.

מדגש

בפרשתנו מזכיר ענין גרושי אשה, וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה. חז"ל קראו לשטר הגרושין בשם 'גט', וסבות רבות נתנו לדבר. יש שהסמיכו לכך את דברי הירושלמי, שאנו אחת יש בכרמי חים וגו'טא שמה ומגדשת כל חבדו'תיה, ומכאן השם גט אשה. אחרים מוכיחים את דברי הירושלמי 'הני עבדרי לא דין דאכלי אלא דגישו', ופרשו 'שוכרים', ולכן הקשר שנשבר בין בני זוג נקרא 'גט'. ודעו דברי הגר"א (וכן פתב רבי ישראל יעקב אלנאי, שהוא פנראה מחבר הספר 'חמדת ימים'), כי האותיות בלשון הקדש באות זו עם זו, כמו אב, דג וכדומה, אולם ג' רט' אינן נדבקות לעולם, ולכן שטר הגרושין שמופריד את החבור, נקרא גט. כיום, נכנס הבגט בשפה המדברת, אך מקורה בגרפתית.

ממלכה

כשהתקבל המהרש"א לרבנות בקלון, גרו שם המהר"ם מלפלין ורבי זאב וזלף חתן המהרש"ל. בשבת הראשונה לבואו, התכבד המהרש"א לשמש כסנדק בבית מילה, ולאחר מכן עלה לבקר בביתו של המהר"ם מלפלין, אך הוא קים באותה עת 'שנה בשבת תענוג'. כנראה הרבנית את המהרש"א והניחה לפניו מרקחת בכלי מכסף. כשראה המהרש"א אבן בצדי הכלי אמר: 'זהו אבן רבית', כי אמרו על המהר"ם שהוא מלכה רבנית בהתרעסקא, אך היא השיבה: 'זהו אבן לשון הרע'...

ה'ספא' מנוב'הרדוק, רבי יוסף-יוזל הורביץ, שהיה פעם באקסניה יחד עם יהודי אחד מהושבי מוסקבה. בערב שבת, שאל ה'ספא' מאתו אדם מברשת, כדי לנקות את בגדיו לכבוד שבת, אך לא הספיק להחזיר לו את החפץ, כי הלך הקדים לצאת לבית המנסת לתפלה. כשחזר רבי יוסף-יוזל אל האקסניה במוצאי שבת, ראה כי האיש נסע כבר לביתו והצטער צער רב.

כעבר שבע שנים, נסע ברבנות ושמ פגש אדם אחד שספר לו כי הוא מתגורר במוסקבה. שמח ה'ספא' שמחה רבה ובקש ממנו להחזיר את המברשת לאותו אדם, אותו שאל לפני שבע שנים, לקום השבת אבדה מהלכתה.

רבי אברהם-יעקב מסדיגורה, התגורר בערב ימיו בתל-אביב וקרוב רבים לאביהם שבשמים. באשמרת הבקר, עמד פעם בחלון ביתו וראה אדם אחד שמנסה לדהף את מכוניתו, לאחר שלא הצליח להפעילה. יצא הרבי מביתו ועזר לאיש לדהף את מכוניתו, ולא ראה בעצמו פחיתות כבוד לסייע לאדם מישאול.

בית התלמוד בקלם, היה ידוע כמקום מסדר למופת ותלמידיו היו וזהירים מפלגים בקמון הזולת. פעם, שכח אחד המבקרים בישיבה את מקלו, וכעבר שלש עשרה שנה, לאחר שכבר התאושש זה מבקר ממנו, מצאו תלוי באותו מקום פני שהשאירו בעת בקורו. אורח אחר שכח מטבע על אדן החלון בישיבה ואיש לא נגע בו. לאחר שנים רבות מצאו האורח אותו מקום, והתמלא בלו פליאה והשתוממות.

פעם נסע רבי עקיבא איגר לעיר ורשה הגדולה. כשהגיע לשם, יצאו המונים לקבל את פני האורח הדגול, אך הוא תר בכספאות העיר אחר ביתו של קרוב משפחתו, שהיה אדם פשוט והתגורר בבית דל.

התפלאו בלם ושאלו את רבי עקיבא: "מדוע משפיל רבנו את כבודו וטורח לבקר את קרובו הפשוט, והרי חז"ל למדו מתבת 'והתעלמתי' שנאמרה באבדה, כי לפעמים אתה מתעלם מהשבת אבדה, כגון בזמן שאינה לפי כבודו. ואף כאן צריך להתעלם?" השיב רבי עקיבא איגר: "מצינו פעמים פתנתי את תבת 'והתעלמתי'. אחת כאן בהשבת אבדה, והשניה 'ומבשרך לא תתעלם' בישיבה. למדנו מכאן, שדרשת חז"ל להתעלם כשאינה לפי כבודו, היא רק בהשבת אבדה, אך מבשרך - בקרוב משפחה, אל תתעלם, אפילו אם אינו לפי כבודך..."

מספרים על הספא משפולי, שהיה פזרן בצדקה, לא היה מקפיד בנתינת צדקה והיה נותן אפילו לנבנים. שאלוהו בעלי הבתים פעם לפשר הדבר, והשיב להם: "יש לפעמים שבשמים סוגרים את שערי הרחמים, ואז שולח אני את הנבנים שלי לשבר ולפרץ את המנעולים..."

רבי ישראל סלנטר בא פעם ליהודי עשיר ובקש ממנו מעות חטים. למרות שהתעשר באותה שנה, לא רצה לתת לו יותר מאשר בכל שנה. אמר לו רבי ישראל: כתוב "חון ועשר בביתו וצדקתו עומדת לעד" והוון והעשר גדלים אצלו, אכל "צדקתם עומדת לעד" הצדקה עומדת במקום מבלי לגדל... רבי שמואל סלנטר היה אומר, פעמים רבות שמעתי יהודי קורא ליהודי אחר לשמע קדשה, אבל מעולם לא שמעתי כיצד אדם קורא למאן שהוא לבוא לסעודה...

הרבי מאפטא אמר לפני הקב"ה: "רבנו של עולם! יודע אני שאין לי שום זכיות ומעשים טובים שבגללם אצוה אחר מותי לשבת בגן עדן בין הצדיקים, אבל אם תושיבני בגיהנם בין הרשעים הרי יודע אתה שלא אוכל לשבת עמם בשלום, לכן אני מבקש ממך, הוצא את כל הרשעים מן הגיהנם אזי תוכל להכניס אותי לשם..."

הספא משפולי אמר: "רבנו של עולם! מה תביעה יש לך על עמך ישראל? אלו צירת את הגיהנם לנגד עיניהם ואת התאוות גנות ב'ראשית חכמה', ראוי היה לך לבוא בטענה שאינם יראי חטא; אבל נהגת להפך - את התאוות צירת לנגד עיניהם ואת הגיהנם גנות ב'ראשית חכמה', מה יעשו הבנים ולא יחטאו?!"

"גם תשובה היא מצות עשה מן התורה בכל המצוות, יש אפוא לעשות תשובה בשמחה" (רבי שלמה מראדומסק)

והיו אומרים עליו

בזמן שאדם אומר בתפלה "כי לישועתך קוינו כל היום", יכון לצפות לישועה מקרב לבו.

נולד בכ"ז באב תקצ"ה לאביו רבי אליהו חיים, שהיה רב העיר בגדד שבפערק. בצעירותו למד במדרש בית זילכה, והפך לתלמידו המבוקש של רבי עבדאללה סומה, שעמד בראשו. בגיל 17 נשא לאשה את אחות רבו. עם פטירת אביו, רבי אליהו, בשנת תרי"ט, התמנה מרן ה'בן איש חי לממלא מקומו, ואולם סרב לקבל שכר רב הקהלה, ולפרנסתו הצטרף לשתפות עסקית יחד עם אחיו.

רבי יוסף חיים היה מפרסם באהבתו העצומה לארץ ישראל, והקפיד לשלח לשם תרומות נכבדות על ידי שד"רים מהימנים. כמו כן הוא רכש לעצמו חלקת אדמה בארץ, על מנת שיהיה לו בה חלק ונחלה. בהשפעתו גם הוקמה ישיבת 'פורת יוסף', שגם נקראה על שמו בעיר הקדש ירושלים, והוא גם זכה לבקר בארץ ישראל יחד עם אחיו, רבי יחזקאל.

ה'בן איש חי כתב ספרים רבים, אך רק חלקם הדפסו. ביניהם הספרים: 'בן איש חי', 'אדרת אליהו', 'ארח חיים', 'פתר מלכות' ועוד רבים אחרים.

נפטר ב"ג באולול תרס"ט, ונטמן בבגדד עירו.

רבי יוסף חיים חנגד

ה'בן איש חי

מדוע נסדק המטבע?

הוא היה מנח לו על האדמה בטבעיות גמורה, כאלו היה זה מקומו הרגיל ביותר עלי אדמות. דוד רכן מלא קומתו והביט במטבע הזקב הבוהק בזוהרו, כשהוא מקסם כלו. לרגע ארוך בהה באוצר שלמולו כלא מאמין, אבל כל זה ארוך רגע אחד בלבד. במשנהו התעשת במהירות והציץ בגנבה לצדדיו, ומשלא ראה איש, חיש קל הרים את המטבע ושלשלו לכיסו.

הוא המשיך ללכת לדרך, נרגש כלו מן הזכיה העצומה. מטבע זהב! הון עתק, וכלו שלוו! בפנות הרחוב נעצר כמהסס קמעה, אך מיד המשיך בצעד בטוח. לפתע שמע קול צעקה מאחוריו, והסתובב בחשש מה לאחוריו. היה זה חברו הטוב, ישראל. פניו היו לוהטות, והוא נסה להרגע ממרוצתו.

"אני מודה לך על כך שהרמת את המטבע, ודאי רצית לחפש את המאבד", התנשף ישראל, "המטבע הזה שיק לי. מה אוכל לתת לך אפוא כשכר טרחתך?"

לרגע סמרו שערותיו של דוד, אך מיד שב והתעשת.

"על מה אתה בכלל מדבר? כלל לא היית ברחוב בשעה שמצאתי את

חי לדוד, כמשתף פעולה, ובקשו שיגיש לידי את המטבע המדבר. לאחר מכן הגביה את קולו מאד, מתוך הבנה שישאל מטה אצונו אל הדלת ומנסה להקטיב.

"הנה, רואה הנה, דוד? כאן, בצד הקדמי של המטבע, ישנו נקב צר וארוך. תכף אקרא לישראל ואבקשו לתת סימנים, והיה אם ידע להצביע על סימן זה, אדע כי מטבע זה שייך אלי, ואתן לו אותו אף בלא שבועה".

דוד הנהן בראשו כמבין ענין, ובצויוו של הצדיק מהר להזמין פנימה את בעל דינו.

"שמתי לב שיש על המטבע סימן כלשהו, האם ביכלתך להצביע עליו?" שאל ה'בן איש חי את ישראל.

"ודאי!" ענה ישראל בבטחה, "בצדו הקדמי של המטבע מופיע נקב ברור מאד, צר וארוך".

צחק רבי יוסף חיים ופרש את כף ידו. המטבע נצץ למרחוק, בוהק בשלמותו. ישראל נותר נבוך כלו ומהר להמלט מן החדר.

תודות לחכמתו של ה'בן איש חי קבל דוד בחזרה את השיק לו על פי דין.

המטבע! ודאי נשטמ מערל מזדמן, וברור כי שלי הוא מן ההפקר!"

"שלא?" צעק ישראל בתדהמה, "הן זהו המטבע שלי!"

"אבל כלל לא היית באזור!" הצטונח דוד בחזרה, ועד מהרה התפתחה ביניהם תגרת ידים קולנית.

כמה יהודים שהזדמנו למקום מהרו להפריד בין הנצים, והציעו כפשרה שיגישו לביתו של מרן ה'בן איש חי על מנת שיקריע ביניהם.

נכנסו השנים לביתו של הצדיק, וכך אחד מהם מהר לשטח את טענותיו, באמרו כי מוכן הוא להשבע בספר התורה על כך שהוא הוא דובר האמת.

רבי יוסף חיים בקדשתו העצומה הרגיש מיד כי מוצא המטבע הוא זה שדובר אמת, ואלו ישראל רעהו לא יכול היה לעמד בפתי והסכים להשבע לשקר. פיון שרצה להצילו משבועה חמורה זו, הגה מיד תכסיס גאוני בכדי להוכיח מיהו דובר האמת.

"צא מן החדר לכמה רגעים, ברצוני לחקר את מוצא המטבע", הורה לישראל.

משיצא התובע מן החדר, קנץ ה'בן איש

מוסר השכל | אמת - סופה להתגלות

כמה חשובה היא האמת, ולעמיתה, חמורה היא שבועת שקר עד אין שעור. עלינו להקפיד תמיד ללכת בדרך של התורה הקדושה, שכלה אמת, ולהתרחק מן השקר, שסופו מי ישונונו.

יצוירם וחתוכו מבית היוצר "מלכות וסברור" מתוך הספר להתענג בתענוגים

ערכים לילדים

”ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים” (דברים כה, יח)

אכן, מי שחש שהוא “עיף ויגע” - שאין לו כח לעבד את השם ולקיים את המצוות, סימן שהוא “ולא ירא אלקים” - אין בו יראת שמים. זאת אינה החבילה שאותה בקש ממנו השם לשאת, כי מצוות השם נעימות ומשמחות לב.

המגיד מדובנא ספר משל זה על הפסוק: “לא אתי קראת יעקב, כי יגעת בי ישראל” (ישעיהו מג, כב). אם “יגעת” - אתה מרגיש שקשה לך לקיים את המצוות, זה סימן ש”לא אתי קראת” - אינך קורא לי, כי אני אינני מתפנן לעבודת השם כזאת, שעושים אותה בפרצוף חמוץ ובלווי אגרות של “אין לי כח” ו”אין לי חשק”.

למוד התורה הוא כל-כך מתוק וטוב! כשמרגישים את הטעם בלמוד - לא חשים עיפות. עבודת השם אמתית נעשית בשמחה, ברצון ועם טעם. זאת חוויה מיוחדת ונפלאה לקיים מצוות חסד ולעזר לאחרים; יש הנאה עלאית בלמוד תורה; יש טעם מתק בתפלה ובכל מצוה ומצוה. על כך אנחנו צריכים לבקש בתפלת “והערב נא” - עשה שבאמת נרגיש כך, שמתק לנו וטוב לנו לקיים מצוות.

סוחר אחד הפליג באינה למדינה רחוקה. לאחר שירד אל החוף, קרא לסבל ובקש ממנו: “שא בבקשה את החבילה שלי לבית המלון, וכשתגיע לשם אשלם לך על כף”.

הסוחר נסע למלון לפני הסבל ונכנס לחדר שהזמין, והסבל הלך אחריו כשהחבילה על גבו.

כשהגיע לבית המלון, בקשי הצליח הסבל להעלות את החבילה במדרגות. היא הייתה כבדה מאד מאד. הוא הניח אותה מחוץ לחדרו של הסוחר, נקש על הדלת ונכנס פנימה מתנשם ומתנשף: “הוי, כמה כבדה הייתה החבילה! זה היה כל-כך קשה!”

“החבילה שהבאת אינה החבילה שלי!” פסק הסוחר מיד.

“מה?! תמה הסבל, “מי אמר לך שזו אינה החבילה שלך?! הרי בכלל לא ראית את החבילה שהבאתי, היא מנחת בחוץ ליד הדלת!”

אמר הסוחר: “אני יודע שאין זו החבילה שלי, כי אני רואה שהזעת והתאמצת לסחב אותה. החבילה שלי הייתה קלה”.

פנינים

לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'... על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם... לקללך (כג. ד-ה)

טובה ולספק לו צרכיו כל ימיו. ואכן, ראש הישיבה בחר לו את הבחור המצין ביותר, השדוד נסגר והתקימה החתונה.

למחרת החתונה, בשעת ארוחת שחרית, הגישו לחתן כפר לחם שחר ומלפפון חמוץ. התאמץ החתן לנגס בלחם, ובקשי הצליח להביא אל פיו פרוסה נדי בליעה. בארוחת הערב - שוב אותו מאכל, לחם קשה ומלפפון חמוץ. וכך היה מדי יום. האברך העדין, שנתקשה לעכל מאכלים אלה, היה פוחת ואוכל, הוא הלך ורזה מיום ליום ונפלו פניו. כשראה המחטן, שכחותיו של החתן כלים והולכים, בא עליו בקולות ובצעקות, מפני מה אינו אוכל. משלא הועילו צעקותיו, שכר שני גויים מן הכפר בשני זהובים ליום, שיהיו עומדים על גבו של החתן ומקפידים שיאכל. עשו כך שני הגויים, ובכל סעדה וסעדה עמדו על גבו ושוט בידיהם, וכאשר דחה החתן את הלחם מעל פניו היו מצליפים בו וכופים אותו לאכל...

לילה אחד חמק החתן מן הכפר, מפה ומלא חבירות, חזר לישיבה וספר לרבו את אשר קרהו. למחרת בא החותן החוכר בזעקה, וכשטען לפניו ראש הישיבה שהוא מענה את החתן ואינו מכלכלו כהלכה - השיב החוכר שאין ידו משגת אלא נדי לחם וירק.

שמע זאת ראש הישיבה ובא עליו בצעקה: מחצף שכמותך! לשכר שני גויים, שיהיו עומדים יום יום וכופים אותו לאכל לחם קשה - זאת ידך משגת, לשם כך יש כסף בידך, אבל מלספק לו מעט מזון הגון יותר, קצרה ידך?!

הוא שאמר הפסוק - סים המגיד: “על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים”. ואם תאמר, שמא מחמת עניויותם נהגו כך, שמא לא השיגה ידם לכבד את בני ישראל בלחם ובמים? מיד אנו רואים: “ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור וגו' לקללך” - הם שכרו גוי ואף הבטיחו לו “כי כבד אכבדך מאד, וכל אשר תאמר אלי אעשה”. להביא קלות על ישראל - לכך היה להם כסף די והותר, ורק מעט לחם ומים לא השיגה ידם! עבדה זו מגדילה את התביעה עליהם.

מספר על המגיד מדובנא זי"ע, שאמר פעם שעל כל פסוק שיצביעו לפניו יש ביכולתו להקשות קושיה בדרך משל ולתרוצה במשל נוסף.

תמהו המסבים. פתחו חמש, ונפלו עיניהם על הפסוק: “לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'”.

הרהר המגיד רגע קט, ופתח במשל: גביר אחד שדך את בתו, ומאחר שהורי החתן ישבו במקום רחוק, קבעו שהתנאים יערכו באמצע הדרך, באכסניה.

הקדים אבי הפלה לצאת, כדי לקבל את המתננים, והאם עמדה לבוא לאחר מכן עם שאר בני הבית, ועם המטעמים שהכניח מכל טוב ובגד רחבה. והנה, בשעה שישב אבי הפלה עם מחתנו באכסניה, בא אחד מבניו בריצה כל עוד נפשו בו וקרא: אבוי, אבא! בדרךנו נתהפכה העגלה על כל אשר בה, על המאכלים והדגים והבשר, כל דברי המאפה השחתו, ובקבוקי היין נשברו. ונוסף על כך - גם אמא נהרגה!

בעיניו של הברן הטפש היה עקרו של האסון - הנזק שנגרם לדגים ולבשר, ואלו מותה של האם לא נזכר אלא בסוף, כאלו בדרך אגב.

ובעצם, כך הוא גם בענייננו. היתכן? הפסוק בא ומספר לנו על התנהגותם האכזרית של בני עמון ומואב, והוא הולך ומונה תחלה “על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים”, ורק בסוף הוא מסים ואומר “ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך”, שיעביר בקלותו את ישראל מן העולם. וגם כאן נשמע הדבר כאלו היה עקר הרשעה בכך שלא קדמו את ישראל בלחם ובמים, ואלו מה שאמרו להביא את בלעם בשביל לקלל ולהזיק לעם ישראל - אינו אלא דבר שבדרך אגב, טפל. היאך?

הבה נתרץ זאת - אמר המגיד - במשל: יום אחד בא חוכר יהודי לישיבה, ואמר לראש הישיבה: ברצוני להשיא את בתי לחתן תלמיד חכם. יבחר נא הרב בשבילי בחור מצין נעים הליכות ויודע ספר, והריני מתחייב לשמור עליו כמו ששומרים על אבן

הצורף והחיתוך מבית היוצר "מלכות וסוכרתי" מתוך הספר להרחבת התענוגות

תפלורת

א	ג	ד	ש	ק	ר	ט	פ	א	ה
צ	פ	ת	ל	ח	י	א	ע	כ	ש
ה	ס	ר	ב	ה	נ	ח	ש	מ	ב
ת	ו	ט	ו	א	ר	י	ק	ז	ת
ע	כ	י	ח	ח	ל	ך	ל	ן	א
ל	ב	ה	מ	ו	י	צ	ש	ג	ב
מ	ע	נ	ח	מ	ל	ס	מ	פ	ד
ו	ד	ה	ג	ה	ק	ע	מ	כ	ה
ת	ק	ב	ה	נ	מ	ת	צ	ש	י
נ	א	ר	ס	א	צ	ת	י	כ	ז

כי תצא | התעלמות | אחיך | שילוח הקן
אפרוחים | השבת אבדה | מעקה

חיצוני לפסוק של מקרא

היכן מצינו מדת הכרת הטוב?
"לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו."
(כג, ח)

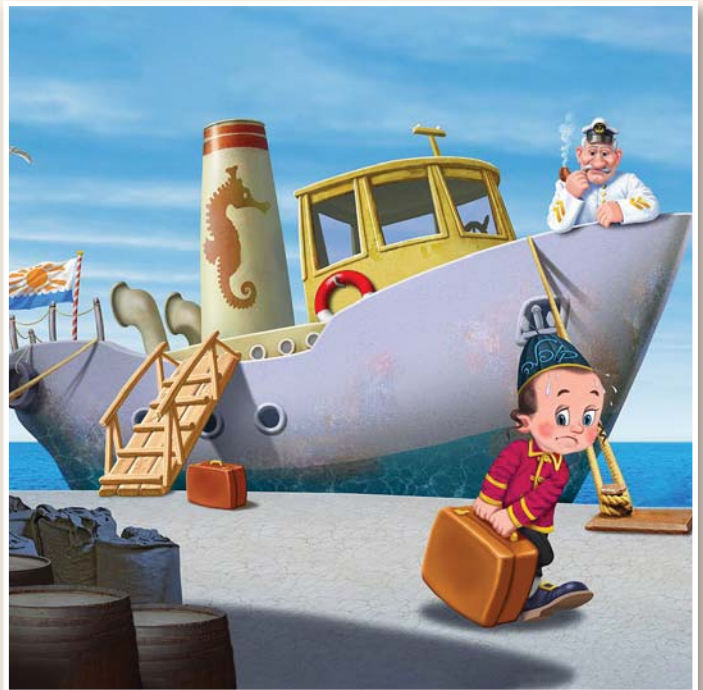
אננה מפירוש רש"י

כיצד אפשר להתברך על מעשה שלא התכוון אליו?
"נפלה סלע מידו, ומצאה עני ונתפרנס בה - הרי הוא מתברך עליה."
(כד, ט)

חיצוני מאוצר התורה

מתי הוא זמן בין הערביים?
משש שעות ולמעלה, כשהשמש נוטה לבית
מבואו לערוב.
(שמות יב, ו)

מצאו את 10 ההבדלים

קו קופלה: **03-3050-500** | קופלה מחכה לכם... דברו אתו!

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידיים בהוצאת "יפה נוף"

הפח של החבור אל הקדשה

החבור אל המצוה שמוציל את הבן הסורר

לאדם הראשון היתה מצוה אחת בלבד, וכשהוא עבר על המצוה הזו נקנסה מיתה עליו ועל זרעו אחריו, עד סוף כל הדורות. מכאן נלמד כל יחומר: אם על עברה אחת הקב"ה העניש את אדם הראשון ואת זרעו עד סוף כל הדורות, העושה מצוה אחת - כמה גדול יהיה שכרו, שהרי גדולה מדה טובה ממדת פרענות פי חמש מאות.

אבל לא רק מצוה במעל. כל קשר אל מצוה וכל חבור אל הקדשה מרוממים את האדם ומצילים אותו מן הרעה.

התורה מספרת על בן סורר ומורה שנגב כסף מאביו וקנה בו ארבע מאות שמונים גרם בשר ובקבוק יין. אביו ואמו מביאים אותו לפני בית דין של שלשה, והם מתרים בו שלא ימשיך במעשיו, אך הוא אינו שומע להתראות הללו, והולך וגונב. הפעם הוא מתישב לאכל עם חבורה של ארתי פרחי. אם היה אוכל לבדו, עוד היה סכוי שיחזר בתשובה. אבל חברה רעה משפיעה לרעה, וכך הוא השפיע ממנה, ונרד לדיוטא התחתונה.

דינו של הילד הזה - סקילה. קושרים לו את שתי הידיים מאחור, מעלים אותו לגבה שתי קומות, ומפילים אותו לארץ. אם לא מת, נוטלים אבן כבדה, ושוני בני אדם עומדים מעליו ומשליכים את האבן על בטנו. ואם עדין לא מת, כל מי שעומד שם נוטל אבנים בידו ועורמים אותן בערמה. אומרת הגמרא שלא היה אחד שהיה שורד אחרי הפעם השנייה! נציר לעצמנו: יושבת קבוצת תלמידי חכמים בסעדת עבור החדש, ובאמצע הסעדה נכנסת חבורה של עשרה ארתי פרחי ומצטרפת לסועדים. זו אינה סעדה של מצוה מהתורה, אלא רק מדרבנו. והם בכך לא באו כדי להשתתף בסעדת המצוה, אלא כדי לזלזל מן האכל. הבן הסורר ומורה מוציא אכל שקנה מהכסף שנגב מאביו, ופותח באכילה. מה דינו?

אומרת הגמרא כי לא סוקלים אותו! הוא נשאר לחיות! ולמה? כי הוא השתתף בסעדת מצוה! אמנם, כאמור, אכילתו לא היתה לשם מצוה, אלא הוא נקלע למקום באקראי, ואכל אכילה של סביאה וזילקה. מכל מקום, כיון שהשתתף בסעדה של מצוה - כבר יש לו קשר וחבור למצוה ולקדשה, ועל כן אין סוקלים אותו.

יהודי שיש לו איזשהו קשר וחבור לקדשה - הוא בדרגה אחרת לגמרי!

מחשבה מחיה, מחשבה ממיתה

איננו יודעים להעריך את ההשפעה העצומה שהמצוה משפיעה עלינו. כל חבור שלנו אל המצוה יכול לרומם אותנו לגבהים, כל חבור אל הקנשה יכול לשנות לנו את כל החיים שלנו!

זה התפקיד של חדש אלול - להתחבר אל הקדשה. כל אחד צריך לקחת את ימי הרצון של חדש אלול, ולהתרומם. האדם צריך לקבל על עצמו: אני לא רוצה לדרוך במקום, אני תיב להתרומם ולהשתנות!

הנביא (מלכים ב פרק 4) מספר על המצור שארם עשו על שומרון. היה רעב נורא, עד שנאלצו לאכל את בשר חמוריהם ואת גללי חמוריהם. באה אשה אחת וספרה למלך שהיא שחטה את הילד שלה. הוא נגש לנביא אלישע, ושאל אותו: מה יהיה? אמר לו הנביא אלישע: מחר יהיו סאתים - ששה עשר קילו קמח שעורים - בשקל!

עמד שם השליש, ראש הלשכה של המלך, ואמר לנביא: איך יתכן שכן יהיה?! היום שורר רעב נורא, ואין מה לאכל, כלם נפוחי כפון, ואיך יתכן שמחר יהיה קמח בשפע ולא יחסר לחם?

אמר לו אלישע: אני מברך את עם ישראל, ובמקום לענות אמן ולשמח, אתה מפקפק בדברי! בעיניך תראה שכן יהיה, ואתה עצמך לא תזכה לאכל!

כך היה, מספר הנביא שהקב"ה השמיע לאנשי ארם שצרו על שומרון קולות עזים, כמו שהיו בזמן יציאת מצרים. מרב פחד הם נשאו את רגליהם וברחו, והשאירו לעם ישראל את כל כמיות האכל. יצאו כלם ונטלו אכל כאות נסים. השליש עמד בשער להשליט סדר, ונמעה למות. מדוע נמעה השליש למות? כי הוא נשאר חסר אמונה, לא רצה לשוב בתשובה!

מספרת הגמרא (פסחים טד ע"ב) שאחרי דורות רבים, כשנבנה בית המקדש השני, היו נכנסים לבית המקדש בפסח שלש פתות מעם ישראל, ודלתות העזרה היו ננעלות מעצמן. אומר רבנו חננאל, שכל עם ישראל נכנסו לתוך שטח קטן, היה דחק אדיה והיו יכולים לרמס זה את זה, אך לא היו צריכים לנעל את הדלת, כי הדלתות היו נסגרות מעצמן!

עמד שם זמן אחד, וכשראה את כלם נדחפים ונדחסים, הוא התחיל לצעק ולהתאונן על כך. אומרת הגמרא שאותו זמן נמעה ונמחץ למות, וקראו לאותו פסח 'פסח מעוכיו', על שם הזמן שנמעה.

אומר הרמ"ע מפאנו, שאותו זמן היה גלגולו של אותו שלישי. השליש לא האמין שיראה בסובתם של ישראל והוא מת מחמת הדחק. נשמתו התגלגלה באותו זמן, היתה לו אפשרות לתקן את מחשבתו הפגומה, אך הוא לא תכן ובחר לשוב ולהתאונן על הדחק, ושוב היה סופו שנמעה ומת מתוך חטא!

בכל מחשבה אמה יכול לחזור בתשובה ולהיות אדם חדש. הכל תלוי אך ורק בך: זוהי עבודת חדש אלול: לחשב אחרת. לרצות אחרת. אם תחשב אחרת - תוכל להשתנות מן הקצה אל הקצה.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך ימים נוראים)

אצל האדם אין 'איזש בעלים'

גם כשהכל נראה אבוד - ה' עמו!

לא תראה את שור אחיך או את שני נדחים והתעלמות מהם השב תשיבם לאחיה... וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה (כב, א-ג)

הצדיק רבי יעקב גלינסקי זצ"ל היה דרשן מפלג, פה מפיח מרגליות. למרות היותו קצר קומה, קולו היה עצמתי וחוצב להבות, כמה פעמים הוא מסר שיחה בשיבה. גם בכנס הגדול שערכנו בתל אביב בהיכל יד אליהו לפני שלושים וחמש שנה, בהשתתפות עשרת אלפים איש, הזמנתי אותו לדרש, והוא רתק את כל הקהל בדרשתו המתוקה מדבש. בימי נעוריו עבר צדיק זה תלאות רבות וקשות שאי אפשר לתארן במלים. הרוסים רדפו אחריו ושלחוהו לסיביר. גם הנאצים רדפוהו. כל משפחתו נאבדה.

בתחלת שנות העשרים לחייו הגיע ארצה בגפו, ללא אף ורע, שבור ורצוף, שבע צרות ונדודים, מיאש מהחיים.

הוא שמע שיש צדיק גדול בבני ברק, ה"חזון איש" זצ"ל, גאון עולם ובעל רוח הקדש, והחליט להכנס אליו.

”כּוּ בַחֲוֹר! מֵהֵיכָן אַתָּה?”, שָׁאֵלוּ הַ”חֹזֵן אִישׁ”.
הוא החל לבכות, ותוך כדי בכי ספר על כל התלאות שעבר
מילדותו. ”אני מיאש מהחיים”, סיים את דבריו.
נענה ה”חזון איש” והשיב לו: ”אספר לך ספור. בדיוק היום בא לפני
דין תורה, ואני בטוח שהדברים כגונו משמים, משום שיש בו תשובה
גדולה לשאלתך:

איש עסקים גדול מחו”ל שלח את אשתו לעשות עסקה גדולה כאן,
בארץ ישראל. מדבר היה בקניית שטח גדול לבנינים, והיה עליה להגיע
לבנין בתל אביב, בו ישבו כל אנשי העסקים ואנשי המקצוע הנדרשים
לשם בצוץ העסקה וחתומת החוזה. העסקה היתה בכסף מזמן, ובעלה
שלח עמה את הכסף.

בעלותה במדרגות הבנין היא מעדה ונפלה. לקחו אותה באמבולנס
לבית חולים לבדיקות. לאחר שהתברר שהכל ברוב ה’ פקין, היא
שבה לבנין כדי לחתם על החוזה. אולם, משפתחה את תיקה גלתה
לתדהמתה שהכסף איננו! ככל הנראה נפל מהתיק עם מעידתה.

המקום שם היה מקום סואן במיוחד, כך שהסכנויים שימצא את הכסף
דוקא אדם ירא שמים, שיתאמץ להשיבו, היו אפשריים. בכל זאת היא
נסתה לשאל ולתלות מודעות על דבר האבדה והדרך ליצירת קשר
עמה, למרות שלא היתה לה כל תקנה שהכסף ישוב אליה.

למעשה, מי שמצא את הכסף היה אדם חרדי, שגם הוא הגיע לאזור
כדי לחתם על חוזה בפני אחד מעורכי הדין שם. עיניו צדו את
המודעה, והוא הבין שהוא מצא את כספה של האשה הזאת. בהיותו
ירא שמים, מדקדק במצוות, יצר קשר עם האשה, הודיע לה על
המצואה, אלא שטעו, שלפי ההלכה הכסף שך לו, שכן נפסק להלכה
שהמוצא אבדה בסרטיא ופלטאי גדולה, ובכל מקום שהרבים מצויים
שם - הרי אלו שלו, מפני שהבעלים מתיאשים מהם. הקב”ה שלח לו,
אם כן, מתנה מן השמים! הוא צריך לחתן ילדים...

השנים החליטו, בהסכמה מלאה, לגשת אלי - ספר ה”חזון איש” -
ואת אשר אמר להם יעשו.

אמרתי לו: שעות גדולה בדרך! האשה הזאת איננה הבעלים על
הכסף! הכסף שך לבעלה, והיא בסך הכל שליחה להעביר את הכסף
ליעוד! ממילא, אין לה הזכות והתקף להתיאש. מאחר שבעלה, שהוא
הבעלים על הכסף, לא התיאש - עליך להשיב את הכסף!

עכשיו תבין, סיים ה”חזון איש” את דבריו לרבי יעקב גלינסקי,
”מדוע הקב”ה גלגל את הספור הזה לפתחי היום, כדי להודיע גם לך:
איך ‘בעל הבית’ על החיים כדי שתוכל להתיאש מהם! אתה בסך
הכל שליח של הקב”ה, והוא ששלח אותך לכל המקומות שהיית בהם
עד היום. בעל הבית - הקב”ה - בשום פנים ואופן לא התיאש ממה
עליך להתחזק, ולהמשיך במלוי תפקידיך בעולם!”.

הרב גלינסקי ספר איך החזון איש המשיך לעודד אותו, ונסך בו כחות
מחדשים לבנות את חייו ועתידו.

צרות ויסורים הם תסונים שבאמצעותם צריך האדם להשלים את
תקונו בעולם, ואינם מעניקים לו זכות להתיאש!

(רבי ראובן אלבו שליט”א - משכני אחרין)

משקולות חסרים

לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה (כה יד)

ישנו אסור חמור על החזקת משקולות שאינם נכונים, גם כאשר הם
אינם עומדים לשמוש, והעובר על כך ומחזיק משקולות חסרים, עובר
בכל רגע ורגע על אסור דאורייתא.

הרב זילברשטיין שליט”א אמר בהקשר לכך את הדברים הבאים:
אדם המחזיק בביתו משקולות חסרים, עובר בכל דקה ודקה על
אסור דאורייתא, ואפילו אם הוא משתמש בכך, אשר מיעד להחזיק
כמות נזילים מסימת וחסר בו גרם אחד, כעביט של מי רגלים
- הרי האסור עומד בעינו, שכן מחובתו לשבר כל משקלת

שאינה מדיקת.

בשנות למודי בישיבה ספר המשגיח, כי באחד הימים עבר
בסמוך לבית כנסת בו מסר המגיד ממינסק דרשה. בדרך כלל,
דרשותיו היו מיוחדות כל כך, עד שקהל רב היה נמשך לשמע אותו,
ובית הכנסת היה מלא מפה לפה, אך באותו יום הבחין המשגיח,
שתוך כדי הדרשה עוזבים אנשים את בית הכנסת!

הוא השתומם למראה התופעה הבלתי שגרתית, והחליט להפנס
פנימה ולשמע מה אומר המגיד.

הוא נכנס ושמע את הדברים הבאים: לפעמים עומד לו אדם, עטוף
בסליית ובתפלין וקורא ”שמע ישראל, ה’ אלקינו ה’ אחד”, אולם על
כל מלה ומלה שהוא מוציא מפיו, נרשם בשמים לאו דאורייתא, והוא
כלל אינו מודע לכך...

מתי קורה הדבר הנורא הזה? - הרעים המגיד בקולו - כשיש לאדם
משקולות שאינם נכונים בביתו!

משקולות כאלו הנם גרועים יותר מבשר חזיר, שעליו אין האדם נענש
אם אינו אוכל אותו וחוטא בו, שכן כל רגע ורגע בו אדם מחזיק את
המשקלת החסרה בביתו, גם אם אינו משתמש בה - הריהו עובר
עברה מדאורייתא ממש, כפי שאומרת הגמרא (בבא בתרא פט ע”ב): ”לא
ישהה אדם מדה חסרה או יתרה בתוך ביתו”, ומבאר התוספות (ד”ה
ובמשינה): ”ואף על פי שלא מדד”.

או אז, הבין המשגיח, כי לא לשוא עזבו האנשים את המקום, וכי
ממהרים הם לתוך ביתם, כדי לקיים את הדברים הלכה למעשה
ולבער את האסור מן העולם!

והנה, ממשיך הרב זילברשטיין, יש לענו מה יעשה אדם, שבערב פסח
עליו לבער מביתו חמץ ומשקולות חסרים - במה יתחיל את הבעור?
מה חמור יותר ממה?

הבה נתבונן, אדם המחזיק חמץ בביתו עובר על שני לאוים - לא
יראה ולא ימצא, אולם הלאוים הללו נוהגים רק בפסח, ולא הנוהג
כל השנה, הרי הוא חמור יותר!

נמצא, שבמקרה כזה, על האדם לנפץ את המשקולות האסורים
ולבערם מתוך ביתו, ורק לאחר מכן יכול הוא להתפנות לבעור החמץ.
מרו ה”בית יוסף” מספר בתשובותיו, שבעיר צפת היתה עצירת
גשמים, עד כי היה קים חשש מוחשי לחייהם של התושבים. בעקבות
הסכנה העצומה, עשה ה”בית יוסף” שאלת חלום, ובקש מהקב”ה,
שיאמרו לו מן השמים מה יש לעשות כדי להעביר את רע הגזרה,
והשיבו לו, שבעיר מתגורר ירקון אחד, ואם יסכים הלה לעבר לפני
התבה, הרי שיסור חרון אף ה’, וירדו גשמים.

קרא מרו ה”בית יוסף” לאותו ירקון ובקש ממנו לעבר לפני התבה.
הירקון הסכים, למרות שלא הבין במה הוא ראוי, אולם לפני שעמד
בתפלה, בקש לצאת ולהביא את המאזנים שלו.

הוא חזר מחזיק בידו מאזנים בעלי שתי כפות, כפי שהיה מקבל
לשקל באותם ימים. לאחר מכן התעטף בסליית, פתח את ארון
הקודש, ואמר: ”רבוננו של עולם, הריני מחזיק כעת בשם הויה” -
המושט הקסן שמעל המאזנים הריהו יו”ה, המוט האמצעי הוא יו”ה, וכל
כף נחשבת על פי הקבלה כמקבילה לאות ה”א”.

הריני עומד כעת, לפניך, רבון העולמים, ושואל: האם פעם אחת בימי
חיי שקלתי במשקלת של שקר? וכי ארע לי פעם אחת שלא הוספתי
משלי כשמדדתי לקונים?

אם הנני משקר כעת, אל תוריד גשמים, אולם אם אני אומר אמת -
אנא, הורד גשם לעולם!”

ותוך ומיד - מסים ה”בית יוסף” - החלו יורדים גשמים!
נמצא, מסים הרב זילברשטיין, שכנגד עצמת האסור שבמשקולות של
שקר, כך סים כח אדיר ורב השפעה במשקולות של אמת!

(רבי שלמה לוונשטיין שליט”א - מתוק האור)

שאלות השבוע

שאלות שבועיות לעידוד ורכישת בקיאות בפרשת השבוע ובמפרשי התורה

||| אור החיים

- מה פשר הלשון "איננו שומע" (כא, יח)
  - שגם השמיעה הראשונית נשללת ממנו
  - רמזו שבן סורר ומורה לא היה ולא נברא
  - ללמדך שאם אין 'שמיעה' - אין כלום
- על מי רומזת פרשת "זכיהיה באיש חטא" (כא, כב)
  - על תיקון האדם את עצמו
  - על חובת האב לתקן את בנו
  - על חכמי הדור לפקוח עין על עושי עוול
- אדם שהרשיע ונפל, אך אינו רוצה לשוב כלל (יה, א)
  - קריו לץ
  - קריו גאוותן
  - אין מספיקין בידו לעשות תשובה
- מדוע לא אבה ה' אל בלעם ולא שמע קללותיו (כג, ו)
  - לצד שהיו ישראל ראויים לנס זה
  - לא לצד שהיו ראויים לדבר זה
  - כי בלעם היה מיועצי פרעה
- ועשית כאשר נדרת, מי נהג כן? (כג, כד)
  - הלל
  - שמאי
  - יששכר בן יעקב

||| ספר החינוך

{שאלות ע"פ ספר החינוך בפרשתנו}

מצוה תקלח

- איזה פסוק הביא רבנו במצות השבת אבידה?
  - פקודי ה' ישרים משמחי לב
  - כי האדם עין השדה
  - בואו שערינו בתודה חצרותיו בתהלה

מצוה תקמו

- בתי כנסת האם חייבים במעקה
  - לא
  - כן
  - שבתוך העיר - חייבים, ושמוחוץ לעיר - פטורים

מצוה תקעד

- מתי עוברים על "בל תאחר"?
  - רק אחרי שלשה רגלים
  - אחרי רגל אחד
  - רבנו הביא מחלוקת תנאים בזה

מצוה תקפב

- המהחזיר גרושתו האם חייב ב'שימחה את אשתו'?
  - פטור
  - חייב
  - תלוי אם הוא כהן או לא

מצוה תקצ

- בכמה לאוין עובר המטה משפט גר יתום?
  - שתיים
  - שלושה
  - עשרה

||| רש"י

- לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו
  - דוקא בשור ובחמור
  - דוקא שור ומין אחר
  - הוא הדין לכל שני מינים שבעולם
- מי ענש בתליה מלבד מיתת ב"ד שנגזרה עליו
  - הנסקלין
  - הנחנקין
  - הנהרגין
- עומר שיש בו סאה ושכחו
  - אינו שכחה
  - שכחה
  - הרי הוא בגדר פאה
- ושימחה את אשתו, פירושו
  - ישמחה את אשתו
  - ושמחה עם אשתו
  - שתי הגרסאות נכונות
- מצות החליצה באיזה לשון נאמרת
  - דוקא בלשון הקודש
  - בכל לשון
  - הוא - בלשון הקודש, והחולצת - בכל לשון

||| רמב"ן

- את מביא מביא רבנו במצות שילוח הקן (כג, ו)
  - המורה נבוכים
  - האבן עזרא
  - רש"י
- פ' תקדש', פירושו (כג, ט)
  - כי תקדש
  - שמא תקדש
  - שתי התשובות נכונות
- עליית שעטנז מתי אסורה (כג, יא)
  - רק בלבישה
  - בכל מצב
  - ב' שיטות ברמב"ן
- מה הוסיפה התורה במצות ריבית בפרשתנו (כג, כ)
  - אין תוספת חידוש מיוחד
  - אזהרה ללוח שבכל דיני ממונות אינו רשאי להזיק נכסיו
  - אזהרה ללוח שרק בריבית אינו רשאי להזיק בנכסיו
- מה טעם מלקות ארבעים (כה, א)
  - כי 'ארבעים' גימטריא 'לבדד'
  - לפי שעבר על התורה שניתנה בארבעים יום
  - כנגד ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר

||| מקרא

- איזה מין לא נזכר בכתוב גבי השבת אבידה
  - שור
  - חמור
  - צבי
- מה יש לקחת בשילוח הקן
  - את האם
  - את הבנים
  - את האב
- איזה מהבאים הוא פסוק בפרשתנו
  - עוזב תעזוב עמו
  - הקם תקים עמו
  - לא תבשל גדי בחלב אמו
- כלפי מי נאמר "לא תדרוש שלומכם וטובתם"
  - עמוני ומואבי
  - אדומי
  - אמורי
- איזה מהבאים הוא פסוק בפרשתנו?
  - וזכרת כי עבד היית במצרים
  - וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים
  - שתי התשובות נכונות

||| תרגום אונקלוס

- לא יוכל, פירושו?
  - אינו יכול
  - אין לו מצוה
  - אין לו רשות
- זולל וסובא
  - כל דבר מאכל
  - בשר ויין
  - אין גילוי בתרגום לפרט זה
- מה תרגום "גדילים"
  - כרוספדין
  - ציצית
  - טלית
- ספר כריתות
  - ספרא דכריתותא
  - גט פטורין
  - גט כריתות
- לא תחבול
  - לא תכה
  - לא תיקח משכון
  - לא תהרוג

במדור זה יוצגו מדי שבוע השאלות של 'מה אהבתי' בששה מסלולים שונים. לומדים את הפרשה, מתקשרים לקו מה אהבתי, 0795-100-200 עונים על 'שאלות השבוע' ונכנסים להגרלות הענק מדי שבוע

לפתע, צץ רעיון בראשו של אחד היהודים: הרי המלך נוסע בודאי עם רופאו האישי. מסתבר כי המגיד צפה ברוח קודשו את מחלתו של הגביר ורמז כפר אז כי נזמין את רופאו של מלך פרוסיה

סיפור של שבת

רופא גדול? מלאך גדול!

התעורר בקרבו בבת ראש והחל טורד את שלותו. הוא נזר בבית אביו ר' שמשון גארדייא הישר והתמים אשר חלה מעגמת נפש פאשר סר בנו מדרג התורה והמצוות והחל רועה בשדות זרים.

מצפנו המשיך לפרו מבלי הרפות והוא נמשך בכבלים געלמים אל הרבי ממזריטש. רשם לעצמו הרופא את פתבו של המגיד במזריטש תוך הצהרה כי איש אלוקים פלאי שפאך מוכרח הוא להפיר ולראות כמו עיניו.

כעבר תקופה נוספת של לבטים ותהיות נטש את חצר המלך וערק לחצרו של המגיד הקדוש ממזריטש. פאשר דרכו פפות רגליו על סף חדרו של המגיד, קבלו המגיד ברועות פתוחות ונענה לבקשתו לקבלו תחת חסותו. כשנכנס אמר לו המגיד: "אתה תרפא את רגלי החולות, ואני ארפא את נשמתך החולה!..."

הרופא שנה את מלבושיו, העטה על עצמו חזות יהודית אף תור ואמץ לעצמו את שמו היהודי המקורי - "אהרן", ובמשך תקופה ארפה ישב רתוק לבית מדרשו של המגיד הקדוש במזריטש ולא יצא את חצרו כלל. הוא היה מטפל ברפואתו של המגיד בכלל וברפואת רגלו הכואבת בפרט, כשעלמט זאת מטפל היה המגיד בנפשו וברוחו של הרופא, מורה לו את דרך התשובה ומקרב לחסות תחת פני השכינה.

ואכן, זכה רבי אהרן גארדייא לשוב בתשובה שלמה מאהבה עד שהגיע למדרגות רמות ונעלות בתורה ובעבודה ותפס מקום נכבד בקרב החברה הקדושה של מזריטש. בזקנותו, שמו היה נערץ בקרב קהלות החסידים, והיה יושב על התורה ועל העבודה בעיר אוסטראה.

לאחר פטירתו, כבן תשעים ותמוש שנה נקבר בין גדולי אוסטראה ורביה, ועל מצבתו נחקק לאמור: פ"ג תשיש הגון שהלך ושמש חכמים, אשר שמש להרב בוצינא קדישא... מגיד מישרים דק"ק מזריטש, מ' מורנו אהרן במו"ה שמשון דאקטאר גארדייא, נפטר ב-ו' אדר שני תק"ע פ"ק, תנצב"ה.

הלא הוא דוקטור גארדייא, קבל את אשר המלך שנענה לבקשת תושבי העיר ונאות לנצל את שהותו במקום כדי לטפל באי אלו חולים תמורת תשלום הגון.

פאשר נכנס הרופא לחדר הגביר והתרשם ממצבו האנוש, קרא בכעס: "האם אני מחיה מתים?! הלא נותרו לי רק דקות ספורות לחיות!".

"אכן", השיבו בני הבית באנחה פבושה, "ידענו גם ידענו כי חמור הוא המצב, אולם היתה זו דרישתו של החולה בעצמו, משום אותו מעשה ואותם דברים ששמע פעם מפי הצדיק ממזריטש".

משך הרופא את כתפיו בתמהון וגחך על אמונותיהם המוזרות, נטל את שכרו ועמד ללכת.

לפני שיצא מהחדר, העיף מבט נוסף בחולה, וראה שפצבו הוטב מעט. "נדמה לי כי חל שפור רציני לפתע", מלמל חרש פאל עצמו. הוא התישב לרשם מרשם לתרופה המתאימה למצב הנוכחי, ושלח מישהו לבית המרקחת המקומי שביא אותה.

אולם עוד בטרם שב השליח הבחין הרופא בשפור נוסף - ומה לרשם מרשם אחר המתאים למצב הנוכחי. אך יצא השליח השני אל עבר בית המרקחת, וכבר רשם הרופא מרשם שלישי...

"גס כזה לא חזיתי מימי!" קרא הרופא בהשתוקמות. "החולה הולך ומחלים למול עיני בצעדי ענק". הדבר נשנה פמה פעמים, עד שלבסוף הגביר פצה את פיו ובקש לשות מים.

פל הנוכחים בחדר הללו את רופאו של המלך, אך הוא התביש בידעו כי לא עשה מאומה להחלמת החולה.

אדהכי והכי מסגל היה כבר החולה להתישב במטתו ולשוחח עם הרופא כאחד האדם. באזניו המרקקות של הרופא שונדע כי הוא יהודי ששר מן הדרג - תור החולה על דברי המגיד שנאמרו לו במזריטש בטרם לכתו.

מאותו היום לא מצא הדוקטור גארדייא מנוחה בנפשו. מוצאו היהודי אשר נשפח כמעט מזרוננו

גביר אחד שלא נמנה על עדת החסידים, שמע על נפלאותיו של המגיד הגדול, רבי דוב בער ממזריטש, ופעם, פאשר הגיע לרגל עסקיו למזריטש הרחוקה, והחליט להפנס לביתו של המגיד ולהתברר בברכתו. עוד לפני שפצה את פיו, אמר לו המגיד:

"דע לך שלא הרופא מרפא את החולה! אלא מאי? לכל רופא מתלה מלאך, שהוא המרפא את חליו. וככל שהרופא חשוב יותר, כך המלאך שלו גדול יותר ובעל יכלת גדולה יותר לרפא, וככל שהחולה מתגרם במחלה קשה יותר, הוא זקוק למלאך גדול יותר".

הגביר לא הבין למה מתפנ הצדיק, הרי הוא בריא לחלוטין. הוא נסה לחשב על רמזו כלשהו שמשמיע לו המגיד, ולא עלה בדעתו דבר.

הגביר תור לעירו ולביתו, ואז, לפתע, נפל למשכב. חליו הלך והכביד. כל הרופאים שנקראו למטתו לא יכלו להושיעו, והוא הגיע ממש עד שערי מות. יהודים בכל רחבי העיר שהעריכו את ידו הפתוחה תמיד לצדקה התאספו בבתי כיסיות והתפללו לרפואתו.

לפתע, נשמעה תרועת חצוצרות וכוזו קרא: "תנו כבוד למלך פרוסיה שנכנס בשערי עירנו!"

רצו התושבים לרחובה הראשי של העיר, והריעו למלך שנסע בכרפת הפאר שלו.

לפתע, צץ רעיון בראשו של אחד היהודים שראך את כרפבת המלך, והיה מבני משפחתו של אותו גביר הנוטה למות: הרי המלך נוסע בודאי עם רופאו האישי. מסתבר כי המגיד צפה ברוח קודשו את מחלתו של הגביר ורמז כפר אז כי לא נחוס על מוון וכי נזמין את הרופא הגדול - הלא הוא רופאו של מלך פרוסיה למטת חליו של הגביר. אולי בדיא אכוא לבקש ממונו שיגש אל הגביר הגוסס ונסה לרפא אותו?! הוא החליט לישם את מחשבתו, וסר אל מרפבת המלך.

היהודי קרב אל המלך והתחנן בכניו שיאפשר לרופאו להציל את חי הגביר הגוסס וחולים נוספים בעיר המתסרים על מטתם. לא חלף זמן רב והרופא

תענוג לילדים בפרשה

העלון נכתב לעילוי
נשמת סבינו מורינו
הרב ששון ב"ר ישעיהו
ומרת מרים זצ"ל

תענוג למצוא בפסוק ?

- (1) פרק כא פסוק י: "יפול בידיים שלך"?
- (2) כא-י: "תתפוס אותו" ?
- (3) כא-יא: "תרצה מאוד" ?
- (4) כא-יב: "לא לגזור ציפורניים" ?
- (5) כא-יג: "בלי בגד יפה" ?
- (6) כא-יד: "חודש שלם" ?
- (7) כא-יז: "חתונה" ?
- (8) כא-יח: "לא רוצה" ?
- (9) כא-יט: "לשחרר לחופשי" ?
- (10) כא-כ: "בשום אופן לא לעשות מה שרוצים" ?
- (11) כא-כא: "בגלל מה שעשית" ?
- (12) כא-כב: "הראשון" ?
- (13) כא-כג: "כפול" ?
- (14) כא-כד: "זה מגיע לו ביושר" ?

הידיעתם? שכל
התקיעות שופר
שתיקעים בחודש
אלול הם הכנה
לשמיעת קול
השופר של ראש
השנה שעליו
נאמר: ובשופר גדול
יתקע.

תענוג לחפש בפרשה

- (1) מהמלחמה תביא מיד לתוך הבית שלך ?
- (2) אם אתה בסוף לא רוצה, אז תמכור ותרוויח ?
- (3) אחד אהוב ואחד שנא. מי אלה ?
- (4) אסור להפלות בין האחים ?
- (5) איזה אח כן מקבל יותר מכולם ? ולמה?
- (6) את מה אסור להשאיר על הנץ ? ומתי וכמה זמן כן מותר ?
- (7) אל תעשה את עצמך כאילו אתה לא רואה ?
- (8) מצאת משהו, ובעל האבידה גר רחוק מאוד. מה עושים ?
- (9) תרים איתו ביחד את כל מה שנפל. אפילו שזה לא קשור אליך ?
- (10) לא להחליף בגדים שלא קשורים אליך ?
- (11) מה ? לגרש ? ועוד את האמא ?
- (12) מצאתם את התשובה לשאלה הקודמת? אם כן מה השכר על דבר כזה ?
- (13) איל יכול להיות שיש בבית דם, חלילה ? ואיך אפשר למנוע את זה ?
- (14) מתי אסור לשתי בהמות לצמוד אחת ליד השניה, בשום אופן ?

האיש התמהוני ברכת שכל הדרך לא פצה את פיו ולא ידעו מיהו?
החל לספר לאברהם משה וחבריו את כל הסיפור האישי המרתק שלו.
ודוב'ה מקשיב ושוכח בכלל שהוא נמצא ברכת. כי הסיפור שלו היה
הסיפור של העם היהודי כולו באותו זמן.

בַּת־הַחַיִּים לְאֵלֵי תְּשֻׁבָה

מוספר הסטודנטים היהודים הוגבל ל-10%, כשיעור היהודים באוכלוסייה. בשנת 1937, עם גבור האנטישמיות, הוטל איסור מוחלט על קבלת יהודים לאוניברסיטאות. אבל אני ועוד כמה מחבריי שהיו חצי גויים ולכן הם יותר הצליחו, התקבלנו עם תנאים מגבילים מאוד. למעשה אני הייתי היהודי השלם היחיד שהתקבל באותה תקופה לאוניברסיטה ללימודי משפטים. כל הצעירים של המפלגות החילונית בורשא דיברו על כך, ונהייתי סמל של יהודי מצליח. והם מומש התעלמו מהאנטישמיות. ועשו לי מסיבה באחד מהמוסדות המפוארים של "תרבות" הציוניים. והגיעו לשם כל מנהיגי החילונים בורשא, והנאמים עמדו על כך שאני זה שיראה לכל החרדים העקשנים שלא מעוניינים להשתלב בחברה הגויית, ובגלל זה לא מפסיקה האנטישמיות. ואני יראה לכולם איך יהודי ששינה לגמרי את שמו ואת זהותו היהודית ולא התעקש להשאר יהודי גלותי, ומצליח. ואיחלו לי להפוך לעורך דין גדול ולוחרם למען צדק ושוויון.

וזה היה לילה שחשבתי שאני הולך רק לצמוח מכאן והלאה. להיות שוה בין שווים. ועשו לי הרבה תמונות עם מסגרות יפות ואפילו הרבה צעירים לקחו את התמונות שלי לבית בהוראת המדריכים שלהם גדי שאני אהיה להם כמודל לחיקוי. ולמחרת באתי עם הרגשה כזו מרוממות ונעלית לאוניברסיטה. אבל מהר מאוד התברר לי שהחגיגות היו מוקדמות מידי. כשהגעתי להיכנס לאולם ההרצאות נאמר לי ע"י העוזר של המרצה שאני לא יכול לשבת היכן שאני רוצה. וכיוונו אותי למקום מאוד לא נוח ולא כ"כ טוב כדי לשמוע את החומר. ולשאלתי למה אני שונה מכולם? אמרו לי אחד הסטודנטים הגויים שעמדו שם ושמוע את השאלה: כי אתה יהודי מולוכל! ואנחנו לא רוצים שתפיץ כאן מחלות! סטודנט אחר הגיב לעברי: אל תחשוב שאתה חלק מהסטודנטים. אנחנו כבר נטפל בך כמו שצריך לטפל בחיידקים! אנחנו נפרסם לכולם שאתה יהודי. ואני לא הבנתי למה? למה הם מתנהגים אלי ככה? אני הרי נראה ממש כמוהם? עם שם כמו שלהם? מתנהג כמוהם! מה עשיתי להם?

אני לא יכול לתאר במילים את המבטים העוינים שנשלחו אלי ממש כמו חיצים בעיניים, לאחר שנודע לכל הסטודנטים שאני יהודי. התרחקו ממני ולא רצו לשבת לידי. ניסיתי לשאול שאלה באמצע ההרצה והמרצה האנטישמי אמר לי: מוי התיר לך להפריע לפולני באמצע דבריו? תצא מיד החוצה. ואני קמתי ללכת, וכמעט שלא ראיתי את הדרך מהשחור שנהיה לי בעין. ואחד הסטודנטים שם לי רגלית ונפילתי על הארץ לקול צחוקם של כל הסטודנטים בחדר, ושל המרצה בעצמו שצחק ואמר: אפילו ללכת ישר היהודים לא מסוגלים. הם חייבים לעקל את הדרך הישרה. ואז חטפתי כמה בעיטות חזקות וכואבות מסטודנטים שישבו בקרבת מקום לנפילתי. וכשניסיתי לקום מושך אותי סטודנט פולני אנטישמי מהשערות הארוכות והיפות שלי שוב פעם לאדמה. ואז המורה ניגש למקום נפילתי ואמר לי שאני כבר יותר מוחמם דקות מפריע לשיעור ולכן אני מוסלק לגמרי מהשיעור הזה למשך כל הסמסטר! ומיד פרצו צהלות של שמחה מפי כולם והספקתי לשמוע: איזה שיעור נקי יהיה לנו עכשיו, בלי מחלות וחיידקים! עכשיו אין לנו מה לפחד מגניבות כי זה שיעור בלי יהודים! ועוד כל מיני קריאות אנטישמיות. מהסטודנטים משמיעים קולות שעושים לתרנגולים, סוסים וחזירים, כשרוצים להריץ אותם. וניסיתי ללכת למזכירות כדי לספר להם מה קרה. והמזכירה מיד אומרת לי: לא מספיק שהואלנו בטובנו להסכים לקבל אותך לכאן, ואתה עוד מעז להתלונן? אם אתה רוצה להמשיך ללמוד כאן אני לא מציעה לך להתלונן! ויצאתי מבניין האוניברסיטה כולי פגוע וחבול מהמכות החזקות שחטפתי. ולא יודע את נפשי מרוב כעס והשפלה נוראה. והגעתי לבניין בו הייתה דירתי. שם התגוררו רק יהודים חילונים וציונים או חברי "בונד" ורפורמים. וסיפרתי להם את כל הקורות אותי. והם ניסו לגמד את זה. ואמרו לי שלא אתייחס לזה וזה רכה רק בפעם הראשונה. וזה הכל בגלל היהודים החרדים שמעצבנים את הגויים. אבל אני רק עוזר ליהדות בהתנהגותי... והם סידרו לי פגישה עם שתדלן חילוני מה"בונד" שיעזור לי.

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת 'חיים של תורה' - לובלין' פנייה"ק ירושלים ת"ו
בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א
תלמידו של מרן פוסק הדור בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

מתיקות משענת האמונה

"פי תצא למלחמה על איביך" במלחמת היצר הפתוב מדבר, וכדי להצליח במלחמה זו, נתבונן בדברי הנביא: "עד ישבו זקנים וזקנות ברחבות ירושלים ואיש משענתו בידו מרב ימים", ובפשטות, הנבואה הזאת נאמרה על הגאולה העתידה ואנו מחפים שאכן היא תתקיים כבר בקרוב, אבל אפשר לזכות שנבואה זו תתקיים בנו כבר מעתה, ובלבד שנאמין בכל כחנו שנבואה הזאת, על ידי שאדם יציר בדעתו שמתקיימת בו הנבואה הזאת והוא מאריך ימים ושנים וזוכה לראות דורות ישירים מברכים ההולכים בדרכו ה', שאם יאמין כן שנבואה זו בכל לבו, יוכל לזכות שהיא תתקיים בו בפעל.

והנביא אומר: "ואיש משענתו בידו מרב ימים", ואפשר לבאר זאת שאדם יחזיק בידו את המשענת - המקל, בשביל דרך פבוד בלבד ולא בשביל להשען עליו, פי תהיה ברכה של בריאות שלמה ולא יצטרך להשען על המקל, וכן אפשר לבאר "ואיש משענתו בידו", שבגני אדם ידעו שקל מה שהם פועלים במעשי ידיהם, הכל קשור לה' יתברך שהוא המשענת האמתית, שאין לנו על מי להשען אלא עליו יתברך וכן יקשרו את כל הצלחותיהם למשענת האמונה וידעו שרק מכוח יתברך הם מצליחים בכל מעשי ידיהם.

משענת רוחנית

עוד אפשר לבאר זאת על החיים הרוחניים, שבדי שאדם יצליח במלחמת היצר שלא להכשל ברוחני, הוא צריך למשענת רוחנית שתשמור אותו שלא ימעד, ויש לאדם משענות רבות ברוחניות ששומרות אותו שלא יפול, אלא שכלו שבגופו של אדם, אם תחסר לו יד או רגל, הוא יוכל להתקיים, ואם חלילה תחסר

לו המפרקת שבפעמוד השדרה, הוא לא יוכל להתקיים, כן גם ברוחני, ישנם דברים שאם יחסרו מהאדם, הוא יוכל להתקיים, אבל ישנו סוד שאם הוא יחסר מהאדם, הוא עלול לאבד הכל, והסוד הזה הוא מדת התמימות עם ה', יראת ה' ואהבתו.

וטבע הבריאה שבכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו עם נסיונות חדשים שלא היו לו ביום האתמול, ומחליש מלבו את האמונה בו יתברך, ומעורר לו קשיים באמונה, עד שהוא שוכח לגמרי את כל הטוב שהוא כבר קבל, וכעת מה שעומד לפניו הוא איזה הפסד שנעשה לו, ולבו מלא פעם וטרוניא על הנהגת שמים, מדוע נלקחה מנונו אותה הצלחה שחסרה לו.

מהמורות ונסיונות

ועל כל אחד ואחד עוברים נסיונות שונים זה מזה, וכמו שאפשר לראות בחוש שלכל אחד יש נסיונות שונים בגשמי או ברוחני והצד השווה של כלם, שאין אדם שלא עוברים עליו נסיונות, ויתכן שביום א' יהיה נסיון מסוים לאדם אחד ולחברו אין כלל את אותו נסיון, וביום ב' יהיה להפך, שלחברו יש את אותו נסיון ואילו למי שהתנסה בכה אתמול - פיוס אינו מתנסה בזה כלל.

והנסיון שבתוך הנסיון הוא, שבזמן שהאדם מתנסה, ה' מוריד לו מסך בתוך מוחו ומסתיר מנונו שהוא פעת עומד בנסיון, ולכן צריך להתבונן לנסיונות מראש ולחזק את לבו שפאשר יבוא לו נסיון וחשכות, יעמד בנסיון וימתין לאור ה' שנעלם ממנו באותה עת, וברגע שיגמור הזמן שנקצב לו לעמוד בנסיון, מיד הוא יבין שבפעם הוא היה בנסיון וישמח מאד על שעמד בו.

מתיקות הניסים

מכתבים למערכת

אוד מוצל מאש הפגוע בשוב עלי

לכבוד מערכת מתיקות השבת, אשמח אם תוכלו לפרסם את הנס הגדול שארע לי על גבי הגליון המיוחד שלכם העולה על שלחנם של עמו ישראל, מתלמידי חכמים ועד לפשוטי עם, בארץ הקדש ובעולם, ובכך לקיים את דברי דוד נעים זמירות ישראל שאמר: "אספרה שמך לאחי בתוך קהל אהללה".

תוף כדי נסיעתי ברכב בא' תמוז תשפ"ג, הרגשתי שאני קצת עף, החלטתי להכנס לחנות של תחנת דלק בשוב עלי, על מנת לקנות משהו לאכל או לשתות כדי שאתעורר.

בדרך העליתי לרכבי בחור בן תורה שבקש להצטרף אתי לדרך שאני נוסע, כשהגעתי לתחנת הדלק השארתי את הרכב דלוק כדי שיהיה לבחור מזוג, והתכונתי לקנות משהו ולחזור לרכב וליסוע מיד, ברגע שסימתי לרכש את דבר המאכל יצאתי מהחנות ואז אני מבחין שבחוף יש יריית באפן רצוף וחזק מאד, הבנתי מיד שזה פגוע.

אני רואה שני מחבלים גברתנים ימ"ש, שורים על כל מי שנמצא באזור ובאותו רגע הם התחילו לירות גם עלי.

מיד ברחתי משם על מנת להציל את נפשי ולאחר מכן ראינו במצלמת אבטחה שהיתה שם, שאחד מהמחבלים ימ"ש התמקד עלי וירה לכוונו כעשרים - שלושים כדורים, ואני רץ ורץ ויבנסים גמורים שלא נתפסים להבנה - הפדורים לא פוגעים בי!!! המחבלים ימ"ש פצעו שלשה יהודים והרגו ארבעה הי"ד.

לאחר מכן התברר לי שהבחור שעלה לרכבי יצא מיד מהרכב והסתתר עם עוד ארבעה יהודים בחדר שבמבנה אחורי שבסמוך למקום הפגוע, המחבל הגיע למבנה הזה ירה יריה אחת ומפיון שהיה נדמה לו שאין שם אף אחד, הוא לא נכנס פנימה, וכן גם חיהם נצלו בנסים גמורים.

כמו כן התברר לאחר מכן שאחד מהאנשים שהיו במקום, עלה בלבו בסייעתא דשמיא רעיון להציל את חייו, וכאשר המחבל החל לירות עליו, הוא השתטח ארצה, והמחבל חשב שהוא נהרג והפסיק לירות עליו, וכן נצלו חייו.

אני התרחקתי מהאזור ועצרתי את הרכבים « המשך המעשה בעמוד ד'

• הרה"ג א' אליהו קאהן שליט"א
משגיח דשיבתנו

להיות בן חורין באמת

אנו בעת בימי אלול שבהם אנו מתכוננים לעמד לפני ה' לזיו, ונעלינו לקבל בהם על עצמנו על תורה באמת, וזה יהיה עבורנו למליץ ישר להצילנו מהגזרות הרעות שלא יבואו לעולם, כי כבר שנינו (אבות ג ה): 'כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ', והינו גם לגבי גזרות רעות, שמו השמים מצילים מהו את האדם שמקבל עליו על תורה, ועוד אמרו חז"ל: 'אי לה בן חורין אלא מי שעוסק בתורה'.

ונראה לבאר שיש חלוק בין שני מאמרי חז"ל אלו, שדברי התנא אבות פול על גזרות שמרפאות על האדם בגשמי, כמו גזרות של הפלכות ועל הפרנסה או של חללים רעים רח"ל, שאם יקבל עליו על תורה ויהיה ירא ה' אמת, זוכה שמעבירים ממנו את על הגזרות הללו.

ומה שמוכח בגמרא שרק מי שעוסק בתורה הוא בן חורין, מדבר על החיים הרוחניים, שכל אדם נוצר באופן שהוא נמשך לחמירית קעבד המשעבד ליצרו הרע, וגם כשעוסק בתורה ובתפלה, הוא נמשך לעשות זאת בשביל נגיעות של כבוד וכו'. ובשביל להיות בן חורין מהשעבוד ליצרו הרע, על האדם לטקס בתורה לשמה, ולקבל ממנה דעת כיצד להשתחרר מפבלי היצר, ובכלל אמתים מנה, שבו חורין פנה שמשחרר מהשעבוד ברוחני ליצרו הרע, הוא בודאי משחרר גם מגזרות ומצוקות בגשמי של על מלכות ועל דרך ארץ.

שלו, אלא ששמעון לא הרפה ממנו עד שר' ראובן השתכנע, אבל הוא התנה עם שמעון שרק אחרי שהוא יביא לו את כל הסכום של עלות הדירה, הוא יעשה אתו חוזה מכירה ויעביר אליו את בעלות הדירה.

שמעון העביר לר' ראובן סכום מועט של כסף וכעבר כמה ימים הוא טען לו שהוא מקרח לעשות אתו חוזה מכירה בשביל שהוא יוכל לקבל משפנתא על הדירה. ר' ראובן השתכנע גם לזה ויעשה חוזה עם שמעון, והנה לאחר מכן שמעון החל לטען שהוא שלם כבר את כל הסכום על הדירה! ר' ראובן התפלא לנכח דבריו, ושמעון עמד על טענתו במצח נחושה, זיף והביא ראיות כוזבות שפככוכל בתוך התשלום לאחיו של ר' ראובן היה כלול תשלום גם לר' ראובן! ואת ר' ראובן החלו לתקף לחצים אימים לנכח הפשע שעושה לו שמעון והרגיש מכך חלשה גדולה, כמעט עד פדי התקף לב.

העושק תובע את הנעשק

שמעון המשיך במעלליו ובחצפתו העז והזמין את ר' ראובן לבית דין בטענה על כך שר' ראובן לא נותן לו את הבעלות על הדירה שפככוכל מגיעה לו וכן על שר' ראובן לוקח לעצמו את דמי השכירות שהשוכרים משלמים על הדירה במקום לתת אותם לו...

חז"ל מלמדים אותנו עצה לעמד בגזירות רבים, והיא לדעת שאין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו כמלא נימא, כלומר, שגם אם נלקח מהאדם דבר, עליו להאמין באמונה שלמה שפנראה דבר זה לא היה שייך לו, ונשאלת השאלה, הרי אנו יודעים שהקב"ה "עשה משפט לעשוקים" וכן נאמר: "והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם", ויש אסור גזל וגנבה, ונמצא לכאורה שיש מציאות שלקחו מהאדם ממה שהיה מיון לו, אם כן מה הבאור בדברי חז"ל?

וקדם שנבאר זאת, נספר להמחשת הענין מעשה שספר לי יהודי יקר מארצות הברית, לצרף הספור נקרא את שמו ר' ראובן, ר' ראובן קבל דירה בירושלם מאביו והיה מתפרנס ממנה על ידי שמשפיר אותה למגורים, והיתה לו אפשרות לבנות על הגג של אותה דירה, אלא שלא היו לו אמצעים לכה, לכן פנה בטוב לבו לאדם ששמו שמעון (שם משאל) והציע לו לקנות את הגג ואכן הוא קנה ממנו.

עשק לאור היום

לצד הדירה הזאת היתה דירה ששייכת לאח של ר' ראובן וגם האח מכר את דירתו לאותו שמעון שקנה את גגו של ר' ראובן, ובאותה תקופה החל שמעון להפציר בר' ראובן שישפיר לו גם את הדירה שלו, ר' ראובן לא רצה למכר את דירתו, מפני שהיא אמצעי של הפרנסה

מתיקות האור שבחשכה

בציור שבכותרת הגליון: רואים את המשל למלך שיצא עם בני מדינתו ליצר עבות, וכשהגיע הלילה, המלך הסתתר מאחורי סלע גדול, וכשבני מדינתו שמעו את קולן של החיות הטורפות, הם התמלאו בפתח והחלו לברח, ולא מצאו את הדרך חזרה אל המלך עד שהמלך צוה את שריו לתקע בקול רעש גדול כאות למקום המצאו של המלך, ושרי המלך הראו לעם שהמלך הניח על השרקע חבלים שפשיאחו בהם גיעו עד אליו.

הנמשל הוא: שאנו נמצאים בזה העולם בגזירות ובמלחמת הצהר ולפני שהגענו לזה העולם, הקב"ה קשר אותנו עם חבלים אליו ויתברך כמו שכתוב: "כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו", אלא שמיצאתנו מפני רע המדות הרעות של החיות הטורפות שבנפשנו, אנו בורחים ממנו ויתברך ומתרחקים, עד שמגיע חדש אלול שבו תוקעים בשופר וכל אחד שומע את קולם של התלמידי חכמים הצדיקים המעוררים על כך שהמלך ה' אכן נמצא עמנו וכה אנו מגלים את הדרך לשוב אליו ויתברך.

פיצד באמת אפשר להתגבר על הנסיונות ולא לבוא לידי מכשול?

על כך במאמר: 'פולמוס: האם אדם יכול לעשק את חברו?'

בציור שלפנינו: רואים את ר' נחום היושב בתוך ביתו כמלך בארמונו, ומודה לה מתוך טובה על כל הטובות שמקבל ממנו ויתברך, עד שיום אחד פשלה ברחובות העיר לפתע גלה שאבד לו שעונו העשוי מזהב שהיה ענידו על ידו וכלו מתמלא בכעס ובחמה מדוע נעשה לו כך משמים.

פיצד ר' נחום יוכל לעמד בנסיון הקשה הזה, ולא לבוא לידי פעס וטרונאי חליה?

על כך במאמר: 'מתיקות משענת האמונה'

פנינו הלכה

• הרה"ג ר' יוסף מאנדל שליט"א ר"מ בשיבתנו •

מצות שמיעת קול שופר

עקר מצות השופר היא לשמע קול שופר, וכפי שתקנו לומר בנשח הברכה 'לשמע קול שופר', ורבים מהפוסקים פתבו שיש גם מצוה בתקיעה, כמו שמוכח מן שתיקיעת שופר צריכה להיות על ידי מי שהוא בר חיובא.

דנו הפוסקים לגבי חרש המדבר ואינו שומע, שקימא לו שהוא פקח לכל דבריו (גיטין א). שיש צד לומר שיכול לתקע בשופר ולהוציא אחרים ידי חובה, כי הוא דומה לאדם שנקטעה ידו השמאלית רח"ל, שפשוט לכתב תפלין כי הוא בעצם בר חיובא במצות תפלין, אלא שידו חסרה לו (מג"א סי' לט ומשנ"ב שם סק"ט), וכמו כן חרש המדבר ואינו שומע, אונן חסרה לו אבל הוא בר חיובא.

אבל מן השו"ע פסק (סי תקפ"ב), 'חרש המדבר ואינו שומע לאו בר חיובא הוא, ואינו מוציא את אחרים ידי חובה', והטעם לכה הוא שאמנם הוא פקח לכל דבריו, אבל לענין תיקיעת שופר, כיון שעקר המצוה היא לשמע קול שופר והוא לא שומע, דינו כמי שאינו מחיב בדבר, שאינו יכול להוציא את הרבים ידי חובתם.

את הפסוק: "ועזבו לאחרים חילם" (עי' גיטין מז) וריש לקיש ידע שהירושה הגדולה ביותר שהוא יכול להשאיר לבניו היא התורה והיראת שמים שהוא מלמד אותם, שאוהי ירושה גדולה וחשובה יותר מכל כסף וזהב שבעולם, כמו שבאמר על דברי התורה ומצוות ה': "הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים".

מעלת השארת ירושה לבנים

אבל לגבי כל אדם פשוט, טוב מאד הדבר שישאיר לבניו ירושה ולא נכון לבחור לתת את כל הירושה לאחרים, אלא בעקר יש לתת את הירושה לבנים, כי הם ההמשך של האדם בעולם, ומה שהם יעבדו את ה' עם ממון אביהם, יהיה לו הדבר לעלוי נשמה גדול.

ומכל מקום, מלמדנו ריש לקיש שעלינו להשקיע את הכחות שלנו בנכסים האישיים שלנו שזהו העולם הבא, ונכתב לעצמנו את החסדים שה' עושה אתנו כדי לרפוש על ידי כה חיי עולם הבא ולא לדאג כל היום להרבות ממון שלבסוף ישאר לבניו, וכל שכן שלא להפגס למחלקת ומריבות על ממון לטובת הירושה לבניו, כי לכל אדם ה' נתן את הסייעתא דשמיא שהוא צריך לה, ולבנים ה' יתן את הסייעתא דשמיא שלהם וכמו כן גם לנכדים, ואין תפקיד האדם לדאג יותר מדאי לבניו, מלבד מה שביקלתו הפשוטה.

אזוהו ר' ראובן שהוא יהודי ישר וירא ה', מרב תמימותו וישרותו לא העלה על דעתו מלכתחלה שהוא מתעסק עם אדם נזבל וכה הפסיד דירה ששויה כמה מליונים, וצערו נזר מאד, שהתקיים בו "בית תבנה... ואיש אחר יחנכנו", והדבר גרם רעש וחלול ה' גדול בעיר מגוריהם שבארצות הברית, וכדי לחסך זאת, היה ראוי לר' ראובן להתעניין יותר לפני שעשה את כל העסק הזה, עם בני אדם חכמים ומבינים, כדי שלא יבוא לידי מכשול, כפי שאמרו חז"ל (שמו"ר ג ח): 'כל מי שנוטל עצה מן הזקנים, אינו נכשל'.

עקשנות שמפסידה הכל

והנסיונות הללו הם מעשים שבכל יום, שאדם הוא עשוק וגזול והוא נוחל הפסדים רבים, ובפרט הדבר מצוי בספורים של ירושות שיש מריבות בין היורשים, כי כל אחד חושב שמוגיע לו את החלק המשבח ולא מוכן לוותר, ולפעמים הדיינים נמשכים למשך שנים רבות וכבר הירושה הזאת עוברת לנכדים, ובמקום לוותר קצת ולהרויח את הסכום שמסכם שגם הוא סכום גדול, הם עלולים להפסיד בסוף את הכל.

והיורשים מצדיקים את המריבות שביניהם בטענה שהם רוצים להוריש לבניהם הנכדים את החלק המשבח, אבל על כן אמר ריש לקיש

מתיקות מטרת הנסיונות

להתפקח ולהיות שכלי, וכה היא דרך היצר הרע, שלא אומר לו לה עבד עבודה זרה, אלא מתחלה מחליש את רוחו מעבודת ה', עד שלבסוף האדם עלול לעזב את כל היראת שמים, רח"ל.

וכל אדם מכיר את עצמו היטב, ומאלו אנשים או דברים הוא עלול חלילה להיות מסת מדרה ה' ומעבודתו הטהורה, ועליו להחזיק חזק במשענת שבה תלוי היראת שמים שלו, וכנרמז בלשון הפסוק: "ואיש משענתו בידו", שלכל אחד יש משענת משלו, לפי תכונותיו וטבעיו, ועליו להזהר שלא להפסיד את המשענת שלו.

והתורה אומרת בדין המסית: "לא תאבה לו ולא תשמע אליו", לא תאבה לו' הוא גם מלשון אהבה, אל תקים בו "ואהבת" (ע' רש"י). הינו שאין לאדם להיות באהבה עם אותו מסית ולא לשמע ולא לקבל את דבריו חלילה, כי אם אין לאדם את המשענת הרוחנית שהיא האמונה בה' בתמימות, הוא עלול להפשל ולמעד.

אחרי אלהים אחרים, וכלול בכה גם כן מה שאדם מסית את חברו לשנות בלבו את דרו העבודת ה' מדרך הישר, שבמקום לעבד את ה' בנאמנות ובהרגשת אהבה והפרת הטוב לה' על חסדיו, פדרך אבותינו הקדושים, הוא מסיתו שעדיף לעבד את ה' באפן שכלי בלבד, שבזה מנח כשולן גדול, כי כאשר בא לאדם נסיון, לא יועילו לו כל החכמות, אלא רק התמימות והיראת שמים שרכש הם אלו שייחזקו את רוחו להתגבר ולהשאיר נאמן לה'.

"כי ברב חכמה רב כעס"

לאחר מכן נאמרו הפוסקים שמדברים בענין המסית, וכתוב: "כי יסיתך אחיך בן אמה או בנה או בתך וכו', וחז"ל אומרים שאין הסתה אלא באכילה ושתיה, וכלול באכילה ושתיה גם ממונו של האדם שעל ידו הוא יכול לרפוש מאכלים, והמסית הוא מסית את חברו נגד ה' על ידי שמוכיח לו שחסר לו מזון או ממון ואומר לו שאין טעם לעבד את ה' בתמימות וכדאי לו

וכעת נבין את דברי חז"ל: 'אין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו כמלא נימא', שדבר זה נאמר אפילו במקרים כמו הנ"ל שהם עשק ממש, משום שכל מה שיש לאדם הוא מה שהקב"ה נתן לו במתנת חנם, ואם נלקח מהאדם רכושו והוא עשוק, אין זאת אלא שהדבר היה אצלו פדבר שאול לתקופה מסוימת, והקב"ה לקחו ממנו באפן כזה שמרגיש שעשקו אותו בכדי לנסותו, לראות אם הוא עדין נשאר נאמן אליו והאם הוא עדין אוהב אותו ויתברך, או שהוא שכח את כל הטובות שהקב"ה הביא לו עד כה, וכמו שכתוב: "כי מנסה ה' אלוקים אתכם לדעת הישכם אהבים את ה' אלוקים כל לבבכם ובכל נפשכם", הינו שכל הנסיונות שפוקדים את האדם הם בשביל לראות אם הוא חזק באהבה גדולה לה'.

והנה בפרשת ראה התורה מזהירה מפני נביא שקר או חולם חלום שיעשה אות או מופת כדי לשכנע את הבני אדם לקחת

עצות מתוקות

נאמר על ערי ארץ ישראל: "לכא לרשת... ערים גדולות ובצורות בשמים" ויש לפרש שרמזו כוזה שעל ידי שאדם חזק בעבודת ה' הנרמזת בארץ ישראל שהיא מקום עבודת ה' - זוכה לבנות לעצמו ערים גדולות ובצורות בשמים לעולם הבא, ולכן עלינו לבקש מזה בכל יום ובכפרת בהתקרב יום הדיון. שיזכה אותנו לערים הבצורות הללו בשמים, שהם היכולות נפלאים שזוכה לשבת בהם בעולם הבא ולהתענג שם על ה' תענוג נצחי שאין דומה לו.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, חוס וחנונה להיות מבני העולם הבא, על ידי שכל ימי חיינו נוכה את הרבים ונשמח את הבריות בעצות טובות שאיראו את לבם ובקצרה בכל מה שהם נצרכים. וזכנו לעשות תמיד מעשים טובים, גם כאשר קשה לנו לעשותם, ובטובך הגדול זמנו לנו הודמנויות של מעשים טובים מיוחדים שמועילים מאד לבריות ושעושים לפניך נחת רוח גדולה מאד, שעל ידי מעשים אלו נוכה לרנחים גדולים ולהיכלות נפלאים לעולם הבא, אמן סלה.

וּפְרִי מִתּוֹק לְחַיִּי

מהו הנסיון שבתוך הנסיון ומהי העצה לכך? הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה לכתובת האי-מייל: 7885595@gmail.com או בהודעה קולית בקו יקול מתיקות: 073-313-4395. בצירוף שם כתובת וטלפון | הזוכים מפרשת מטו"מ: ברוך פרוש, ביתר. אפרים זעפרני

וכמדַרְשׁוֹ, [שְׂפִידוּעַ רַבִּי יוֹחֲנָן הוֹצִיא אֶת רִישׁ לְקִישׁ מִנְהַר הַיַּרְדֵּן בְּעַת שַׁרְץ שִׁם לְדָבָר עֲבָרָה וְהֶעֱלָהּ מִשְׂאֵל תַּחְתִּית לְתִשְׁבָּה שְׁלֵמָה] וְרִישׁ לְקִישׁ בְּגוֹדֵי הַפִּיר עַל כֶּף טוֹבָה גְדוֹלָה לְרַבִּי יוֹחֲנָן, אֲלָא שְׂדֵבֵר כְּפִי רַבִּי יוֹחֲנָן אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ שֶׁל כְּפִיּוֹת טוֹבָה נוֹרָאָה זו, בְּכַדִּי לְלַמֵּד אֶת הָעָם כְּמָה אָדָם בְּטַבְעוֹ נִגְוֵעַ בְּמִדָּה קָשָׁה זו וְכִמָּה מְאוּסָה מִדָּה רַעָה זו.

מסירות נפש למדות

וְרִישׁ לְקִישׁ נִפְטָר בְּעַקְבוֹת כֶּף, וְנִרְאָה לְבָאָר שֶׁבְּלָאוּ הָכִי הִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל רִישׁ לְקִישׁ לְהַפְטֹר מִן הָעוֹלָם, אֲלָא שֶׁהִיָּה הַדְּבָר טוֹב בְּעֵינֵי שִׁירָאָה בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת שֶׁהוּא נִפְטָר בְּעַקְבוֹת מִדַּת כְּפִיּוֹת טוֹבָה, בְּכַדִּי לְלַמֵּד אֶת הָעָם לְקַח כְּמָה קָשָׁה עֲנִשָּׁה שֶׁל כְּפִיּוֹת טוֹבָה, וְנִמְצָא שְׂמִיתוֹתוֹ הִיתָה בְּבַחֲיִינָה מִיָּתֶה עַל קְדוּשָׁה ה'.

וְחַז"ל מְסַפְּרִים שֶׁלְאַחַר מִכּוֹן רַבִּי יוֹחֲנָן הִצְטַעַר מְאֹד עַל שִׁירֵשׁ לְקִישׁ חֶסֶר לוֹ וְצִיָּן שֶׁכָּאָבוּ הוּא בְּכֶף שְׂאֵין לוֹ אֶת מִי שִׁיקָשָׁה קִשְׁיוֹת עַל דְּבָרָיו, וְהֵינּוּ שֶׁהִצְטַעַר עַל רִישׁ לְקִישׁ שֶׁחֶסֶר מֵאֲתוֹ, שֶׁהִיָּה יוֹדֵעַ לְהַקְשׁוֹת קִשְׁיוֹת כְּגוֹן אוֹתָהּ קִשְׁיָה שֶׁמְלַמֵּדֶת אֶת דְּרָכֵי הַמִּדּוֹת הָרְעוּת שֶׁבְּגִבֵּי אָדָם, כְּדִי שִׁידְעוּ לְהִתְרַחֵק מִדְּרָכֵים עַקְלָלוֹת שֶׁכָּאָלוּ.

וְכִמּוֹ שֶׁכָּבֵר מְצִינּוֹ (ב"ב פ"ט), שֶׁהִתְנַצָּא רַבֵּן יוֹחֲנָן בֶּן זְכַאִי אֲמַר שֶׁהוּא יוֹדֵעַ אֶת דְּרָכֵי הַרְמָאִים וְאֲמַר עַל כֶּף 'אוֹי לִי אִם אוֹמֵר וְאוֹי לִי אִם לֹא אוֹמֵר', הֵינּוּ שֶׁהִיָּה רְצוֹנוֹ לְגַלוֹת אֶת דְּרָכֵי הַמִּדּוֹת הָרְעוּת שֶׁל הַרְמָאִים, בְּכַדִּי לְהַזְהִיר אֶת הָעָם מִמִּדּוֹת מְאוּסוֹת אֵלּוּ, אֲלָא שֶׁחֲשַׁשׁ שֶׁלֹּא יִלְמְדוּ מִדְּבָרָיו לְשַׁקֵּר וְלִקְבֹּט בְּדְרָכֵים רְעוּת, וְכֶן רִישׁ לְקִישׁ שִׁידְעַע גַּם הוּא הֵיטֵב אֶת דְּרָכֵי הַרְמָאִים, עַקְבֵּי הַיּוֹתוֹ בְּעֵבֶר רֹאשׁ לְלִסְטִים, הִיָּה לְעֵנֵג לְרַבִּי יוֹחֲנָן הָאֲמוּרָא לְשִׁהוֹת עִמּוֹ, כִּי הִיָּה מְלַמֵּד אֶת הָעָם בְּחֻמְרוֹתָיו וּבְשִׂאֲלוֹתָיו אֶת הַמְּאוּסִים בְּמִדּוֹת הָרְעוּת וְלְדַבֵּק בְּמִדּוֹת טוֹבוֹת וְעַל יְדֵי כֶּף לְהִיָּתוֹ בְּנֵי עוֹלָם הַבָּא.

חַז"ל מְסַפְּרִים שֶׁרַבִּי יוֹחֲנָן לְקַח אֶת רִישׁ לְקִישׁ לְחַתֵּן עֵבִיר אַחוֹתוֹ וּבְכֶף עֲשָׂה לוֹ חֶסֶד גְּדוֹל מְאֹד שֶׁנִּתְּן לוֹ אֶת אַחוֹתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁקִּדְּם לְכֶן הוּא הִיָּה רֹאשׁ הַלִּיסְטִים וְהִיָּה מְקוּם לְחֲשֹׁשׁ שֶׁהוּא לֹא יִתְהַפֵּךְ לְכֶן תוֹרָה אֲמַתִּי, וּבְכֶל זֹאת רַבִּי יוֹחֲנָן הָאֲמִין בּוֹ שִׁיְהִיָּה לְאָדָם הַגּוֹן וְנִתְּן לוֹ אֶת אַחוֹתוֹ לְאִשָּׁה, וְאָכַן רִישׁ לְקִישׁ נִהַפֵּךְ לְאָדָם גְּדוֹל וְלֹאֵשׁ יְשִׁיבָה וְחַבְרִיתָא לְרַבִּי יוֹחֲנָן.

וְחַז"ל מְסַפְּרִים שִׁיּוֹם אַחַד, תוֹף כְּדִי הַלְמוּד, רַבִּי יוֹחֲנָן אֲמַר לְרִישׁ לְקִישׁ: לִסְטִים כְּמוֹךָ יוֹדֵעַ בְּעֵינֵי חֲרָבוֹת, וְנִרְאָה לְבָאָר שֶׁרַבִּי יוֹחֲנָן אֲמַר לוֹ מְלִים פּוֹעֲגוֹת אֵלּוּ מִפְּנֵי שִׁידְעַע לְלַבּוֹ הַטְּהוֹר שֶׁל רִישׁ לְקִישׁ שֶׁהוּא חָפֵץ לְשִׁמְעַע מִמֶּנּוּ תוֹכְחָה עַל מַעֲשָׂיו שֶׁעֲשָׂה בְּתוֹר רֹאשׁ הַלִּיסְטִים, וְחַז"ל מְסַפְּרִים שֶׁרִישׁ לְקִישׁ הִשִּׁיב לְרַבִּי יוֹחֲנָן וְאֲמַר לוֹ: וְכִי מָה עֲזַרְתָּ לִי, הֲרִי מַעֲיָקְרָא הֵייתִי רֹאשׁ לְלִיסְטִים וְגַם כְּעַת נַעֲשִׂיתִי רֹאשׁ יְשִׁיבָה וּמָה הוֹעֵלֶת לִי?! וְדַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחֲנָן נִחְלְשָׁה מְכָף וְרִישׁ לְקִישׁ נִפְטָר.

בעורה של כפיות טובה

וְלְכַאוּרָה קָשָׁה וְתַמּוּיָה מְאֹד, אִיךָ יִתְכַן שֶׁהָאָדָם הַגְּדוֹל - רִישׁ לְקִישׁ שֶׁאוֹהֵב תוֹכְחָה, יִטְעַן דְּבָר כְּזֶה שֶׁנִּרְאָה כְּכִפִּיּוֹת טוֹבָה ח"ו, שֶׁהֲרִי קִדְּם לְכֶן הוּא הִיָּה רֹאשׁ לְסִיסְטָרָא אַחְרָא וְכַעַת הוּא נַעֲשָׂה רֹאשׁ לְקַדְשָׁה, וּבְגוֹדֵי רַבִּי יוֹחֲנָן עֲשָׂה לוֹ טוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד? וְיִתְכַן לְבָאָר שֶׁרִישׁ לְקִישׁ נִהַג בְּזֶה כְּהִנְהַגְתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ מְקוֹשֵׁשׁ עֲצִים שֶׁהִיָּה בְּדוֹר הַמִּדְבָּר, שֶׁאֲמַרו חַז"ל (תְּרַגּוּם יוֹנָתָן) שֶׁהוּא קוֹשֵׁשׁ עֲצִים בְּשֶׁבֶת בְּכַדִּי לְלַמֵּד שִׁישׁ עֲנֵשׁ לְמִי שֶׁמְחַלְלֵל שְׂבֵת, וּבְכֶף לְהַרְאוֹת לְעָם כְּמָה חֲמוּר אֲסוּר עֲשִׂית מְלַאכָה בְּשֶׁבֶת.

כֶּן רִישׁ לְקִישׁ דְּבָר דְּבָרִים אֵלּוּ בְּכַדִּי לְהַרְאוֹת לְבְנֵי הָאָדָם כְּמָה קָשָׁה וְכַעַת הִיא מִדַּת כְּפִיּוֹת הַטוֹבָה, שֶׁאָדָם מְסַגֵּל לְכַפּוֹת טוֹבָה אֲפִילוֹ לְאָדָם שֶׁהוֹעִיל לוֹ כֶּל כֶּן וְהוֹצִיא מִמְצוּלוֹת יָם - כְּפִשְׁטוֹ

את חיי מעל לכל דרך הטבע.

תגובת המערכת:

גם ההצלה שלך מזכיר את הנסים שארעו לאבותינו ביציאת מצרים, כמובא במדרש שהבדד שירד על המצרים לא פגע בשום יהודי שהיה במצרים, וכמוך גם אנו חייבים להודות לשמו הגדול שהשאיר את כל אחד מאתנו בחיים והצילנו מצרות ומאסונות, והיות שאנו סמוכים ועומדים לראש השנה שביריות בו יפקדו, עלינו להסמיך להודאה לה' שהצילנו בשנה זו - תפלה מעמקי לבבנו, שיפקדנו בתוך כלל ישראל לחיים טובים וארפים בלי שום פגע ח"ו, 'תמיד נספר תהלתך ונהלל לשם תפארתך, אמן.

המושך מתיקות הנסים

שלא יתקרבו לאזור הסכנה. בסיעתא דשמיא הצליחו להרג את אחד המחבלים, והמחבל השני שראה את זה, עלה על הרקב שלי שכאמור היה דלוק והתחיל ליסוע אתו.

הנס הגדול היה שלרקב שלי היה 'אתנן' שדרכו אפשר לגלות בכל רגע היכן הרקב נמצא, ומצאו שהרקב נמצא ליד העיר שכם וכך התגלה להיכן המחבל ברח וגם אותו הרגו כחברו, 'כן יאבדו כל אויביך ה'."

זכיתי לערך סעודת הודיה ואמירת 'נשמת כל חי' ברבים, אבל אני מרגיש שאני מחיב בהקרת הטוב לה' שאי אפשר לפרע אותה על שהציל

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: ביומו תתן שכרו

פרשת
בייתצא

מבית
שבט טיש

משבה

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

מצות "ביומו תתן שכרו" היא אחת ממצוות עשה שבתורה, שהאדם מצווה לשלם שכר שכיר ביומו, ולא להלין את פועלו. חז"ל הפליגו בחמור הענין עד שאמרו: "כל הכובש שכר שכיר, כאלו נטל נפשו ממונו, שנאמר 'ואליו הוא נשא את נפשו', ולבד ממצוות עשה זו, יש גם חמישה לאוים מפרשים בתורה: "לא תעשק את רעך", "ולא תגזל", "לא תעשק שכיר עני ואביון", "לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר", "ולא תבוא עליו השמש". מצווה זו, היא מצווה שאדם דש בעמקו ורבים מזלזלים בהם מחסר ידיעה על חמור הענין. יש רבים אשר מקיימים את כל מצוות התורה בדת, והלכה זו של תשלומי שכר במונו רפי בידם, ויש שנהגו התר לעצמם פארח קבע ומילינים שכר שכיר ואת תשלומי עובדיהם. וכבר צוח על כן ה' חפץ חיים" בספרו "אהבת חסד", וכותב שהסבה לכך היא חסרון הידיעה בהלכות חמורות אלו, "שאלו ידעו מזה, בודאי היו מזדקרים לשלם בזמנם, כדי לקיים מצוה מצוות עשה של 'ביומו תתן שכרו'. וכמו שפלא אחד מיישראל מזדקרו לקיים שארי מצוות התלוים בזמן, כשופר וספה וגולב וכיצא בזה, האם ראית לאחד מיישראל שגיח מלברך על השופר והגולב עד הלילה? ואדרבה כל אחד מיישראל מקדים את עצמו לקיים המצווה בבקר ושמת על זה, על שזכה לקיים מצוות הבוחר תברך פדיו, ואלו במצווה זו שהיא גם כן מצוות עשה דאורייתא, והוסיפה התורה בזה גם כמה לאוין בענין זה, פה מתגבר החצר בזה". ולכן ראיתי לחבר אל ההלכות דין תשלומי שכר שכיר, מפני שהוא דבר העומד בראשו של עולם".

בפרשתנו, פרשת בייצא, ישנן מצוות רבות העוסקות בתקון המדות שבין אדם לחברו, ואחת מהן היא מצוות תשלום שכר שכיר בזמנו, שנאמר "ביומו תתן שכרו". על טעם המצווה כתב רש"י הקדוש בפרושו לכסוק זה, שהתורה נתנה לבעל הבית זמן של עונה אחת, יום או לילה, כדי שיוכל להשתדל ולהשיג כסף לשלם. והרא"ה כתב, שהסבה היא מפני שהשם יתברך חפץ בקיים האדם אשר ברא, וכאשר יאחר האדם את מזונותיו - יאבד גופו חלילה, ולכן צוה לפרע שכר שכיר ביומו, כי אליו הוא נושא את נפשו להתפרנס בו, ונתן גבול של יום אחד, מפני שדרך בני אדם להתענות יום אחד לעתים. גורי האר"ז"ל היו מוסרים בשמו, שכל מי שמקיים מצווה זו ופורע לשכיר בזמנו, אזי מלבד השכר בעולם הבא, יש לו יתרון גדול אף בעולם הזה, וזכה שתשפן בגופו נפש קדושה, היא הנשמה היתרה. וזכר לדבר, כי התבות "ביומו תתן שכרו" הן נטריקון 'שבת', וכשם שבשבת שוכנת נשמה יתרה בגופו של אדם, כך גם במי שמקיים ופורע פעלת שכיר במועדו. ואם התמהמה מה ענין זה אצל זה? ומדוע מי שמשלם שכר שכיר זכה לקבל נשמה יתרה? הסביר זאת הרב הפג"ו רבי משה גלנטי מצפת וירושלים, ראשון החכמים שהתמנה לתפקיד הראשון לציון, באופן נפלא. הרי הראשון שאזכה לקבל את הנשמה היתרה, היה אדם הראשון, שקבל אותה בשבת הראשונה לאחר בריאתו. ובאותה שעה, קבל את הנשמה כעין שכר שכיר על עבודתו ביום הששי, שטרח וזרע וקצר בעולם, והקב"ה שהוא בעל הבית בעולם, נתן לו את שכרו באמצעות הנשמה היתרה עוד באותו יום בערב שבת, שהרי הנשמה באה לאדם בכל יום ששי לאחר חצות היום ואילו בעל "לקוט יצחק", רבי יצחק ז"ל מורשה, דרש את הפסוק "ביומו תתן שכרו" על תפקידו של האדם בעולם. שס"ה לאוין יש הרי בתורה, והאדם שכיר יום הוא, ואם כן עליו למלא את חקו במצוות. שאם לא יעשה כן, וקרא עליו אלה", היום עצמו יהיה עומד ותובע מאת ה', את חקו ועלבונו. ובדרך דרש זו, עמדו רבים ותמהו, כיצד נוכל להבין את דברי חז"ל שקבעו "שכר מצווה בהאי עלמא ליפא"? והרי פסוק מפרש הוא בתורה "לא תלין פעלת שכיר", ואם כן כיצד מלין הקב"ה, כביכול, את שכרנו על המצוות, ולא משלם לנו רק בעולם הבא? ונמצאו פרושים רבים ונפלאים לתמיהה זו, ביניהם באורו הקולע של הרבי ר' השיל מקרקא וגאונים נוספים, שמי ששכר פועל על ידי שליח אינו עובר בבל תלין, ומפני שהתורה נתנה לנו בידי משה, שליחו של הקב"ה, לא חל דין זה של תשלום שכר שכיר בזמנו. ועל פי זה היה רבי יהודה מאיר מיישיוא מסביר בדרך דרוש את דברי חז"ל במסכת סנהדרין: "כל ישראל יש להם חלק בעולם הבא", וסמוך לזה נאמר: "משה קבל תורה מסיני". מה ענין זה אצל זה? אלא תשובה יש פאן לתמיהה, מדוע מקבל כל אחד מיישראל את חלקו רק בעולם הבא? והרי לפועל יש לשלם את שכרו ביום עבודתו, "ביומו תתן שכרו", ואם כן היה צריך לשלם לנו את שכרנו על המצוות בעולם הזה? ועל כך באה התשובה: "משה קבל תורה מסיני" - הרי התורה נמסרה לנו בידי שליח, ועל ידי שליח אין מחייבים לשלם את השכר ביומו. אולם, מצווה אחת קבלנו הרי מפי הגבורה, והיא מצוות האמונה של הדברות הראשונים: "אנכי ה' אלקיך" ו"לא יהיה לך". ונמצא אפוא, שעל מצוות האמונה משלם הקב"ה את שכרנו בעולם הזה, וכן אמרו חז"ל: "כל מה שיישראל אוכלים בעולם הזה, אינו אלא בשכר האמונה".

בדרך אחרת מפרש בעל "פרדס יוסף", שהרי כל הגלות פלה אינה אלא כלילה אחד, כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול", ותשלום השכר הוא אפוא בבקר, בזמן הגאולה, ונמצא אפוא שהקב"ה לא מלין את שכרנו, אלא מצפה לגאלנו ולשלם את שכרנו ללא עכוב. והיה רצון, שבמהרה נזכה לכך.

"ביומו תתן שכרו"

אמרו חז"ל, שהאדם הוא בכל יום בריה חדשה.

ואם כן, בכל יום הקב"ה נותן לו מתנה חנם

- חיי באותו יום...

(פנים יפות)

נמשל

למה הדבר דומה

הכפלה תמידיתם וגדלה שבעתים. התברר, כי האח הצעיר יושב אִמָּנָם בְּסִמּוּן לְאֶדוֹן, אוֹלָם יָדוּ נְתוּנוֹת מֵאֲחֻרַי גָּבוּ וְאֵינִי נוֹטֵל חֶלֶק בְּסִעְדָּהּ. בְּעֵינָי הַבֵּיט עַל מַגְשֵׁי הַפְּזוֹן הָעֵמוּסִים שֶׁעָמְדוּ עַל-הַשְּׁלֶחַן, וְנָכַר הָיָה כִּי הוּא בּוֹלַע אוֹתָם בְּרַעֲבֵתְנָתוֹ וּמִשְׁתַּזְקֵק בְּכָל יָמָי נַפְשׁוֹ לְטַעַם מֵהֶם, אֲלֵא שֶׁמִּשְׁהוּ מוֹנֵעַ בְּעֶדֹו מַלְעֵשׂוֹת זֹאת. "מִדּוּעַ אֵינְךָ אוֹכֵל?" הִתְפַּלֵּאוּ הַמְּסֻבִּים, וְהִלָּה הַשֵּׁיב כְּמַעֲט בְּלֻחֵיֶיךָ, בְּשֶׁעָה שְׁדוּנָשׁ יָצָא לְזִמּוֹן מֵהַמְּקוֹם: "הֵאֲדוֹן צְוָה עָלַי לְהִסָּב יַחַד עִמּוֹ וְעִמְכֶם בְּסִעְדָּהּ, אוֹלָם הוּא אֶסֶר עָלַי לְאָכַל אֲפִלּוּ פָרוֹר אֶחָד מִכָּל-הַמַּעַדִּים הַמְּנַחִים פֶּאֶן". כִּלְמָה הַבֵּיטוּ זֶה עַל-זֶה, וְאֶחָד אָמַר: "אֵינְנִי מֵתְפַלֵּא עַל אֲדוֹנִי, שֶׁכֵּן בְּכָהּ מִבְּקֶשׁ הוּא לְהַעֲנִישׁ אֶת שְׁנֵי הָעוֹבְדִים עַל הַתְּרַשְׁלוּתָם וְחָסֵר אַחֲרֵיהֶם, אוֹלָם תְּמִימָה אַחַת מְנַקֶּרֶת בְּמוֹחִי. הֲרִי אֶת הָאֵחַ הַמְּסֻב בְּפָאֵן עִמָּנוּ, יֵשׁ לְהַעֲנִישׁ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר אֶת אָחִיו הַבּוֹגֵר, שֶׁלִּפְחוֹת נְשֹׂא מַעֲט בְּעַל שְׁהוּטֵל עָלָיו, וְאִם-כֵּן מִדּוּעַ הָעֵנִישׁ דּוֹנָשׁ דְּוָקָא אֶת הָאֵחַ הַגָּדוֹל בְּעֵנֶשׁ כֹּה חָמוֹר, וְהוֹשִׁיבוּ בְּחֶדֶר מְבֻדָּד, וְאֵלּוּ לְאַחֲרָיו הַצָּעִיר שֶׁהִתְנַהֵג בְּהַפְּקָרוֹת מַחְלָטָה, הֵתִיר לְהִסָּב עִמָּנוּ?" אֶת מְלוֹתָיו הָאֲחֵרוֹנוֹת, הַסְפִּיק דּוּנָשׁ לְשִׁמּוֹעַ עִם שׂוֹבוֹ, וְכִלְמָה נְשֹׂאוּ אֶת-עֵינֵיהֶם לְשִׁמּוֹעַ אֶת-תְּשׁוּבָתוֹ. "מָה לְכֶם תְּמַהִים?" אָמַר דּוּנָשׁ, וְנָכַר הָיָה שֶׁהִמְתִּין לְשִׂאָלָה וְחַפֵּשׂ אֶת-הַהִזְדַּמְנוֹת לְהַסְבִּיר אֶת-מַעֲשָׂיו. "הֲרִי הָעֵנֶשׁ שֶׁל יְשִׁיבָה לֵיד שְׁלֶחַן עֵמוֹס מַעַדְנִים, גְּדוֹל לָאִין עֲרַךְ מֵאֲשֶׁר אֲדָם הַיּוֹשֵׁב לֵיד שְׁלֶחַן רִיק, וְאִין לְפָנָיו מֵאֲמָה. הָאֵחַ שִׁיֹּשֵׁב פֶּאֶן וּמְנוּעַ מְלִינָתוֹ מִכָּל הַמַּאֲכָלִים הַעֲרָבִים, אֲשֶׁר הַנִּיחּוֹחַ הַעֲזוּ שְׁלָחָם מִכָּה בְּאִפּוֹ וּמְעוֹרָר בּוֹ תִּאֲבֹון רַב, גְּדוֹל בְּהִרְבָּה מְעֵנְשׁוּ שְׁלֵאֲחִיו, שְׁלֵא מִרִיחַ אֶת הַמַּאֲכָלִים, לֹא רוֹאֵה אוֹתָם, וְלֹא יוֹדַע כִּלְכָּל שֶׁהֵם קִמְיִים". "עַכְשָׁו תְּבִינֵנוּ אֲפּוֹא", סִים דּוּנָשׁ אֶת-הַסְּבִירוֹ, "מִדּוּעַ עֲשִׂיתִי כֵּן, וְכֵה בְּקִשְׁתִּי לְהוֹכִיחַ לְכֶם בְּהַפְּרָדָה שְׁבַעֲעֵתִי בֵּין הָאֲחִים".

הנמשל

בְּמִשְׁלָה נְפִלָא זֶה מְשַׁתְּמֵשׁ בְּעַל הַסְּפֵר "חֶסֶד וְרַחֲמִים", כְּדִי לְהַסְבִּיר אֶת סְמִיכוֹת הַאֲזָרוֹת שֶׁל "לֹא תַעֲשֶׂק אֶת-רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל", עִם "לֹא תִלִּין פְּעֻלַּת שְׂכִיר אֶתְּךָ עַד-בֶּקֶר". וְהֲרִי לְכֹאֲרָה הָעוֹשֶׂק וְהַגְּזֵן נוֹטֵלִים מִן-הָאֲדָם אֶת-שְׁלֹו וְאֵינִם מְחַזְרִים לוֹ לְעוֹלָם, וְאֵלּוּ הַמְּלִין שְׂכִיר אֵינֵנוּ גּוֹזֵל אֶת-מְמוֹנוֹ לְחֵלוּטִין, אֲלֵא רַק מְעַכֵּב אֶת-הַתְּשָׁלוּם לְזִמּוֹן מָוֵה. וּמִדּוּעַ דּוֹמָה הוּא אֲפּוֹא לְגַזֵּן? הֲרִי לְכֹאֲרָה אֵין פֶּאֶן אֲלֵא עֲכוּב מָה בְּתִשְׁלוּם, כְּמוֹ שְׂרָבִים מְתִירִים לְעֲצָמָם לְהִתְנַהֵג כֵּן! אֲלֵא שְׂדוּמִים הֵם לְאוֹתָם שְׁנֵי אֲחִים שֶׁנֶּעְנְשׁוּ עַל-יְדֵי אֲדוֹנָם, וְאִם אֲמָנָם גְּדוֹל צִעְרוּ שְׁלֵי-הַנְּגוּל, שְׁכֵּן בְּלִיעַל גָּזֵל מִמָּנוּ אֶת-מְמוֹנוֹ, אוֹלָם הוּא מְשֻׁלֵּם עִם מְרַגְזָרְלוֹ וְיודַע שְׂאִין לוֹ תִקְוָה לְקַבֵּל אֶת-כֶּסְפוֹ בְּחִזְרָה. אוֹלָם הַשְּׂכִיר שֶׁהִתְאַמָּן לְעֵשׂוֹת אֶת מְלֻאכְתּוֹ, וְכָל-הַיּוֹם הָיוּ עֵינָיו נְשׂוֹאוֹת מְתִי יְקַבֵּל אֶת-שְׂכָרוֹ, דּוֹמָה הוּא לְאוֹתוֹ אֲדָם שִׁיֹּשֵׁב לֵיד שְׁלֶחַן עֲרוּךְ לְסִעְדָּהּ, וּמוֹנֵעִים מִמָּנוּ לְטַעַם מִהַמַּאֲכָלִים הַעֲרָבִים וְלִינְחוֹת מֵהֶם. יוֹשֵׁב הוּא וּמְצַפֶּה לְשְׂכָרוֹ, וּבְעַל-הַבֵּית מוֹנֵעַ זֹאת מִמָּנוּ, וְכַךְ מִגְּבִיר אֶת צִעְרוֹ עֲשֵׂרֶת מוֹנִים. וְלָכֵן דְּמָתָה הַתּוֹרָה אֶת-הָאֲסוּר שֶׁל "לֹא תִלִּין" עִם עֵשֶׂק וְגַזֵּל, לְלַמֵּד אוֹתָנוּ כְּמָה יֵשׁ לְהִתְרַחֵק מִכָּה וְלְהִתְנַהֵג בִּישֵׁר וְנִאֲמָנוּת.

עֲשִׂיר מְפֻלָּג הָיָה דּוּנָשׁ הַנְּגִיד וּמִן-הַשְּׂמִים הָאֵירוֹ אֶת מְזֹלוֹ הַטּוֹב. חְרוּץ גְּדוֹל הָיָה, וְאֶת-כֶּסְפוֹ לֹא עֲשָׂה מִיִּשְׁבָּה עֲצָלָה בְּחִבּוּק יָדַים. תְּדִיר הָיָה חוֹזֵר עַל דְּבָרֵי קֹהֶלֶת: "מַעֲט שָׁנוֹת מַעֲט תְּנוּמוֹת מַעֲט חֶבֶק יָדַים לְשָׂכֵב", וְהָיָה אוֹמֵר כִּי "הַכֶּסֶל הַחֶבֶק אֶת-יְדָיו וְאִכַּל אֶת-בֶּשָׂרוֹ" סוֹפוֹ שֶׁהוּא מְשַׁתְּפֵר אֶל-צְרוּר נְקוּב וּמַעֲלָה חֶרֶס בִּידוֹ. דּוּנָשׁ הָיָה נֶאֱדָה דּוֹרֵשׁ וְנֶאֱדָה מְקַיֵּם, וּמִדֵּי בְּקָר הָיָה מְשַׁפִּים קוֹם עוֹד בְּטָרָם הַנִּצְחָה הַחִמָּה, וְלֹאֲחֵר תְּפִלָּה בְּמִתְיַנּוֹת וְאִכִּילַת פֶּת שְׁחִרְתִּי, הָיָה פּוֹנֵה לְעַסְקָיו בְּמִלָּא הַמְּרִין, וְעַמֵּל קִשׁוֹת בְּלִי לְתַת מְנוּחָה לְעַפְעָפִיו. שְׁעָה קְבוּעָה הִיְתָה לוֹ, אוֹתָהּ הָיָה מְקַדֵּשׁ לְצָרְכֵי צְבוּר, מְסִיעַ לְעֵנִיִּים וְדַלִּים, מְטָה אֲזַנּוֹ לְמִרְיֵי-נַפְשׁ, וּפּוֹתַח אֶת-יְדָיו וְלִבּוֹ בְּתִמְכָּה הַגּוֹנָה וּמֵאִירַת עֵינָיִם. כִּלְמָה הָיוּ מַחֲבָבִים אֶת-דּוּנָשׁ, וְהִעֲלִימוּ אֶת-עֵינֵיהֶם מִהַחֲסוֹן הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה לוֹ, הָיוֹתוּ אִישׁ קֶפְדָן, שְׂדָרֵשׁ מִכָּל-הַסּוֹבָבִים אוֹתוֹ לְהִתְנַהֵל לְפִי רְצוֹנוֹתָיו וּלְמִלָּא אַחַר כָּל-דְּרִישׁוֹתָיו הַמְּפֻדְנָיוֹת. בְּדָרְךָ כִּלְכָּל שְׂמֵר דּוּנָשׁ עַל אֲרֶשֶׁת רְגוּעָה וְשִׁלּוּהוּ, אוֹלָם כִּשְׁהָיָה רוֹאֵה אַנְשִׁים בְּטָלִים, הַמְּכֻלָּים אֶת-יְמֵיהֶם בַּהֶבֶל וּמִשְׁחִיתִים אֶת-זְמָנָם לְרִיק, הִיְתָה חִמָּתוֹ בּוֹעֶרֶת, וְלֹא הָיָה חוֹשֵׂה מֵהֶם אֶת שִׁבְט בְּקָרְתוֹ עַל-עֲצָלוּתָם הַגְּדוּלָּה וְחָסֵר הַמַּעֲשֵׂ שְׁלָחָם, שֶׁמִּבֵּיא אוֹתָם לִידֵי עֲנִי מַחְפִּיר וְהַזְדַּקְרוֹת לְבָרִיוֹת.

שְׁנֵי עוֹבְדִים נְאָמְנִים הָיוּ לוֹ דּוּנָשׁ, שֶׁעָבְדוּ אֲצֵלוֹ שְׁנֵים אֶרְכוֹת, וְאוֹתָם חֶבֶב בְּגִלְל מְסִירוֹתָם וְנִאֲמָנוּתָם הִרְבָּה. הָיוּ אֵלּוּ שְׁנֵי אֲחִים, שֶׁהִתְיַתְמוּ בְּלִדּוֹתָם וְנוֹתְרוּ בּוֹדֵדִים בְּעוֹלָמָם לְלֹא מְכָר וְגוֹאֵל, וְדּוּנָשׁ אֲמָץ אוֹתָם כְּבָנָיו, וּכְשֶׁגִּדְלוּ הַכְּנִיסָם לְעַסְקָיו. יוֹם אֶחָד, הַחֲלִיט דּוּנָשׁ בְּעֵצַת רוֹפְאָיו, לְנַסֵּעַ לְמִדְיָה רְחוֹקָה, עַל-מְנַת לְנוּחַ מַעֲט מְעַמְלוֹ הַמְּפָרָה. אֶת עַסְקָיו הַפְּקִיד בְּיַד שְׁנֵי הָאֲחִים, כִּשְׁהוּא חוֹזֵר וּמִשְׁנֵן בְּאֲזָנֵיהֶם עַל הָאֲחֵרִיוֹת הַגְּדוּלָּה שֶׁהוּא מְטִיל עֲלֵיהֶם. שְׁבֻעוֹת אַרְבָּעִים יָשַׁב דּוּנָשׁ בְּעִיר הַנֶּפֶשׁ, נִהְנֶה מִהָאִוִיר הַצָּלוּל בַּיָּם, וְנָתַן מְנוּחָה לְעַצְמוֹתָיו הַדּוֹאֲבוֹת. וְהִנֵּה חוֹזֵר דּוּנָשׁ לְבֵיתוֹ רַעְנָן וּמְלֵא מְרִין, וְכִשְׁהַחֵל לְבַדֵּק אֶת מַצַּב עַסְקָיו, חָשָׁכוּ עֵינָיו. הַתְּבַרַּר, כִּי שְׁנֵי הָאֲחִים נָצְלוּ אֶת הָעֵדְרוֹת וְלְבִטָּלָה וְחָסֵר מַעֲשֵׂ וְיֹשְׁבוּ כְּמַעֲט מְבַלִּי לְנִקְיָ אַצְבַּע. אוֹלָם בְּעוֹד הָאֵחַ הַגָּדוֹל נְשֹׂא מַעֲט בְּעַל וְהַשְּׁגִיחַ עַל שְׂאֵר הַפּוֹעֵלִים שִׁיעֵשׂוּ אֶת מְלֻאכְתָּם פְּרָאוּי, הַתְּבַטֵּל הָאֵחַ הַצָּעִיר לְחֵלוּטִין, וְיָשַׁב לְשִׁתוֹת לְשְׂכָרָה בְּלִי אַחֲרֵיוֹת וּמְתוּךְ הַפְּקָרוֹת מַחְלָטָה. חִמָּתוֹ שֶׁל-דּוּנָשׁ בְּעִירָה בּוֹ, אוֹלָם לֹא הִגִּיב מֵאוּמָה.

בְּעִרְבוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם, צְוָה דּוּנָשׁ לְעַבְדָּיו לְהִכִּין מִשְׁתָּה גְּדוּלָּה, אֲלֵיו הִזְמִינוּ כָּל-הָעוֹבְדִים, וְבוֹ הִגְשׁוּ מֵיֵטֵב הַמַּאֲכָלִים וְהַמַּעַדְנִים, בְּלִי לְחֶסֶךְ בְּשׂוּם הוֹצָאָה וְטִרְחוּ. וְהִנֵּה הַגִּיעַ זְמַן הַמִּשְׁתָּה, וְהָאוֹלָם הַחֵל לְהִתְמַלֵּא בְּכָל עוֹבְדֵי הַמְּפַעֵל, שֶׁנִּדְהָמוּ לְמִרְאֵה שְׁפַע הַמַּאֲכָלִים שֶׁלִּפְנֵיהֶם. בְּרָאשׁ הַשְּׁלֶחַן יָשַׁב כְּמִוָּבֵן דּוּנָשׁ הַנְּגִיד, אוֹלָם לְפִלְיָאָת כִּלְמָם, יָשַׁב בְּסִמּוּן לוֹ רַק הָאֵחַ הַצָּעִיר מִבֵּין שְׁנֵי עוֹבְדָיו הַנְּאָמְנִים. כִּשְׁהַחֵלוּ הַמְּסֻבִּים לְחַפֵּשׂ אֶת הָאֵחַ הַגָּדוֹל, מְצַוְהוּ יוֹשֵׁב בְּגִפּוֹ בְּחֶדֶר קָטָן וּמְרַחֵק, כִּשְׁלִפְנָיו שְׁלֶחַן פְּשוּט לְלֹא מִפָּה, וְעֲלָיו צִלְחוֹת רִיקוֹת לְלֹא מְזוּן. "מִדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב פֶּאֶן, וְלֹא מְסֻב יַחַד עִמָּנוּ לְסִעְדָּהּ הַמְּפֻדְנָת?" שְׂאָלוּהוּ כִלְמָם, וּבְמָקוֹם מַעְנֶה הוֹרִיד הִלָּה אֶת-רֹאשׁוֹ בְּבוּשָׁה, וְלְבִסּוֹף פָּלַט: "כֵּךְ נִצְטוּנִיתִי בְּיַד דּוּנָשׁ אֲדוּנְנוּ". מְשֻׁכּוּ הַמְּסֻבִּים אֶת כְּתָפֵיהֶם בְּתַמְחוּן, אַךְ כִּשְׁחֻזְרוּ אֶל אוֹלָם הַסִּעְדָּה,

מְרָגֵל

הַלְכוּת וְהַלִּיכוּת

מתרצה שישלמו לו יותר מאחר, אין בעלהיבית עובר. ויש אומרים, שגם כשהוא מסכים, יש לשלם לו את שכרו ביזמו. אולם אם השכיר מתבייש לתבע את שכרו, כמו שמצוי בדרך כלל לשכירים היראים מבעליהם, עובר בעלהיבית על כל האסורים.

• אם בא שכיר לעשות מלאכה, והוא מבקש את שכרו מראש, יצוה טובה היא לשלם לו את רב השכר, ולהותיר מעט ממונו לעת סיום העבודה, כדי שפכה יוכל בעל הבית לקיים מצות "ביזמו תתן שכרו". ועוד אפשר לומר לו, כי הפסד נמצא אצלו בתורת פקדון עד סיום המלאכה, וכן יקמו עמו את המצוה.

• מצות אלו נאמרו גם על אדם גדול כלפי קטן, ואם בקש אדם מילד קטן שיעשה בעבור דבר מה, והבטיח להעניק לו מטבע או דבר מתיקה, חייב לקיים את דבריו, ואם לא - עובר בלאו ועשה. ואם לא יתן לו לעולם, עובר בחמשה לאוין ועשה, ופסול לעדות מן התורה.

• נחלקו הפוסקים אם האסור נאמר גם על פועל נכרי, ויש אומרים שגם עליהם נאמר האסור של "לא תליו". לדעת רבים מקימים על ידם מצות עשה של "ביזמו תתן שכרו", והעושה פן גורם לקדוש שם שמים.

• חייב זה של תשלום בזמן, אינו רק על פועלים, אלא על כל השכירים והעובדים, וכן שכר הרבנים והמורים, ואסור להליו את שכרם. וכן הדין בשדכן ובמתנה דירות כפאשר בקשו מהם לעשות את מלאכתם, וכשפאו מעצמם צריך לשלם להם, אף לא עוברים על האסור.

• שכר השכיר קודם לענג שבת של בעלהיבית, וגם קודם לרכישת תפלין ולולב. ואסור לשכר פועל, אם ידע בברור שלא יהיה לו כסף לשלם לו במועדו, אלא אם פן יתנה עמו על כך מתחלה. ואם לא ישוב לביתו רק בשעה מאחרת בליה, יכין לו את הפסד מראש ויורה לו לטלו בסיום המלאכה, כגון שומרת טף וכדומה.

• מי שאין לו לשלם לשכיר את שכר פעלתו, מחייב לטל הלאה כדי לשלם לו, ואם אינו לזה - עובר בלאו ועשה. ואם יש לו מאכלים העומדים למכירה, חייב למוכרם כדי לשלם, ויש אומרים שגם מטלטלין צריך למכור כדי לשלם. וכן אם יש לו שטר גדול לפרט, יעשה פן אפלו אם יפסיד מעט, כדי שיוכל לשלם את שכרו במועד.

• מצוה מן התורה לשלם לפועל שכיר את שכרו ביזמו, שנאמר "ביזמו תתן שכרו". ומי שאינו עושה פן, עובר על מצות עשה זו. ויש בו יש גם חמשה לאוים מפרשים בתורה: "לא תעשק את רעך", "ולא תגזל", "לא תעשק שכיר עני ואביון", "לא תליו פעלת שכיר אתך עד בקר", "ולא תבוא עליו השמש".

• פועל פסיים את עבודתו לפני שקיעת החמה, חייב בעלהיבית לשלם לו את שכרו עד השקיעה, ואם לא שלם לו עד אז, צריך לשלם לו קדם צאת הפוכבים. ואם לא עשה פן, עובר בלאו ועשה. אם סיים הפועל את עבודתו בבין השמשות, ישלם לו לפני צאת הפוכבים, ואם לא - ישלם לו קדם עלות השחר. אם סיים את עבודתו בליה, צריך לשלם לו קדם עמוד השחר.

• אולם אם סיים השכיר את עבודתו בסוף היום או בליה, ואין שהות לשלם לו עד סוף היום, יכול בעל הבית לשלם למחרת, ואינו עובר על "לא תליו".

• פועל לשבוע, או לחדש ולשנה, צריך לשלם לו מיד עם סיום עבודתו. אם נשכר לעשות מלאכה וסיים לפני זמנו ביום, חייב לשלם לו את שכרו טרם רדת הלילה.

• אם פבר עבר היום או הלילה וכבר בטל מצות עשה ועבר על הלאוים, שוב לא עובר אלא על אסור דרבנן.

• האסור של "לא תליו", הוא רק כפאשר לא סכסם זאת מראש עם הפועל, ואז מחייב לשלם לו את שכרו. אולם אם התנה עמו מתחלה, שישלם לו רק לאחר שיעבר היום או הלילה, אינו עובר על האסור. אולם את מצות עשה של "ביזמו תתן שכרו" הוא מפסיד, ואותה יקיים רק אם ישלם בזמן.

• אסור לעשק את חברו אפלו כשהוא, שנאמר "לא תעשק את רעך". ואיזהו עשק? זה שתחלה החזיק ממנו חברו בהתר, אלא שמעכבו בידו, כגון שחייב לו כסף בגלל הלואתו, או שעבד כפועל ולא משלם שכרו, או שרוצה לשלם ודוחהו בלה ושוב.

• בימינו נהוג לשלם מדי תחלת החדש על החדש שעבר, ומכיון שפן המנהג נחשב הדבר כפנאי מקדם. אולם אין מקימים בזה מצות עשה של "ביזמו תתן שכרו", אכל אין פאן לאו של "לא תליו".

• אם הפועל מוחל על שכרו ולא תובע, ונפר עליו שהוא

מלקט מהספר "אהבת תורה" ומהקנטרס "קצור דיני בל תליו"

מהלל

מספורי חז"ל

מלאכה, היתה ממתין עד שהלה היה מסים את עבודתו, וכשהיה נפרד ממנו ומודה לו על עבודתו הטובה, היה מעניק לו מיד את שכרו, והיה דוחק בפועל לקחת את כל הממון ואומר לו: "אנא ממך, קח את נפשך שהפקדת בידי, קח לך את פקדונך בחזרה. שכן נפשך היתה מפקדת בידי במשך כל היום, בו עשית אצלי את מלאכתך, ועכשו שאני משלם לך, אני מחזיר לך את נשמתך שהיתה מפקדת בידי". וגם אם הפועל אומר שלא נחזין לו לקבל את שכרו מיד, ואומר: "היה שכרי מפקד אצלה, עד שאדרש אותו ממך", לא ישמע לו בעל הבית, אלא ישלם לו את שכרו, ויאמר: "הגע בעצמך, אם הייתי מבקש להפקיד את גופך אצלי, האם היית מסכים? בודאי שלא. ואם על גופך לא היית מותר, כיצד הנך יכול לוותר על הפקדון היקר שהיא נשמתך, אותה הפקדת אצלי היום בשעת המלאכה? והרי את הפקדון היקר הזה של הנשמה, לא מפקידים אלא בידיו של הקב"ה, שנאמר 'בְּיַד אֶפְקִיד רוּחִי'. ולכן רוצה אני להשיב לך את פקדונך ולשלם לך את שכרך". ואולם, יכול בעל הבית להפקיד את שכרו של הפועל ביד אדם אחר, וכיול גם הפועל להשיב את שכרו לבעליו, לאחר שקבלו ממנו, כדי שיהיה מפקד בידיו למענו. (זוהר פרשת קדושים)

עוד ראיתי לחבר אלהלכות, דין תשלומי שכר שכיר, מפני שהוא דבר העומד ברומו של עולם, שיש עליה פמה וכמה לאוין מפרשין בתורה, ויש בני אדם מזלזלין בהם בעונותינו הרבים, ונקל להם לאחר את התשלומין בשביל איזה סבה קלה, כגון: שמתעצל לילך ולקח את ממנו, שהניח ביד אחרים, או לילך ולפרט את המטבע הגדולה שיש לו בשביל לשלם לשכיר בזמנו. וכן הדין מחייב בכל זה, אפילו אם הפועל עשיר, וכל שכן אם הפועל עני, פמה מחייב בעל הבית לראות לשלם לו בזמנו, כדי שיהיה לו פמה לחיות הוא ואנשי ביתו. וכמה דכתיב בקרא בפרשת פתח: "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ, וְלֹא תָבוֹא עָלָיו הַשְּׂמֶשׁ כִּי עֲנִי הוּא, וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ, וְלֹא יִקְרָא עֲלֶיךָ אֶלֶּה" והיה בד חטא". לך נא ראה מה שמוכא בזה הקדוש פירש קדשים, "לא תלין פעלת שכיר" - הזוהר שלא תאסף בגללו לעולם, לפני שהגיע זמנו להאסף, כמו שנאמר 'עד אשר לא תחשך השמש וגו'. ומכאן למדנו דבר אחר, מי שמשלים לנפש העני, אפילו הגיעו ימיו להסתלק מהעולם, הקב"ה משלים לנפשו, ונותן לו חיים יתרים. והנה הפסוק הנ"ל שבהבאנו, הלא מזהיר אפילו אם אינו משלם לו, אך שמאחר את תגמולו ואינו משלם לו בזמנו. וכל שכן אם הוא עושק שכרו לגמרי, ואינו משלם לו, או שפוחת לו כמה שהשנה אתו בתחלה, אפילו פרוטה אחת, שהוא גזלן גמור, ועובר על "לא תעשק את רעך ולא תגזל", פדאיתא בגמרא. וגם בידי הנביאים הזהיר השם יתברך על זה מאד, ואמר 'וקרבתני אליכם למשפט, והייתי עד ממהר בכושפים ובמנאפים ובנשבעים לשקר ובעשקי שכר שכיר וגו'". ומה שאמרתני 'וקרבתני וגו' עד ממהר,

במצות תשלום שכר שכיר נאמר: "ואליו הוא נושא את נפשו". מפני מה המשיכה התורה את הפובש שכר שכיר, כאלו נטל את נפשו של הפועל? משל למה הדבר דומה? לאדם אחד שהיה מהלך בדרך ארפה, והולך עמו את חמורו, שהיה עמוס לעיפה בחבילות רבות, והתאמץ קשות כדי לסחב אותן על גבו בדרך הקשה. באמצע המסע, קנה בעל החמור אלקמה אחת של עמיר, שהיא מאכל בהמה, והחזיקה על כתפו כל הדרך. הולך החמור בדרך, ורואה את הבעלים שלו שנושא עמו חבילה של עמיר, ועיניו יוצאות מרב רעב, ואולם הוא מתנחם כל העת כי בשעה שיבוא הביתה, יתן לו בעליו את חבילת העמיר, ויאכל אותה לתאבון. כך המשיך החמור לסחב את המשאות בדרך הארפה, עד שסוף סוף הגיעו הביתה. פרק בעל החמור את המשאות מעל שכמו, הכניס את החמור לארנו, וכשהחמור המתין כבר לקבל את אלומת העמיר, הניח הבעלים את החבילה על מקום גבוה בתוך הארנו, לנגד עיניו של החמור. עומד החמור בעליבותו, רואה את אלומת העמיר אליה הוא פה משתוקק כבר זמן רב, ולא יכול להגיע בכוחות עצמו אל המקום הגבוה הזה, וכך יוצאת נפשו מרב גיעה ורעב. אמרו לו בני ביתו של אותו אדם: "רשע! כל הדרך רץ החמור בשביל חבילת העמיר הזו, כי חשב שעוד רגע קט יקבל אותה ויאכלנה, ועכשו שכבר הגעתם הביתה, אינו נותן לו אותה לאכילה"? כך בדיק נראה שכיר יום, שעמל שעות ארוכות ומצטער ביגיעה קשה, וכלה העת הוא נושא את עיניו אל השכר המצפה לו בסוף היום, כדי שייכל להביא להם לפי הטרף בביתו. ואם הבעלים משלח את השכיר מלפניו ללא תשלום, הרי הוא רשע ואכזרי, ונמצאת אומר "ואליו הוא נושא את נפשו", שהשכיר נושא את עיניו אל שכרו, ואינו מקבלו. (מדרש הגדול)

חמור מאד ענין תשלום שכר שכיר, וכל הפובש שכר שכיר כאלו נטל את נפשו ונפש אנשי ביתו. ומי שאינו משלם את שכר השכיר בזמנו, הריהו כאלו המעיט את נפשו של השכיר, ומדה כנגד מדה, הקב"ה ממעיט את ימיו וממעט את נפשו מהעולם הבא. ובמשך היום פלו, כאשר השכיר עובר ביגיעה והתאמצות, ויוצא ממנו הכל וזעה מרב טרה, כל אותם הבלים עולים לפני הקב"ה ועומדים לפניו, ואחר כך עולה גם נפשו ונפשו של כל אנשי ביתו ועומדים בהבלי פיו ותובעים את דינם לפני הקב"ה, וצועקים חכם על הבעלים שלא שלמו את שכר הפועל. ואז אפילו אם נגזר על האדם שיהיה ימים ארוכים ויזכה לרב טוב בימיו, כלם יעקרו ומסתלקים ממנו. ולא רק זאת, אלא שנפשו אינו עולה למעלה, אל השמים, ולא זוכה להגיע אל תקונו. וכן היה רבי אבא אומר: "הרחמן הוא יצילנו מהם ומעלבונם". וגם אם השכיר הוא עשיר, אסור להלין את שכרו, שהרי נאמר "ואליו הוא נושא את נפשו", על השכיר הפתוב מדבר, בין עני ובין עשיר. ומספר על רב המנוגא, שכן היה נוהג: בכל פעם שהיה שוכר פועל שיעשה לו

מתפל

אמרות ופתגמים

שִׁכְבָּר עֹבֵר בַּעֲשֵׂה וְלֹא־תַעֲשֶׂה הִרִי זֶה חַיִּב לְתַן מִיָּד, וְכָל־עֵת שִׁישָׁה עוֹבֵר עַל לֹא שְׁלֵד־דְּבָרֵיהֶם, שְׁנֹאֲמֹר "אֵל־תֹּאמֶר לְרַעְיָךְ לֵךְ וְשׁוּב וּמְחַר אֶתְּךָ וְיֵשׁ אֶתְּךָ". (הרמב"ם)

• אם תשכור סופר לכתב לך, תתנה עמו שלא תהיה בבל-תלך פועלת שכיר, שמא כשיתבע לא יהיה לך. ואי-על-פי שתעשה הנאי עמו, תתן לו כשייתבע אם תוכל, ואין בזה מתנה על-ימה שכתוב בתורה, שהרי אמרו חכמים אדם מתנה עם פועל להאכילו לחם צר ומים לחץ, אי-על-פי שחייב להאכילו כסעדת שלמה. (ספר חסידים)

• כתב האריז"ל, כי מדת חסידות היא ללות ולפרע לשכיר בזמנו. ואפשר שגם מחיב בזה, מפני שיכול להשיג. (נתיב החסד)

• כל-אדם שמבקש לאדם אחר שיעשה לו איזו פעולה בשכר, יקצב עמו המקח בתחלה. שאם לא כן, עלול מאד להיות גזלן ועושק שכר שכיר. ואם יפחת לו אפלו פרוטה אחת, יקרא מורה-תורה בשם גזלן ועושק. והרצפה לצאת ידי שמים, יקצב עמו בתחלה ויצא מכל-ספק. (החפץ חיים)

• "ביומו תתן שכרו" - ראשי תבות שבת, שהיא מעין עולם הבא, ובה אפשר לתת בעולם הזה משכר מצוה. (בשם האריז"ל)

• "ביומו תתן שכרו" - שיהא שכרו מהמצות עצמן, בשמחת המצוה. "ולא-תבוא עליו השמש" - שלא יעשה את המצוה בשכר העולם הבא שהוא אחר ביאת שמשו. (ליקוטי מוהר"ן)

• יהא זהיר כל-אדם בכל ערב שבת, גדל פרע שכר מלמדי תינוקות. ויום הששי משתלמת שכירותם וישנו בעשה דביומו תתן שכרו. ודורשי ושומות אמרו: שב"ת נוטריקון ביומו תתן שכרו. (המדות ימים)

• הקב"ה משלם לאדם מדה כנגד מדה, ואם לא שלם שכר שכיר ביומו עד שתבוא השמש, לא יקבל שכרו בעולם הזה, אלא לאחר שתבוא השמש בעולם הבא. (פאר יעקב)

• מוטל עלינו לבקש תמיד מהקב"ה על-הגאולה, וכמו שהדין "ביומו תתן שכרו" אינו אלא בזמן שתבעו, ואם לא תבעו אינו עובר עליו, כך בגאולה, ואם לא נתבע אותה אין חייב על הקב"ה לפרע בזמנו... (פדות יעקב)

• "ביומו תתן שכרו ולא-תבוא עליו השמש פי עני הוא, ואילו הוא נשא את-נפשו, ולא-יקרא עליך אלהי' והיה בדך חטא? לא על-שכרו?! דבר אחר, "ואילו הוא נשא את-נפשו" כל הובש שכר שכיר פאלו נוטל נפשו ממנו, דכתיב "אל-תגזל-דל פי דל-הוא ולא-תדכא עני בשער", וכתוב "כירה יריב ריבם וקבע את-קבעיהם נפש". (מסכת בבא מציעא)

• מי שלוקח שכרו שלי-העני, פאלו לוקח את-נפשו ונפש אנשי ביתו. הוא המעיט את-נפשו, הקב"ה ממעט ימיו. כי כל-אלו הכלים שיצאו מפניו שלי-העני, כל-אותו היום, כלם עולים לפני הקב"ה ועומדים לפניו, ואחר-כך עולה נפשו ונפשו של אנשי ביתו ועומדים באלו הכלים שלי-פיו, ותובעים דינו לפני הקב"ה, ואז אפלו נגזר על אותו אדם כמה ימים וכמה טוב, כלם נעקרים ממנו ומסתלקים ממנו. (זוהר)

• "ולא-תבוא עליו השמש" - לא ימות לפני זמנו, כי המעבב שכר שכיר גורם מיתה לעצמו, וקל-וחמר למדה טובה המרבה, שצדקה מאריכה ימיו. (שם)

• הובש שכר שכיר, עובר בחמשה לאוין. ולמה נאמר עני ואביון? ממהר אני לפרע על-ידי עני יותר מכל-אדם. (ספרי)

• בשביל ארבעה דברים נכסי בעל-ביתים יורדים לטמיון. על פובשי שכר שכיר - שמדחהו בלך ושוב, ועל עושקי שכר שכיר - גזל שכרו לגמרי, ועל שפורקין על צואריהם ונותנים על-חבריהם, ועל גסי הרוח - שמתנאים על-אחיהם בשביל עשרם, וגסות הרוח כנגד כלם, אבל בענינים כתיב "וענינים יירשד-ארץ והתענגו על-רב שלום". (מסכת סוכה)

• אמר רב אסי: אפלו לא שכרו אלא לבצר לו אשכל אחד שלי-ענבים, עובר משום בל-תלך. שאפלו אם אכל הפועל את האשכול בדין שמתר לפועל לאכל במלאכתו, גם על-כך צריך בעליו לשלם לו את-שכרו. (התוספות במסכת בבא מציעא)

• בשלשה דברים נפרעים מן-האדם בגופו, אבל לא מממונו. ואלו הן: הובש שכר שכיר, והנזדר ואינו מקים, והמעלים עיניו מן-הצדקה. (מדרש הגדול)

• המשהה שכר שכיר עד אחר זמנו, אי-על-פי

בהלכה זו. שאלו ידעו מזה, בודאי היו מזדרזים לשלם בזמנם כדי לקיים בזה המצות עשה של "ביומו תתן שכרו", וגם שלא לעבור על הלאוין שיש בענין הזה. כמו שכל-אחד מישראל מזדרז לקיים שארי מצות התורה התלוים בזמן, כשופר וספה ולולב וכיוצא בזה. האם ראית לאחד מישראל, שניח מלברך על-השופר והלולב עד-הלילה? ואדרבה, כל-אחד מישראל מקדים את-עצמו לקיים המצוה בבקר, ושומח על-זה על שזכה לקיים מצות הבוֹרָא יתברך בדין. ואלו במצוה זו, שהיא גם-כן מצות עשה דאורייתא, והוסיפה התורה גם כמה לאוין בענין זה, כמה מתגבר היצר בזה. בגלל פן נתתי אל-לבי והתבוננתי בעונות ה' יתברך החונן לאדם דעת, וקבצתי את-כל הפרטים המצויים בהלכה זו, כדי שיזדרזו כל-אחד לקיים המצוה כדת וכהלכה. (פתיחת החפץ חיים לתשלומי שכר שכיר)

הינו שהקב"ה בעצמו הוא הדין והוא העד עליזה, למהר להנדם מהעושק שכר שכיר, וכדאיתא בספה, בשביל ארבעה דברים נכסי בעל-בית יורדין לטמיון. על פובשי שכר שכיר, ועל עושקי שכר שכיר וכו'. ופרש רש"י פובשי - שמדחהו בלך ושוב, עושקי - לגמרי גזל שכרו. ובעונותינו הרבים, יש אנשים שנגל להם לפחות לשכיר משכרו, ולא ידעו כי בנפשם הוא, שעוברים על לאוין דאורייתא. גם מצוי בעונותינו הרבים, אצל איזה אנשים, שהשכיר דופק על-פתיחיהם לילה ויום, ואין שומע לו, ובפרט אם העסק הוא על איזה דבר קטן, ולא יתנו לב שבדיני התורה אין חלוק בין דין של פרוטה לדין של מאה מנה. והרבה מהם, שהם אנשים ישרים ובעלי מדות טובות ומקמים שארי מצות התורה כדת וכהלכה, והמצוה הזאת של תשלומי שכר בזמנו רפויה בידם, בעונותינו הרבים, אפלו במקום שנוגע לטרחא בעלמא. והתבוננתי שכל-זה בא להם מצד מעוט וחסרון ידיעה

מספר

ספורי צדיקים

כְּדֵי לְשַׁלֵּם לְאִמּוֹן אֶת־שִׁכְרוֹ בּוֹ בַיּוֹם, "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ". מִקְרָבֵי נֶסוּ לְהַנְיָאוּ מִלְּשׁוֹב לַעֲגִירָתוֹ, שֶׁכֵּן יְכוּל הוּא לְשַׁגֵּר אֶת־הַכֶּסֶף בְּיַד הַעֲגָלוֹן בְּצִירוֹתָּהּ בְּקוֹשֶׁה, שֶׁמִּיד עִם בּוֹאוֹ לְבֵיתוֹ יְמַסֵּר אֶת־הַתְּשׁוּלוֹם לַחֲטִיט אֹלָם ה' חֲפִיץ חַיִּים" אָמַר: "דִּין הוּא שֶׁל 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ', הוּא חַיִּב מִן־הַתּוֹרָה, וְעַל עֲגוֹן דְּאוֹרֵיתָא אֵין סוֹמְכִים עַל־שְׁלִיחַ".

(החפץ חיים, חייו ופעלו)

רְגִיל הָיָה ה' חֲפִיץ חַיִּים" לֹא־מֵר: "שׁוֹטָה עוֹשֶׂה מְזָהֵב - עֵפֶר, וְהַחֲכֵם עוֹשֶׂה מֵעֶפֶר - זָהָב". בְּפִתְגָם נִפְלָא זֶה, הָיָה רוֹמֵז עַל אוֹתָם אֲנָשִׁים חֲכָמִים, שְׁנוֹטְלִים מַעֲשִׂים פְּשׁוּטִים בְּחַיֵי הַיּוֹם־יוֹם, וְהוֹפְכִים אוֹתָם לְמַצּוֹת וְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְזוֹקְפִים לְזְכוֹתָם שֶׁכָּר בְּעוֹלָם הַבָּא. פַּעַם נִסַּע עִמּוֹ חֲתָנוּ בְּעִגְלָה, וְכִשְׁהִגִּיעוּ לְמַחֲזוֹ חֲפָצָם, שָׁלַם הַחֲתָן אֶת־שִׁכְרוֹ שֶׁל הַעֲגָלוֹן וְנִכְנס הַבֵּיתָה. לְפִלְיָאתוֹ רָאָה, כִּי אֵין דְּעַתּוֹ שֶׁל חוֹתְנֵנוּ ה' חֲפִיץ חַיִּים" נוֹחָה מִכּוֹשֶׁהוֹ. הַתְּפִלָּא חֲתָנוּ עַל־הַדְּבַר, וְאָמַר לוֹ: "הֲרֵי שְׁלִמְתִּי לוֹ אֶפְלוּ יוֹתֵר מִמֶּה־שֶׁדִּרְשׁ, וּמִדּוּעַ אֵין דְּעַתָּה נוֹחָה מִכּוֹשֶׁה?" וְנַעֲנָה: "יִידַע אַתָּה כְּמָה מַצּוֹת קִיְמַת עַכְשָׁה בְּתִשְׁלוֹם זֶה לְעִגְלוֹן? הֲרֵי בָּזָה שְׁשִׁלְמָתָ בְּזַמְנוֹ, קִיְמַת אֶת מַצּוֹת עֲשֶׂה שֶׁל 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ', וְנִמְנַעַת מִהֲלָאוּ שֶׁל "לֹא־תִלִּין פְּעַלְת שִׁכְרִי". וְאַם עֲנִי הוּא, קִיְמַת גַּם 'וְחֵי אַחִיד עִמָּךְ', וְכֵן 'וְהַחֲזִיקְתָּ בּוֹ', וְעוֹד כְּמָה פְּרִטֵי מַצּוֹת. אֹלָם אַתָּה שְׁלִמְתָּ לוֹ כְּלֹא־חֲרִיד, בְּלִי לַחֲשָׁב וְלַהֲרַחֵר כְּמָה מַצּוֹת אַתָּה מְקַיֵּם בָּזָה הַרְגַע, וְכִמְהָ יֵשׁ לְכוֹן לַעֲשׂוֹת זֹאת לְשֵׁם מַצּוֹה כְּדֵי לְקַבֵּל שִׁכְרִי כְּפוֹל וְכִמְכָּל". (רשימות חתן הח"ח)

בְּעֶרְב שַׁבַּת סְמוּךְ לַחֲשֶׁכָה, רָאוּ פַעַם אֶת ה' חֲפִיץ חַיִּים" מְסַתּוֹבֵב בְּאַחַת הַסְּמֵטָאוֹת שֶׁבְּעִיר יְרוּשָׁה. הַדְּבַר הָיָה לְפִלְא בְּעִנְי רֹאזִי, אֹלָם לְאַחַר מַעֲשֶׂה נֹדַע, כִּי אַחַד מְפוֹעְלֵי הַדְּפּוּס שֶׁעָבַד בְּעֶרְב שַׁבַּת לְהַדְּפִסֵּת סִפְרֵי שֶׁל ה' חֲפִיץ חַיִּים", לֹא הָיָה בְּשַׁעַה שֶׁחֲלַק לְפוֹעְלִים אֶת־שִׁכְרָם. וּבְכַדִּי שָׁלָא לְעַבֵּר עַל הַעֲשֶׂה שֶׁל "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ", וְהֲלָאוּ שֶׁל "לֹא־תִלִּין פְּעַלְת שִׁכְרִי", חָקַר אֶצֶל הַפוֹעְלִים עַל מְקוֹם מְגוֹרֵי שֶׁל אוֹתוֹ פּוֹעֵל, וְנַחֲפָז לְבֵיתוֹ עִם זְמַן הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת, כְּדֵי לְפַרַע לוֹ אֶת חוֹבוֹ בְּיוֹמוֹ. כֶּן מְסַפְּרִים גַּם, כִּי הָעִיר פַּעַם אֶת־בֵּיתוֹ בְּתוֹ בְּאֶמְצַע הַלִּילָה, בְּאַחַד מִלֵּילוֹת הַחֲרֹף הַקָּרִים, וּבְקִשׁ מִמֶּנָּה לְלָקַח אוֹתוֹ לְבֵיתוֹ שֶׁל חֲטִיט אַחַד בְּקִצָּה הָעִיר, כְּדֵי לְשַׁלֵּם לוֹ אֶת־שִׁכְרִי עֲבוּדָתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁשֶׁכַח לְשַׁלֵּם לוֹ אֶת־שִׁכְרוֹ בְּיוֹמוֹ. (תנועת המוסר)

רַבִּי אַרְיָה לֵיזֵן, בְּקָר פַּעַם אֶצֶל רוֹפֵא שְׁנַיִם לְצַרְךָ טְפוֹל בְּשִׁנְיָו. הָרוֹפֵא הָיָה מְמַכְרֵי וּמַמְעַרְצֵי, וְטִפַּל בּוֹ בְּמִסִּירוֹת רַבָּה. עִם סִיִּים הַטְּפוֹל, יָצָא הָרוֹפֵא לְלוֹוֹת אֶת רַבִּי אַרְיָה וְלַהֲפָרֵד מִמֶּנּוּ, וְלְפִלְיָאתוֹ, פָּנָה אֵלָיו רַבִּי אַרְיָה וּבְקִשׁ הַלְוָאָה בְּסָכוּם מְסִים. עַל־אֲתֵר שֶׁלֵּף הָרוֹפֵא אֶת הַסָּכוּם הַמְּבֻקָּשׁ וּמְסָרוֹ לְרַבִּי אַרְיָה. אֶךְ לְהַפְתָּעוֹתוֹ, הִחְזִיר לוֹ רַבִּי אַרְיָה אֶת הַסָּכוּם וְאָמַר: "זֶה הַתְּשׁוּלוֹם שֶׁלָּךְ עַל־הַטְּפוֹל, וּמְכוּן אֵנִי לְקַיֵּם אֶת־הַמַּצּוֹה שֶׁל 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ'. אֶת־הַלְוָאָה אַחֲזִיר לָךְ אִם־יִרְצֶה־הַשֵּׁם בְּהַזְדַּמְנוּת... (גדולי הדורות)

הַקִּפְדָּה יִתְרָה הָיָה מִקְפִּיד הָאֲרִיזִי"ל עַל פְּרִיעַת שִׁכְרִי וְקִיִּים הַצּוּי שֶׁל "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ". מַעוֹלָם לֹא עָמַד לְהַתְּפִלֵּל תְּפִלַּת מִנְחָה בְּעָרְבוֹ שְׁלִיִּים, טַרְם פָּרַע אֶת שִׁכְרִי הָאֲמֹנִים, וְהָיָה מִתְּפִנּוּ לְקַיֵּם בְּזָה מַצּוֹת עֲשֶׂה שֶׁל "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ". גַּם כְּאֲשֶׁר לֹא הָיָה בְּיָדוֹ לְשַׁלֵּם, הָיָה מְאַחֵר אֶת־זְמַן תְּפִלַּת מִנְחָה עַד לְאַחַר שְׁקִיעַת הַחֲמָה, וְהָיָה אוֹמֵר: "כִּי־צַד אֲשָׂא פְנֵי בַת־פִּלְהָ, וְלֹא קִיְמַתִּי עַד־ן מַצּוֹה זוֹ". כְּשֶׁהָיָה נוֹתֵן צְדָקָה לְעַנִּי, הָיָה עוֹשֶׂה זֹאת בְּשִׁמְחָה וּבִטְוֵב לֵבָב, וְהָיָה אוֹמֵר: "לְכָל־מַצּוֹה יֵשׁ אוֹת אַחַת מִכ־ב אוֹתוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְכְאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹשֶׂה מַצּוֹה, מְאִירָה בְּמַצּוֹה אוֹתָהּ אוֹת הַמְּכֻנְנֵת כְּגַדּוֹת אוֹתָהּ מַצּוֹה, וּמִיד לְאַחַר מְכֻן הִיא נִבְלַעַת בְּאֲדָם. אֹלָם הָאוֹת שֶׁל מַצּוֹת צְדָקָה, מְאִירָה בְּמַצּוֹה שֶׁל־הָאָדָם כֹּל אוֹתוֹ שְׁבוּעַ, וְאִינָה מְסַתְּלַקַת מִמֶּנּוּ כְּשֶׁאָר הַמַּצּוֹת. וְלָכֵן נֵאמַר עַל־כֶּן: 'וְצַדִּיקוֹתוֹ עֹמְדוֹת לְעַד'". (ארבע ערי הקודש)

רַבִּי אַהֲרֹן מְבִלֵז, הָיָה מִקְפִּיד לְשַׁלֵּם שִׁכְרִי בְּעַתּוֹ, וְאַפְלוּ לְנִכְרֵי. וְאָמַר פַּעַם: "יִתְכּוֹן אִמּוֹן שֶׁבְּנִכְרֵי לֹא קַיֵּם הֲלָאוּ שֶׁל 'לֹא־תִלִּין פְּעַלְת שִׁכְרִי', וְיֵשׁ עַל־כֶּן מַשְׂא וּמַתֵּן בֵּין הַפוֹסְקִים, אֹלָם גַּם אִם הֲלָאוּ לֹא שֶׁךְ אֶצְלוֹ, הֲרֵי שִׁמְצוֹת עֲשֶׂה שֶׁל 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ', יִתְכּוֹן שֶׁקִּיְמַת גַּם אֶצֶל נִכְרֵי, וְלָכֵן יֵשׁ לְהַקְפִּיד גַּם לְגַבִּי בְּמַצּוֹה זוֹ". אַחַד מְפִישְׁמִשְׁוֵי הָיָה מְסַפֵּר, כִּי כְּשֶׁהָיָה רוֹפֵא בָּא לְבַקֵּר אֶת־הַרְבֵּי, הָיָה מִקְפִּיד עַל שְׁלִשָּׁה דְבָרִים: לְקַיֵּם "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ", לְשׁוֹחַח עִמּוֹ מַעֲט כְּדֵי לְהַפִּיס אֶת־דְּעַתּוֹ, וְלָלוֹתוֹ בְּיַצִּיאתוֹ מִבֵּיתוֹ עַל־יַד־י שְׁלִיחַ, כְּדֵי לְהַפִּיר לוֹ טוֹבָה עַל־מִסִּירוֹתוֹ. (תולדותיו)

סִפֵּר מְיַחַד בְּשֵׁם "אַהֲבַת חֶסֶד", חֲבֵר ה' חֲפִיץ חַיִּים" עַל־כֶּן עֲנִינֵי הַמְּמוֹן שֶׁבִּין אָדָם לְחִבְרוֹ, מַצּוֹת הַלְוָאָה וּפְרִיעַת חוֹב, וְכֵן חוֹבַת "לֹא־תִלִּין פְּעַלְת שִׁכְרִי" וְ"בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ". וְלֹא הָיָה ה' חֲפִיץ חַיִּים" רַק נְאֻה דוֹרֵשׁ, אֶלָּא נְאֻה מְקַיֵּם, וְהִירוֹתוֹ הַגְּדוֹלָה בְּעִנְיֵים שֶׁבִּין אָדָם לְחִבְרוֹ, וּבִיחּוֹד בְּמַצּוֹת "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ" הִיָּתָה לְהַפְּלִיא. סִפֵּר תְּלִמִּידוֹ וְנֵאמַר בֵּיתוֹ רַבִּי מִשֶׁה מְאִיר יֵשֶׁר, כִּי פַעַם אַחַת, בְּעֶרְב שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, בְּקִשׁ מִמֶּנּוּ ה' חֲפִיץ חַיִּים" לְמַסֵּר בְּשִׁלְחִיתוֹ לְמִלְמֵד הַפְּרִטֵי שֶׁל בְּנוֹ אַהֲרֹן, אֶת שִׁכְרִי לְמוֹדוֹ הַשְּׁבוּעִי. הוּא בְּקִשׁ מִהַתְּלִמִּיד לְמַסֵּר אֶת הַתְּשׁוּלוֹם בּוֹ בַיּוֹם, וְהַדְּגִישׁ בְּאֲזַנָּיו, כִּי מוֹעֵד הַתְּשׁוּלוֹם שֶׁל מְלַמֵּד הוּא מְדֵי שְׁבוּעַ בְּיוֹם שְׁשִׁי, וְאִם לֹא מְשַׁלְמִים לוֹ בְּמוֹעֵד זֶה, עוֹבְרִים עַל "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ". לֹא פַעַם רָאוּ אֶת ה' חֲפִיץ חַיִּים" מִשְׁתַּרְרֵב בְּלִילָה אֶפְל, צוֹנָן, סוֹעֵר אוֹ שְׁטוּף גֶּשֶׁם, כְּדֵי לְשַׁלֵּם לַחֲטִיט, סוֹדֵלֵר וְכִדּוּמָה, אֶת־שִׁכְרוֹ בְּזַמְנוֹ. הָיָה פַעַם בְּעַצּוֹמוֹ שֶׁל־חֲרֹף, בְּיוֹם צוֹנָן קָפוּא כְּפוּר, שֶׁה' חֲפִיץ חַיִּים" נִסַּע לְוִירְשָׁה לְטוֹבַת יִשִּׁיבְתוֹ שְׁבַדִּין. נִגְרָה ה' חֲפִיץ חַיִּים" בְּהַתְּאַמְצוֹת מְרַבָּה בְּעִגְלָתוֹ שֶׁל גְּרִשׁוֹן בְּעַל־עֲגָלָה מְרַדִּין, אֶל תַּחֲנַת הַרְּכָבַת בְּבוֹסִטוֹן, מְרַחֵק גְּדוֹל מְאֹד וּבְדָרְךָ קָשָׁה וּמִיָּגַעַת. לְפָתַע נִזְכַּר, שֶׁבְּהִיּוֹתוֹ שְׁקוּעַ בְּעִנְיֵי נְסִיעָתוֹ, שְׁכַח לְשַׁלֵּם לְשִׁמְעוֹן הַחֲטִיט בְּשִׁבִיל תְּקוּן פְּרוֹתוֹ. צַעַר רַב הִצְטַעַר עַל שְׁלֵא לַחֲטִיט אֶת־תְּשׁוּלוֹמוֹ בְּזַמְנוֹ, וְלֹא הִרְהֵר הַרְּבֵה, אֶלָּא צָוָה עַל גְּרִשְׁקָה לְהוֹבִילוֹ מִיד בְּחִזְרָה,

פעם, נכנס פנור ספרים אל־חדרו של רבי שרגא פיבל מנדלוביץ, מקים עלה של־תורה בארצות־הברית, והתאונן, כי הביא לישיבה חבילה של־ספרים שתקנו וברך אותם מחדש, אולם המנהל הכספי בקש ממנו לשוב לאחר ימים אחדים, בטענה ש"אין פסוף היום". מיז קם רבי שרגא פיבל, ירד אל־המנהל, ואמר: "גם ישיבה חגיגת לשמור ולקיים את המצוה של 'ביומו תתן שְׂכָרו', ואסור להלין את פְּעֻלַת הַשְּׂכִיר". ומיז קבל הלה את שְׂכָרו. (שלוחא דרחמנא)

את־רגליו ומטפס לקומה רביעית באישון לילה, כדי לשלם פרוטות לאדם שהעתיק בעבורו במכונת כתיבה, מספר דפים של חדושי תורה, כדי שלא להלין את שְׂכָרו, חלילה. וכשהלה השתומם וטען: "הרי אמרתי בפרוש למר, שאינני תובע את שְׂכָרִי בו ביום ומותר אני עליו בלב שלם", השיב: "אמנם הצלתי באמצעות ותורה, שלא אכשל בלאו של 'לא תלין פְּעֻלַת שְׂכִיר', אולם עדן אינני מקיים בזה את מצות עשה של 'ביומו תתן שְׂכָרו'..." (תולדותיו)

בערב של ראש־חדש אחד, התדפק בנו של רבי יצחק זאב מבריסק, על־דלתו של אחד מתלמידיו, בשליחותו של אביו, ובידו מעטפה עם הפלגה החדשית אותה חלק הרב לאברכי הפולל שלו. באותו יום, לא הגיע תלמיד זה אל הפולל, כִּי שלא היה נוכח בזמן החלקה החדשית ולא קבל את שְׂכָרו. ספר השליח, בנו של הרב מבריסק, כי באותו יום לא היה אביו רגוע מפני שחשש להפסיד את מצות עשה של "ביומו תתן שְׂכָרו", וכאשר ראה כי עת שקיעת החמה מתקרבת, והתלמיד לא בא עדן לקבל את מלגתו, שלח אליו את בנו לתנה בידו. אמנם יתכן למצא הוראת התר במקרה כזה, כי אין מדבר על שְׂכָר שְׂכִיר אלא על מלגה ללומדי תורה שיתכן שלא מגדרת פְּשָׁר פְּעֻלָּה, ובפרט שהתלמיד לא הופיע באותו יום בפולל ואף לא טרח לבוא לקבל את סכום התמיכה, דבר המוכיח כי הוא מוחל על קבלת שְׂכָרו, אולם כל הטעמים הללו אינם נכללים אלא בגדר תרומים. ומפני שהרב מבריסק לא בקש לעצמו התרים וסבות כדי להפטר מחובתו בעולמו, אלא נטל על עצמו על זה בלב ונפש לשמע את דבר ה', הקפיד על כל קוצו שלי"ד בלי ליתר מאומה. (הרב מבריסק)

החזון אי"ש שב פעם לביתו עם מונית, וטרם יציאתו שלם לנהג את שְׂכָרו. בכניסתו הייתה נפרת שמחה יתרה על־פניו, והדבר היה תמוה בעיני אחד מתלמידיו. "ולשמחה מה־זה עשה?" הרהיב הלה עז ושאל, והחזון אי"ש השיב: "מה לך תמה? הרי קימתי זה עתה מצות עשה של 'ביומו תתן שְׂכָרו'. וכיצד לא אשמח?" כִּי ספרו על ה"חפץ חיים", שחזר פעם בערב שבת מהמקוה, ועקב זקנותו פשקושה עליו ההליכה, נסע בעגלה בירידתו, שלם לעגלון את דמי הנסיעה, נכנס לביתו ופרץ בקריד סוער, כשהוא מלא שמחה והודיה לה' יתברך על אשר זכה במצות "ביומו תתן שְׂכָרו". והעידו עליו, שהיה דומה באותה שעה, יותר מאשר עני מרוד שאכה לפתע בעל־מפלג, אשר לא נתן לתאר את שמחתו וגילת נפשו, והרבה יותר ממנו היה ה"חפץ חיים" שמח בגלל המצוה שעשה. (מעשה אי"ש)

בכל־פעם שהיה רבי משה אהרן שטרן, משגיח ישיבת קמניץ, משלם לשְׂכִיר את פְּעֻלָּתו, היה מתפנן לקיים את המצוה בשלמות, והיה מפרש את לשון הפסוק "ואם תלכו עמי קרי" שפרושו אף שתלכו עמי, דהינו בעשיית המצוה, מפל־מקום אל תעשו זאת בדרך מקרה ועראי. לעתים, כשהיה נוסע עם מונית, היה מונה את הכסף לאטו, וכשהנהג היה דוחק בו בקצרות, היה מפיס את דעתו ואומר: "לאט לה, מבקש אני לקיים את המצוה של 'ביומו תתן שְׂכָרו', ומצוה הרי לא עושים בחפזון..." (המשגיח דקמניץ)

רבי שאול בראך מקאשוי, מסר פעם כמה ספרי תורה שהיו שייכים לו, לידי סופר סת"ם מומחה, כדי שהלה יגיה אותם ויתקנם. בטרם החל הלה במלאכה, התענגן אצלו הרבי על מחיר המלאכה פְּלֵה, והסופר נקב במחיר מסים. תחלה הסכים הרבי למחיר זה, אולם לאחר זמן־מה חזר בו ואמר: "חוזרני בי מהסכום שהיה בינינו לשלם לה את מחיר המלאכה פְּלֵה בבת אחת ובקבלנות, ומעדיף אני לשלם לה את שְׂכָרִי לפי שעות העבודה. שכן עלידי כִּי אוכל לזכות לקיים מידי יום ביומו מצות עשה מן התורה, 'ביומו תתן שְׂכָרו'". אָמַר וְעָשָׂה, ובמשך קרוב לשנתיים, מידי יום לפני תפלת מנחה, היה משלם לסופר את שְׂכָר פְּעֻלָּתו לפי חשבון השעות שעבד באותו יום. בסיום התקופה, חשבו תלמידיו ומצאנו, כי שיטת התשלום לפי שעות, על־תה לו ביקור פי ארבעה מהסכום שבקש הסופר מתחלה על־פי קבלנות... (שאל בחי ה')

האדמו"ר מ"תולדות אהרן" בעל "דברי אמונה", היה נוהג מאד כלימי לשלם לפועל שְׂכִיר את שְׂכָרו ביומו, ולקיים מצות "ביומו תתן שְׂכָרו". על־כִּי הקפיד מאד, והנהיג גם בביתו להקפיד על־הדבר בכל מחיר, והזהיר אף את בני הבית לשלם בו ביום לכל העובדים והעוזרים את שְׂכָרם המלא. ספר בעל מלאכה אחד, שפעם תקן בביתו של הרבי תקון פְּלֵהו, ובעבור פְּעֻלָּתו דרש שמונים ושמונה לירות ועוד שתיים או שלש פרוטות נוספות, שלחן לא היה כמעט ערו ואין מקפידים עליהן. בנקבו את המוח, הטעים האמן באזני הרבי, כי הוא מותר מראש על הפרוטות המעטות, אולם הרבי עמד על־שלו לשלם את שְׂכָרו המלא, ואמר: "דע לה, שתיצר הרע מתגבר על־האדם תמיד בדברים קטנים כאלו, כדי למנוע מהם לשלם את הסכום במלואו, ונמצא שהוא מכשיל אותם בדבר זה". וכן ספר, שמעולם לא התנכח עמו הרבי על המחיר שנקב, ולא נסה לבקש ממנו להוזילו ולקבל הנחה. וכן הקפיד הרבי כלימי לשלם לו את כל־התשלום בזמנו, למרות שהפועל היה אומר לו שהוא לא זקוק למעות עכשו. לא פעם לא היו מעות בכיסו של הרבי והדבר עלה לו במאמצים מרבים, אולם הוא השתדל בכל־כחו לקיים "ביומו תתן שְׂכָרו". (חוממו של כהן גדול)

בכח תורתו של ה'סטיפֿלר', רבי יעקב ישראל קניבסקי בעל "קהלות יעקב", זכה להגיע לדברי התנא רבי מאיר להיות "צדיק וחסיד, ישר ונאמן". מקרבו שהיו עוקבים אחר מעשיו, היו רואים כיצד הוא מתאמץ לקיים את כל התורה וכל מצוותיה בדקדוקיה ובהדוריה, והיה מקיים בעצמו 'שש אנכי על־אמרתך כמוצא שָׁלֵל רב' מתוך חביבות גדולה. איה מכחול אָמַן כדי לשַׁרְטט את התמונה, כיצד רבי יעקב ישראל הישיש, מכתת

בעזרת השם יתברך מחר, ואז תוכל לשלם לי", אולם רבי דוד ליב מחר בידו ואמר: "מה אתה? והרי ביזמו תתן שכרו! חלילה לי!" וככל שוב: "ביזמו תתן שכרו". הדבר נשנה כמה פעמים, ובמספר הזדמנויות שכח רבי דוד ליב לשלם לו. חשב כבר האיש, כי הדבר נשכח ממונו ושוב לא יכתת את רגליו באישון לילה אל ביתו, אולם לשוא חשב פו, וברב יגיעה שרף את רגליו כדי לשלם לו עוד באותו לילה את שכרו. כיון שראה המקרב פו, היה חס על יגיעתו של גבאי הצדקה המסור, ובסוף כל יגיעה, היה מזכיר לו ואומר: "ר' דוד ליב, שכחת לשלם", והוא שמח מאוד על פו והיה מודה לו על התזכרת הקבועה, שעל ידה הוא מקיים את המצוה הגדולה של 'ביזמו תתן שכרו'. (בחוץ יד)

בערב ימיו של רבי משה אריה פרינד, רבה של ירושלים, עלה בידעתו לכתב לעצמו ספר תורה נוסף, מלבד ספר התורה שהיה לו משפך הימים, ואותו הכניס לבית מדרשו בחל המועד ספות תשמי"ב. את כתיבת הספר מסר לאחד מחשובי הסופרים בירושלים, ובמשך כל תקופת הכתיבה היה זהיר מאוד לשלם לו את שכרו בעתו ובזמנו. באחד הימים, היה חסר לו סכום של שש מאות דולר כדי לשלם לסופר את שכרו, והדבר צער אותו מאוד. בשעת לילה מאחרת, לאחר זמן חצות, בקשהו מקרבו לעלות על יצעו לנות, אולם הוא סרב ואמר: "הלא עדין לא שלמתי לסופר את שכרו. מוטב שגמתין עוד זמן מה, אולי יזדמנו לי מעות ואוכל לסלק את החוב עוד הלילה, ואקיים את המצוה של 'ביזמו תתן שכרו'". התקשו בני הבית לקבל את הדברים, שכן כאמור היתה זו שעה מאחרת מאוד, והפצירו בו לחוס על תשיותו ועיבודתו הגדולה, וטענו כי עכשו בשעה פה מאחרת לא יגיע אף אחד לביתם, אולם הוא לא אבה לשמע אליהם והמשיך להמתין. לא עברה אלא שעה קלה, והנה התדפק אדם אחד על הדלת ובקש להפגס אל הרב. בבניסתו ספר, כי זה עתה התקשר אליו אחד מידידיו מחוץ לארץ, ובקש ממנו להזדרז להפגס לאלתר אל הרב, כדי להזכיר בפניו חולה מסכן, וצוהו להעניק לו פדיון נפש בסך שש מאות דולר. בני הבית עמדו נדהמים לראות את ההשגחה הפרטית המפלאה לנגד עיניהם, ומן המותר לצין, כי מיד שלח רבי משה אריה את אחד ממקורביו עם הסכום הפלא, אל אותו סופר, כדי לשלם לו את שכרו בעתו, ורק אז פנה לנות מעט מעמל יזמו. (משה רביא מדינא)

בשנת תרפ"ז, החל רבי אהרן קוטלר להקים את בנין ישיבתו בקלצק. רבים מבני הקהלה הטו את שכמם בפעל לסייע בהקמת הבנין, והיו עומדים ומסייעים לפנאים מתוך חדוה של מצוה, ומתוך השתוקקות לטל חלק בהקמת בנין התורה. התלהבותם של אותם יהודים יקרים, הזרימה כח זרם בפנאים, ועשו את מלאכתם במסירות נפלאה. אחד מאותם פנאים מספר בזכרונותיו, כי לעתים חלף עליהם שבוע מבלי שיזכרו את שכר פעלתם, מפני שלא היה כסף בידי המזמנים עליהם. אולם אף אחד מהם לא חשב לעזב את מקום עבודתו ואמר: "לנטש את הבנין הקדוש באמצע הקמתו? חס וחלילה". פעם, עבר רבי אהרן קוטלר בסמוך לאתר הבנייה, כמעשהו מדי בקר לאחר התפלה כדי לברך את הפועלים בברכת 'בקר טוב', והבחין באותו פנאי רושם הזכרונות, כיצד הוא מדבר עם מנהל העבודה בטון לא שגרת, והבין כי ארע דבר מה. פנה אליו רבי אהרן והתענין על המתרחש, אולם מנהל העבודה הקדימו ואמר: "רבי, מה יכול אני לעשות? הכסף שבקפה לא הספיק לשלם לכל הפועלים והפנאים, ושלמתי רק לפועלים הנכריים, להם נאלצתי לשלם את שכרם מיד". ברגע זה הבחין המספר, כיצד פניו של רבי אהרן מחוררים כסיד. בידים רועדות נגש אל מנהל העבודה, ולחש לעברו בכאב עמוק: "אוי! שכיר יום... אסור להלין פעלת שכיר... ביזמו תתן שכרו. אם אין כסף - לא בונים, אסור לבנות חלילה, ולהלין את שכרו הימי של הפועל, אפלו לילה אחד". (אש התורה)

אחד מנאמניו של גבאי הצדקה הנודע, רבי דוד ליב שורץ ספר, כי במקומו תקופה ארפה שמש אותו במסירות והיה מסייע אותו בלילות מקום למקום במשך שעות ארוכות. לבקשתו התקיפה של רבי דוד ליב, סכס ביניהם כי הוא יעניק לו סכום סמלי של חמישים שקלים מדי לילה, ובסוף כל יגיעה היה שולף מפיסו את השטר ומעניקו לו. קרה לעתים ששכח לשלם לו בסיום היגיעה, והמקרב פמוכן לא הזכיר לו, שכן כלל לא רצה לקבל שכר על טרחתו, ועשה זאת רק בגלל התעקשותו של רבי דוד ליב. במקרים כאלו, היה אותו אדם שומע לאחר חצות הלילה, את רבי דוד ליב קורא לו מהרחוב למטה ומבקש ממנו לרדת אליו, שכן התקשה מרב עיבודתו הגדולה לטפס על הפדרגות הרבות המובילות אל ביתו, ומעניק לו את 'שכרו'. מדיוע הטרחת את עצמו? שאלו האיש בכאב, 'למה לה כל זאת? הרי נפגש

ממלכה

הירש'ל מאוסטרופולי, שהיה מנאמני ביתו של רבי ברוך ממז'בוז, והיה מבדח את לבו ומכניס בו חיות ושמחה, סבל כלימיו עני ומחסור, אך מעולם לא סרה ממנו השמחה, ועמה התגבר על כל תלאותיו. "פעם אחת", ספר, "הייתי שרוי במצוקה גדולה, עד שכלו כלי הקצין. נעמדתי בתפלה ואמרתי לבורא פו, 'רבונו של עולם! הרי כתבת בתורתך ביזמו תתן שכרו, מבקש אני ממך את שכרי על מעט המצות שעשיתי, ותולי הכוואה בסך אלף דינרי זהב ליום אחד בלבד, שהרי עליך נאמר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול". שאלוהו חבריו: "ומה תשובה קבלת מן השמים?" והירש'ל השיב בחייד-מר: "הודיעו לי כי בקשתי התקבלה אלי-נכון, ואמנם אשרו לי בבית-דין שלי-מעלה את ההלוואה המבקשת כשכר על-עמלי, אולם אמרו לו לבוא מחר..."

המגיד מקלם, הזמן פעם לקהלה אחת, ונשא שם דרשת מוסר לקהל הנאספים בבית-המדרש, בה הוכיח אותם על-מעשיהם ודרש מהם להיטיב את-דרךם. בסיומו, בקש המגיד מהפרנסים את-שכרו ביזמו, והללו נגשו עמו לאסוף את-שכרו מן-הקהל. היה ביניהם עשיר קמץ אחד, שבקש אמתלה כדי להתחמק ממנו, עטה על-עצמו ארשת חסודה, ושאל את-המגיד: "כלום מתר לקבל שכר בעד דברי תורה?" השיב המגיד ואמר: "לא בעד דברי התורה אני מקבל שכר, אלא בעד דברי התוכחה". תמה העשיר ושאל: "ובעד דברי התוכחה מתר לקבל שכר?" חיד המגיד ואמר: "בודאי, שהרי לחנם אני מוכיח, ונמצאתי מקבל מתנת חנם..."

אמרו פעם על אדם אחד, שהוא מתחסד רק עם ידידיו ואנשי שלומו, וכאשר הוא מזמין בעל-מלאכה לביתו, ואינו מחוג מקורביו, אין הוא מקפיד לשלם לו את-שכרו בעתו. אמר חכם אחד: "ידועים דברי רש", שהחסידה נקראת פן מפני שעושה חסד עם-חברותיה. ולמה נמנית היא אם-פן עם העופות הטמאים? מפני שעושה חסד רק עם-חברותיה..."

ת.ד. 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת פי תצא תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 498

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

שבכף שתקון דוד המלך לברך מאה ברכות, עצר את מפת המות שהיתה בימיו (צ"ח רכב).

הארץ ומלואה מקדשים למאה ברכות

"לא תזרע פרמך פלאים פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הפרם" (כ ט)

הירושלמי (ברכות ו א, ע"פ 'פה מראה' שם) דורש מפסוק זה מקור לחיוב ברכות הנהנין: תבת "המלאה" מרמזת על הארץ ומלואה, והסמיכתה התורה ל"תבואת הפרם" ללמד שהעולם כלו דומה לפרם; כפי שפרות הפרם בשנתו הרביעית [נטע רבעי] נתרים באכילה מחוץ לירושלים רק על ידי פדיונם בכסף, כך העולם ומלואו אינם נתרים באכילה אלא על ידי שיפדוים באמירת ברכה.

לאור דברי הירושלמי הוסיף ודרש רבי בצלאל הכהן מוילנא רמז מכתוב זה לחובת אמירת 'מאה ברכות': אותיות תבת "המלאה" הן כאותיות תבת "להמאה", ומזהיר הכתוב: "לא תזרע פרמך פלאים" - אל תפדה את כל הנאות העולם הזה שנמשל כאמור לפרם, בברכה אחת כדגמת "שהכל נהיה בדברו", שתפטור את כלו, "פן תקדש המלאה" לפי שהעולם ומלואו על כולל הנאותיו מקדשים כדי להגיע למכסת מאה ברכות (ראה מנחות מג ב), וכפי שרואים שבפרשת המוציא על "הזרע אשר תזרע" אינה פוטרת את ברכת היין הנוצר מ"תבואת הפרם" (קנץ 'כרם שלמה' סיון תשנ"ט עמ' רג, מכת"י רבי בצלאל הכהן מוילנא).

קללה והפוכה

"ולא אבה ה' אלקיך לשמע אל בלעם ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך" (כו ו)

אמר האר"י הקדוש: כאשר נהפך את תבת 'קללה' מסופה לתחלתה יעלה בדינו 'הלל-ק', וזהו רמז להלול שם ה' מאה פעמים הנעשה באמירת מאה ברכות מדי יום. מעתה, כאשר נגזרת 'קללה' על האדם, ההחלטה נתונה בידי אם חלילה לקבלה כפשוטה או שמה להפכה ל'הלל-ק' - באמצעות הקפדה על אמירת מאה ברכות ביום ההופכת את הקללה לברכה. לכך פנו הכתוב באמרו: "ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה"; הקדוש ברוך הוא נתן בדינו את האפשרות להפך את הקללה לברכה, על ידי 'הלל ק' ברכות.

זוהי אף פונת הכתוב (דברים יא כו): "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה"; גם כאשר נגזרת עליכם חלילה קללה, הרי הקללה נתונה בידיכם, ויכולים אתם להפכה לברכה באמצעות אמירת מאה ברכות ביום. ואף דוד המלך רמז לכך באומרו (תהלים קט ז): "ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו"; מי שאינו חפץ להקפיד על אמירת מאה ברכות וכך להפוך את הקללה לברכה, אות הוא שהוא אוהב את הקללה חלילה (דרך משה' ליום יא).

ברכה על השבת אבדה

"לא תראה את שור אחיד או את שני נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיד" (כב א)

רבי דוד אבודרהם מביא בספרו תשובה שכתב רבי יוסף אבן פלאט ובה הוא מפרט את המצוות שאין מברכים לפני קיומן, ומבאר את הסבות לכך. בין המצוות שאין מברכים על קיומן הוא מונה את מצוות השבת אבדה ('אבודרהם' ברפת המצוות).

רבי אריה ליבוש באלחובר, רבה של זסלב ובעל ה'שם אריה', מביא בענין זה מעשה שארע בעירו: "באיש אחד שמצא אבדת כספים של חברו והחזיר לו, ונתחכם לברך בשעת ההשבה: 'אשר קדשנו במצותיו וצונו על השבת אבדה', והוטב בעיני קצת אנשים כי יפה עשה. וכאשר ספרו לי הדבר, אמרתי להם כי יצא שכרו [בקיום המצוה] בהפסדו - והוא ברכה לבטלה. והיה הדבר תמוה בעיניהם עד שהראיתי להם התשובה שבספר אבודרהם, שם מבאר דאין מברכים על השבת אבדה כלל" (שו"ת 'שם אריה' סי' א).

מתשובת הר"י בן פלאט נראה שאין מברכים על השבת אבדה לפי שכלל הוא בברכות המצוות שאין מברכים אלא על מצוה התלויה כלה ביד העושה, אבל מצוה התלויה בדעת אחרים, אין מברכים עליה. מאחר שמצוות השבת אבדה תלויה אף בהסקמת הבעלים לקבלה, אין מברכים עליה (וראה 'תמים דעים' סי' קעט).

טעם נוסף לכך שאין מברכים על מצוות השבת אבדה באר ה'שם אריה' על פי הכלל שכתב רבנו בחיי (במדבר טו לח), שלא תקנו חכמים לברך ברפת המצוות על 'המצוות המשפלות' - מצוות שאף אלמלא היינו מצטווים עליהן היה השכל מחיב לקיימן, אלא על 'המצוות המקבלות' - מצוות שלא היינו מקיימים אותן אלמלא הצטוונו בהן, כמו מצוות ציצית ותפלין. כיון שמצוות השבת אבדה היא מצוה שכלית, אין מברכים עליה.

על מאה ברכות מרויחים ככפלים

"שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים" (כב ז)

רבי יצחק מג'לד, מחכמי בגדד, דרש מפסוק זה רמז לשכרו של המקפיד לברך מאה ברכות מדי יום:

"האם" אותיות "מאה". "שלח תשלח את האם" - על האדם לשלח מדי יום מאה ברכות לאביו שבשמים, ו"את הבנים תקח לך" - את השפעות הקדשה הנוגדות מכח הברכות יקח לעצמו. וממשיך הכתוב ואומר: "למען ייטב לך", שהמברך מאה ברכות ביום ייטב לו, שיקבל בשכרן אלף זהובים, וכפי שאמרו חכמים (חלוין פז א) כי שכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים. ונוסף על כך יזכה לברפת ו'הארכת ימים', וכמאמר חכמים (במד' יח כא)

גן הפרכות והאמינים

הגזקים והקשיים הרבים שסוכבה לנו הדירה הזאת. הרגשתי שאיני מסוגל לסבל עוד.

בטרם שבנו לבני ברק, שבורים ואובדי עצות, נכנסתי לבית הפנסת שבשכונת 'קרית שמואל' להתפלל ערבית. המתנתי למנן שיתאסף, ובינתיים שמתי לב ליהודי מבגר היושב בצד בית הפנסת, בידיו פנקס ומחשבון, והוא עסוק בכבד ראש בחשובים.

"כיצד יהודי נשוא פנים שפכה מתיר לעצמו לעשות חשבונות בבית הפנסת?! - צפה בלבי בקרת כלפיו, והוא, שכנראה הרגיש במבטי הפליאה ששלחתי לעברו, הגיב בחייו: "אל תדאג, איני עסוק בחשבונות של חליו... מחשב אני את הפרכות והאמינים שאמרתם היום, וכך אני נוהג לעשות מדי ערב כדי לראות אם מלאתי את חובותי - לומר מאה ברכות ותשעים אמינים בכל יום".

"איש צעיר!" קרא לי הזקן, מביט בי בעיני החכמות: "כדאי גם לך לעשות כן, ומבטח לך שיפתחו לפניך שערי ברכה".

התרגשתי מאד לשמע הדברים. הבנתי שלא לחנם שמעתי בדיק לעת הזו, ובו במקום קבלתי על עצמי להקפיד מדי יום על אמירת מאה ברכות ותשעים אמינים. כבר למחרת בבקר רכשתי פנקס והתחלתי לצין בו את הפרכות והאמינים.

בתחלת חדש תמוז בשנה שעברה, שבועים בדיק לאחר שהתחלתי להתחזק בברכות ובאמינים, שבתי לביתי לאחר תפלת ערבית, והנה הטלפון מצלצל. הדובר שמעבר לקו הזדהה כמנהל מוסד תורני בטבריה. "חסר לנו מקום לגן שיפתח בשנה הבאה", אמר הלה בעניינות מבלי להבין עד כמה דבריו משמעותיים עבורי, "ודירתך שגומצאת בקומת הכניסה ובקרבת מקום למוסדנו, מתאימה בדיק לצרכינו. אנו מצדנו נדאג לטפוח והכנת הדירה, ואף נשלם לך שכירות נאותה החל מרגע זה".

לא האמנתי למשמע אזני. לזאת לא פללתי אף בחלום. מובן שהספמתי מיד.

סוף דבר, מנהל המוסד הגיע לביתי וחתם עמי על חוזה לטוח ארץ שכלל תשלום שכירות גבוה, למעלה מאלף שקלים יותר מהמקבל באזור, ואף התחייב לשאת בכל הוצאות השפוח. אם לא די בכך הרי שתוף כדי הכשרת הדירה לכתת גן חדשה הדירה מן המסד ועד הטפחות, ובהסכמת השכנים אף צרף לה חלק מהחצר האחורית בבנין. וכך, מדירה עזובה ומזנחת היא הפכה לדירה נאה המרחיבה ידעתו של אדם.

בזכות הפרכות והאמינים החלום התגשם. התחלנו לקבל שכירות חדשית קבועה הרבה מעבר לצפיות, כך שלאחר תשלום המשפנתא אף נותר בידנו סכום משמעותי לתשלום השכירות לדירה שאנו מתגוררים בה. תודה לה' יתברך!

מלכתחלה ישנה ומזנחת ושכנה באחת השכונות הותיקות בעיר, אולם היא התגלתה כגרועה מעל ומעבר למה שהיה נפר למראית עין. התברר שהתשתיות בה היו רכובות מהיסוד; היא סבלה מבעיות רבות בצורת המים והביוב ומלקויים חמורים במערכת החשמל, כך שכאשר סימנו לתקן בעיה אחת, מיד התגלתה בעיה שניה...

בעקבות כך התקשינו מאד להשיג שוכרים, וגם כאשר לבסוף הגיע שוכר, הוא נמלט מהדירה עד מהרה.

הזמן עבר וההוצאות רק הלכו והתבררו. תקונו רדף תקונו, והדירה נותרה ריקה במשך חדשים ארוכים. כך, אם לא די שהשכירות החלקית שונכסה לא כסתה את המשפנתא, נוספו עלינו גם הוצאות התקונים הרבות שנגאלצנו לשאת בעלם.

המצב היה בכי רע. נקלענו לחובות גדולים מאד. אולם הקש ששבר את גב הגמל היה דוקא לאחר שסימנו עם התקונים הרבים.

שוכר חדש נכנס לדירה, ואנו קוינו שמעתי ואילך יכנס תשלום השכירות במועדו. אלא שמהר מאד הבנו שלא כך הם פני הדברים. עוד בחתימת החוזה בקשנו מהשוכר צ'קים לכל השנה מראש, הוא הגיב שאין לנו מה לדאג והבטיח להמציאם לדינו בהקדם. מכיון שהיינו להוטים להשכיר את הדירה האמנו לו ואפשרנו לו להפנס לדירה לפני שסדר את התשלום. בכל עת שפנינו אליו בענין התשלום היו בפיו הסברים שונים; בתחלה נגמרו לו הצ'קים, לאחר מכן תקפה את בנו מחלה קשה. הוא להנציל ולתרוץ תרוצים שונים ונדושים, ותמיד בהבטחה שבימים הקרובים יגיע לבני ברק להביא לנו את הצ'קים.

כאשר סוף סוף הגיעו הצ'קים, לאחר כשלושה חדשים שהוא גר בדירה, נשמנו לרוחה. אלא שלרע מזלנו, בתוף יום הם חזרו... הבנק סרב לכבדם. שוב שבוענו הבטחות, וכך התגלגלו הדברים עד שלאחר שבועה חדשים הוא עזב את הדירה מבלי לשלם אפילו שקל אחד.

אלא שבכך עדין לא תמה סאת תלאותינו. כאשר באנו לבקר בדירה נאלמנו דם. הרס מחלט נגלה לעינינו: קירות שרוטים, דלתות שבורות וערמות אשפה מפזרות בכל מקום. אים ונורא. לפי נפל בקרבי. גם כך בקשי שרדנו את

הספור שלפנינו נשלח אלינו על ידי אחד מקוראנו הנאמנים, אשר בקש לשתפנו בישועה מפלאה שזכה לה בזכות הקפדתו על ברכות ועניית אמן. הרי המכתב לפניכם בשנוני עריכה מתבקשים:

נשאתי לפני כשלוש שנים. כיון שהורינו אינם בעלי יכלת, לא היה באפשרותם לסייע לנו בענין המגורים, כשהפונה היא כמובן

בחרף האירופי הקר והארץ תנור לבנים לחמום הבית לא היה מותרות. הוא היה מוצר בסיסי שלא נתן היה לדלג עליו. העשיר חפש כל דרך כדי להשיג לבנים לבנית תנור, אולם כל מאמציו עלו בתהו, לא היה נתן להשיג לבנים בכל האזור.

קרית שמואל - טבריה

לשכירות. על רכישה איש לא חשב. בעצת אחד מקורבנינו רכשנו בעזרת משפנתא והלוואות נוספות דירה ישנה בעיר טבריה במחיר מציאה. על פי החשובים שעשינו מראש, לאחר קאזו המשפנתא עוד אמור היה להשאיר לנו מתשלום השכירות סכום נאה שיהיה בו כדי לסייע בדינו בתשלום השכירות עבור ה'חידה' הקטנה ששכרנו בבני ברק.

התכניות היו נפלאות... ואולם כמאמר הפתוב "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום", הרכישה התבררה כגרועה מכל הבחינות. אמנם הדירה שנרכשה הייתה

כונת אמן

לדקדק בפונת הנכונה

יש להזהר שלא להחליף בין הכונות בעגית אמן: על ברכות שבה יש לענות אמן אך ורק במשמעות 'אמת', ואלו על תפלות ובקשות יש לענות אמן אך ורק במשמעות 'יהי רצון'. שאם יענה אמן אחר תפלות ובקשות במשמעות 'אמת', לא תהיה לעניתו שום משמעות. לפי שאין זה שבה ותהלה ששיך לאמתם, אלא בקשה לעתיד. ואם יענה אמן אחר ברכות שבה במשמעות 'יהי רצון', יראה ככופר, שאינו מאמין בדברי השבח שהזכיר המברך אלא

הוא מבקש שפך יהיה.

מקורות ובאורים:

כך כתב הש"ח (מסכת תמיד אות סא), בשם אחיו רבי יעקב, והביאו השלמי צבור (דיני עגית אמן סעיף ה). וראה בשל"ה שם שכתב שאם יענה אמן במשמעות אמת על תפלה ובקשה, "הרי הוא ככסיל באולתו, כי לא ידע מאי קאמר". ואם יענה אמן במשמעות 'יהי רצון' על ברכת שבח, "הנה הוא פרשע וכופר, כי הנה הוא מסתפק אם התארים והשבחים [שהזכיר המברך, אכן קמים] בו תברך". ומסים: "על כן יכונ האדם במאד שיהיה לו און שומעת, לשמע אל הרנה והתפלה אשר הש"ץ אומר... ולקבו יבין לענות אמן פראוי וכהגו".

המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

מדברי מרנן ורבנן על עגית אמן

דועי אמונים

תתקן חלילה.

בעצם עבודת השולחן

נעצרה הרבנית ונכנסה לחדרו של הרבי והחלה לומר לפניו את הברכות, התחילה ב"הנותן לשכני ביה", "שלא עשני גוי" וכך עד "הנותן לעיף כח".

כשסיימה "הגומל חסדים טובים לעמו ישראל" חפתה לאמן, אף אז נאחזה בהלה, כשהרבי לא ענה... היא הביטה וראתה שראשו שמוט ועיניו עצומות.

היא הבינה מיד שמדבר בהתקף לב ומהרה להתקשר לכחות ההצלה. בתוך דקה הגיע אמבולנס למקום ולאחר החיאה ארפה הצליחו להחזיר לו את הדפק.

אם היתה נשארת במטבח לסים עם הבשולים היתה מתעכבת עוד שעה ארפה, שבה לא היתה יודעת כלום ממה שקורה בחדרו של הרבי, וה' ישמר מה היתה התוצאה.

כשחזר אומרים (ברכות מח א): "כל המאריך באמן מאריכים לו ימיו ושנותיו", הם דברו גם על זה...

"ישמחו השמים ותגל הארץ", שהיה זה בדיוק ביום בו חל האירצו של מי שמכחו התיסדה מהפכת בני אמונים, אותה תחית המותים של דורנו, הרב ר' חיים בן ציון מרמורשטיין זצ"ל, אביו של נשיא בני אמונים רבי יעקב דב, ומי יודע, אולי עליונים ותחתונים יחד הם שהצילו את הרבי...

וכבר דרשו רשמי רשומות: "אמן מצילה נפשות" - ר"ת אמן.

ובאמת כך הוא הפלל, כשעושים משהו באפן קבוע ולא מותרים עליו בשום אפן, אף הקדוש ברוך הוא נותן סיעתא דשמיא מיוחדת.

מתוך דברים שנשא בכנוס 'בני אמונים' - תשרי תשע"ח

באותו ענין הוסיף ואמר על כך הרבי הקדוש מלכוויטש: יש שיתמהו, כיצד יכול אדם גדול להפגס בתוך תבה קטנה... ואמנם כך באמת, מי שחושב כי הוא הגדול וה'אמן' קטנה - לא יוכל להפגס בתוכה... אף מי שמבין כי הוא הקטן וה'אמן' היא הגדולה, הוא זה שיוכל להפגס בתוכה ברוח, הוא וכל ביתו עמו.

ועולה על כלם העומד בראש המפעל הנפלא, עליו אמרו גדולים כי הוא המנהיג מתיים של דורנו, שהרי בעל 'ספר חסידים' (סי' רסא) כתב שכל מצוה שאין לה דורשים הרי היא כ'מת מצוה' שהכל קרוביו. ואכן נעשתה כאן דורנו תחית המתיים שלא תאמן... זקנים ונערים - כלם אומרים ברכות השחר בתברותא.

אם רצונכם לשמע 'תחית המתיים' של ממש שנעשתה מכח מצוה נפלאה זו, הסכיתו ושמעו את אשר ספר לי אחיו של נשיא בני אמונים, הגה"ח רבי אהרן צבי מרמורשטיין שליט"א, ראש הכולל של חסידי סערט וז"ניץ בבני ברק, ספור נפלא שמצוה לפרסמו:

הרבי מליעזש זצ"ל מסטמפורד היל לונדון, חלה בלבו ונחלש. רעיתו הרבנית הצדקנית תליט"א לקחה פנהגה טובה להקפיד להיות כ'בני אמונים'... לומר את ברכות השחר בכל יום בפני מישוה שיענה אמן. לשם כך היא היתה מקפידה להמתין בכל יום לבעלה הרבי עד שישוב מבית הכנסת, יקשיב לברכותיה ויענה אמן.

בבקר יום שני, י"ג באלול תשע"ח, כאשר שב הרבי מבית מדרשו, היתה הרבנית 'בעמק הסוגיא' במטבח... במחשבה ראשונה חשבה היא שתחלה תסיים עם הבשולים ורק אחר כך תגש לאמירת הברכות כמנהגה.

אולם במחשבה שניה החליטה שלא לדחות את הנהגתה, הן "מצוה הבאה לידי אל תחמיצה", ועגית 'אמן' צריכה להעשות בזמן המקדם ביותר, עם כל הברעו, שלא

אמרו חז"ל (תנחומא פי תשא לא) שהלוחות הראשונים שנתנו בפמבי לא זכו לקיום ונשרפו, ואלו הלוחות השנים שנתנו בצענה זכו לקיום. ותמה השפת אמת' (פי תשא תרל"ט): מדוע אם כן נתן הקדוש ברוך הוא את הראשונים בפמבי, אם ידע שהדבר יגרם לשבירתם? ותרץ, כי כשמתיילים משהו בצענה, אין לכך קיום. היה הכרח להתחיל את נתינת התורה בפמבי, אף שלבסוף גרם הדבר לשבירת הלוחות הראשונים, ובלבד שיהיה לדבר פרסום ועל ידי כך גם קיום.

משל הדיוט אומר: אדם המכין לעצמו כוס קפה מכרח להכינו בתחלה בחם גבוה מאד, אף שבלתי אפשרי לשתותו בחם שכזה, שאם יכינו מתחלה במדת חם הראויה לשתיה, לא יוכלו לשתותו מחמת טעמו התפל...

משום כך דבר גדול עושים 'בני אמונים' בכנוסים ובמכלול הפעולות הפמביות להגדיל חשיבות עגית אמן ולהאדירה, ובכך משרישים בקרב בית ישראל לפתח את עבודת היום באמירת ברכות השחר בחברותא שמעלתה גדולה עד מאד.

מובא בשם רבי יחזקאל מקוז'מיר כי מפני מה 'גדול העונה אמן יותר מהמברך' (ברכות נג א)? מפני שהעונה אמן מתמקד בטובת חברו. המברך אמנם עושה את המצוה, אך מי שנותן לה את התקף והשלמות הוא העונה אחריה אמן, ומי שמסיע לרעהו גדול מזה שעושה את המצוה לעצמו (נחמד מזהב פרשת פקודי).

יש בנקדה זו כדי להמחיש עד כמה גדולה מעלתו של מי שמחזק את ענין עגית אמן, שכל המשמעות של עגית אמן היא התמקדות בטובת המברך שתתקיים ברכתו.

ידועה אמרתו של הפוגד ממעוררש לפסוק (בראשית ז א): "בוא אתה וכל ביתך אל התבה" - החיים שלך ושל כל בני ביתך תלויים בתבה אחת, והיא: אמן.

היום נכבד לבני אמונים

העקריו של התפלה לפני העמוד, הם חזרת התפלה ואמירת קדיש, שמירתה לזכות את הרבים בעגית אמן, וכפי שאנו מכריזים באמירת הקדיש פעם אחר פעם: "ואמרו אמן".

וחשבתי שיש לציין בענין זה רעיון נפלא: על השאלה מאיזה גיל זוכה תינוק קטן מישראל שנפטר לחיי העולם הבא, משיב התנא רבי מאיר (סנהדרין קי ב): "משעה שיאמר אמן". על פי זאת פוסק הרמ"א (או"ח קכד ז): "וילמד את בני הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן, יש לו חלק לעולם הבא". וראו זה פלא כי באותה עגית אמן שלמדנו הורינו ומכחה הביאנו לחיי העולם הבא, גומלים אף אנו עמם טובה לאחר פטירתם ומביאים אותם לחיי העולם הבא, וכפי שכותב רבי משה בן מכיר בספרו 'סדר היום' (פגנת ברכו): "תקנו לומר קדיש על המתים משום שבעגית אמן בכל כחו ממשיך כח הטהרה ומצננים גיהנום שעה וחצי (ראה זהר נח סב ב) ומבריה כח הטמאה שלא ישלט באביו או באמו באותו זמן, אלא אדרבא מביאים אותו לגן עדן".

אפשר שעל ענין זה רמו רבי יהודה הלוי בפיוטו הנודע "יום שבתון אין לשכח", בפילים: "היום נכבד לבני אמונים זהירים לשמרו אבות ובנים"; את מצות עגית אמן "זהירים לשמרו אבות" - מיד כשמתחיל הבן לדבר, "ובנים" - לאחר פטירת הוריהם, כשהם מביאים אותם לחיי העולם הבא מכח עגית אמן. נמצא שההקפדה על עגית אמן מקשרת בין הבן להוריו מרגע לדת הבן ועד הסתלקות האב, בבחינת "בחייהם ובמותם לא נפרדו" (שמואל-ב' א כג).

אבי מורי נפטר כאמור בשנת תשס"ג. באותה שנה חל י"ג באלול בדיוק כמו בשנה זו, ביום רביעי שלאחר שבת פרשת כי תצא, וכך בכל השנים חל יום היארצית סמוך לקריאת פרשה זו. פרשת כי תצא פותחת פידוע בפסוק: "כי תצא למלחמה על איבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבו". וחסבתי לומר: המלים "כי תצא" הן ראשי תבות: "כל יום תענה צ' אמנים". והלא זו היתה יחודיותו של אבי מורי שהקפיד בכל יום לשמע מפי רבים את ברכות השחר כדי לעמד במקסת צ' אמנים, ובטוחני שזכות זו עמדה לו לנצח את אויביו ומקטרגיו בבואו לעולם שכלו טוב, ושערי גן עדן נפתחו בפניו לרוחה, כמבטח לעונה אמן בכל כחו.

בקריאת "זהירים לשמרו אבות ובנים". שבת שלום,

218 218 מכאולס"ן

חכמים (שבת קיט ב) הבטיחו שְכַר מְפֹלָא ומיחד למקפיד לענות אמן כראוי: "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן", שנאמר (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמנים", אל תקרי "שמר אמנים"

רבי חיים בן ציון בן רבי אהרן צבי מרמור שטיין זצ"ל. נפטר י"ג באלול תשס"ג

מעמד סיוד 'בני אמונים' ב"ג באלול תשס"ט בראשות מרנן ורננו הגר"ש ואזנר והגרא"ל שטיינמן זצוק"ל

אלא שאומרים אמן. וידועה השאלה: מדוע נאמר "שערי גן עדן" לשון רבים, המטרה היא הלא הישיבה בגן עדן, ומה נפקא מינה במספר השערים שיפתחו?

וחשבתי לומר שאדם "העונה אמן בכל כחו", כדגמת אבי מורי זצ"ל, זוכה לפתח שערים הרבה לא רק עבורו אלא עבור רבים נוספים, שכן אנשים לומדים ממעשיו ומקפידים לענות אמן, ושערי גן עדן נפתחים לפניהם. הלא עיניכם הרואות איזו מהפכה התחוללה בזכות אבי מורי.

ונקדה נוספת: בפטירתו של אחד ההורים נוכחים אנו לראות כי עגית אמן היא החבל המקשר בינינו לביניהם. שהלא מרפיביה

ביום שלישי הבעל"ט י"ג אלול יחול יום היארצית העשרים של אבי מורי, רבי חיים בן ציון בן רבי אהרן צבי זצ"ל. ביום זה גם נציג ארבע עשרה שנים להקמת 'בני אמונים', המהפכה הגדולה לחזק עגית אמן בארץ ובעולם שהוקמה לעלוי נשמתו וזכותה להצלחה כה גדולה בזכותו.

כמי שגדל בצלו של אבי מורי זצ"ל, מצות עגית אמן היתה חלק בלתי נפרד מישותי. אבי זצ"ל, משחר עלומי ועד הגיעו לגיל זקנה ושיבה, החזיק במצוה זו בכל כחו ומאדו. הוא העריך ויקר כל אמן ואמן, והוא ראה בה אוצר של ממש עד שנפשו לא ידעה שבעה. הוא אף פעם לא היה מסגל להבין כיצד אנשים מוכנים לוותר על אוצר שכזה.

כשש שנים מפטירתו של אבי ארכו חבלי הלדה של הקמת 'בני אמונים'. בתחלה כשהעליתי את רצוני ותכנותי לפעל למען חזק עגית אמן בפני ידי, הם נדו בראשם. הם הסכימו עמי שהדבר צריך תקון, לא היה חולק על כך, אך לא האמינו שאפשר לשנות את התיחסותם של האנשים למצוה נשגבה זו. ואולם בסופו של דבר, הגבוי העצום שקבלתי ממרנן ורננו מאורי דורנו, נתן לי את הכח והעז לצאת לדרכי.

הכנוס הראשון של 'בני אמונים' התקם ביארצית של אבי מורי זצ"ל, י"ג באלול תשס"ט, בבני ברק. את הכנוס פארו בהשתתפותם פוסק הדור מרן הגר"ש ואזנר וראש הישיבה מרן הגרא"ל שטיינמן ז"ע. היה זה כנוס רב רשם שנתן את אות הפתיחה לפעילות הענפה שבחסד ה' הולכת וצומחת עם השנים.

במהלך השנים, הודות לפעילות הברוכה של 'בני אמונים', עוד ועוד יהודים זוכים להתחבר לברכות השחר ולאמרן בקול בכונה ובחברותא - כמנהג הקדמונים - באזני יהודי נוסף שמשלים ומעטר את הברכה בעגית אמן.

מאז ועד היום השקעתי בחסדי שמים הון רב כדי להחדיר בקרב הצבור את המודעות לעגית אמן בכלל ואחר ברכות השחר בפרט. כחות ומשאבים אינסופיים השקעו במוסדות החנוף ובקהלה. אין מי שלא נחשף לפעילות הברוכה, ואין כאן המקום לפרט את הקפה האדיר.

היום, לקראת יום היארצית העשרים של אבי מורי זצ"ל, כאשר אני מביט לאחור אני נרגש כלי לראות את המהפכה שזכינו לחולל. כיום אין זה חזון נפרץ לראות קבוצת יהודים האומרים זה באזני זה 'ברכות השחר'. קול עגית אמן נשמע ברמה עם שחר בבתי כנסיות ובתי מדרשות, במוסדות חנוף ובישיבות הקדושות, וההתחזקות כלה נזקפת לזכות אבי מורי, שהכל מרוחו ומכחו.

מזתי קזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

משקפים ממצולות לעינים טהורות

בפרשתנו נצטוונו "ונשמרת מפל דבר רע", ואמרו חז"ל במסכת עבודה זרה שהתורה מזהירה אותנו בזאת שלא להרהר בדברים אסורים: היסוד של שמירת עינים והלב בקדושה ובטהרה זה נאמנות לקדוש ברוך הוא, פדברי חז"ל (ירושלמי ברכות א ה): "אי יהבת לי לבך ועיניך אגא ידע דאת דילי" - שאדם בוטח בקב"ה שנותן לו את הטוב ביותר עבורו ואינו מחפש מה שיש אצל אחרים.

לשלחן המערכת הגיע ספור נפלא של שמירת עינים ומתן שכרה זה לשון בעל המעשה: אני גר בנתניה, בכל שנה בימי בין הזמנים יש לי את הזכות לארח את ילדי הנשואים שמגיעים אלינו לנפש ולהחליף כוחות.

אנו גרים קרוב לים וכך הם יכולים ללכת בקלות עם הילדים לים ולהנות מחפשה משלמת עם אטרקציה של ים, והכל בחנם. כמוכן שאנו מקפידים על סדר למוד משתף שגם הופכת לחויה בפני עצמה. בשנה זו באחד הימים שחתני שעה אצלי עם הנכדים, יצאנו לים, נכנסנו למקום שהגלים

<<

לקח מהפרשה

להתכוון להמלכת ה' עם נאמנות

הנכון והכל בסדר, אולם זו הטעיה של היצר בכדי שאדם לא יחפש בכל עת להדבק יותר בקב"ה וכן לשנות את מדותיו לטובה.

ובחדש זה אנו מרבים בסליחות ותוקעין בשופר, עוד לפני ראש השנה שבו אנו הולכים לעמוד לפני מלך המלכים גדלים וריקים אנו מקדימים כבר מראש חדש לתקוע בשופר תקיעה שברים ותרועה וכוה אנו באים בהכנעה לפני ה'.

ונבאר את הדברים; תקיעה נעשית על ידי נשיפה ארקה שמשמלת על אריכות אפים, שהקדוש ברוך הוא מאריך אף ולמרות שלא נהגנו פראוי הוא קורא לנו בקריאה של חבה שנתעורר מהשנה של כל השנה ונבקש אתו. שברים מסמלים לצפיה שלנו לה' כענין צפיית שאנו מכריזים שמענו את קול ה' שקורא אלינו ואנו צועקים אליו חזרה ואומרים "השיבנו ה' אליך ונשובה" אנו חפצים להתקרב אליך להיות עם ארך אפים וסבלנות ולהעביר על המדות. ותרועה מסמל לזריזות שאדם רוצה להשתנות בתמימות ובנאמנות.

ולפיכך תוקעים בשופר זכר לאילו של יצחק, שאברהם ויצחק עלו על ההר להמליך את ה' ולהראות לכל שהם עושים את רצון ה' בלי שום שאלות, אמונה פרושה נאמנות שאדם מחפש לעשות את רצון ה' גם בלי להבין וגם

<<

"כי תצא למלחמה על איבך" - במפרשים בארו פרשה זו בדרך דרוש על מלחמת היצר, כלשוננו של האור החיים הקדוש: 'הוא אומרו וישבה בביתך ותתודה בככי על אשר מעלה באביה ואמה, ועל פרדתה מהם, אביה זה הקדוש ברוך הוא אמה היא כנסת ישראל, ירח ימים זה שעור המספיק לשב, או ירמוז, לחדש המיוחד לתשובה שהוא חדש אלול'.

וזה שאמרו חז"ל 'ירדה תורה לסוף דעתו של אדם', לכל אחד ואחד יש רצונות בעמק לבו, והעבודה שלנו בימים אלו לרדת לעמק דעתו של האדם - לנבכי הנפש ולעבד עם עצמנו בכדי שנבוא זפאים ליום הדין הבא עלינו לטובה.

חדש אלול הנו מתנה גדולה ביותר עבורנו - העולם הזה חולף ועובר מרוצת החיים עם כל העסוקים והטרדות של האדם משכיחים ממנו את התכלית - לבחן את מעשיו ומדותיו, והוא עלול למצוא את עצמו ביום שאבדו עשתנותיו בלי שהוא רכש קנינים נצחיים, וברחמי ה' עלינו הוא נתן לנו את החדש הזה שבו אנו מפשפשים במעשינו ומתעלים.

כשם שאדם עשיר לא נח לרגע והוא מחפש תמיד לקנות עוד ועוד בכדי להתעשר, כך ויותר מכך עלינו להתבונן בכל פעם איך אנו יכולים להתקרב יותר לקב"ה, היצר אומר לאדם אתה שומר תורה ומצוות זה מספיק, אתה בתלם

יאפיל על האהבה והנאמנות שלי כלפיה! נתת לי ואתה נתן לי כל כך הרבה טוב, אני מבקש ממך שאף פעם לא אשכח אותך, וגם אם יחסר לי משהו שום הסתרה לא תרחיק אותי ממך.

הקב"ה שולח לכל אחד ואחד נסיונות וקשיים, בכל יום ויום. אין אדם בעולם שהכל משלם אצלו. לכל אחד יש טרדות ובעיות, ואם אדם חכם, הוא מבין שהקשיים הנם קריאה מהקב"ה שיהיה בהכנעה. הוא לא מתמקד בקשי, הוא רואה את כל הטוב שכן יש לו, והוא מודה לקב"ה על כל הטוב, ואף על הקשי, מתוך אמונה בקב"ה שהקשי הזה הוא הטוב ביותר עבורו. ואזי הקב"ה שולח לו כל טוב, והוא מבין על ידי כך שהנסיון היה רק בכדי לרומם אותו.

בנביא מובא המעשה של פרם נבות שאחאב רצח וגם ירש אתו. ואלהו אמר לו את הענש שיביא עליו ה'. וזה לשון הפסוק (מלכים א, כא): "ויהי כשמע אחאב את הדברים האלה ויקרע בגדיו וישם שק על בשרו ויצום וישכב בשק ויהלך אט, ויהי דבר ה' אל אליהו התשבי לאמר, הראית כי נכנע אחאב מלפני יען כי נכנע מפני לא אבי הרעה בימיו וגו'".

אחאב שמע את הענש שיגיע לו ומיד הוא התמלא בהכנעה. והקב"ה אמר לאליהו: הראית את ההכנעה של אחאב? בשל כניעתו לא אביא הרעה בחייו. נורא נוראות! אחאב שעשה מעשים רעים רבים ובפרט המעשה הזה וה' גזר עליו ענש, אולם ברגע שהוא נכנע לפני ה', זה עמד לו.

ולפיכך תוקעים בשופר שעשוי מבהמה ואומרים: רבונו של עולם, אין לנו מספיק דעת, נהגנו כמו בהמה, אנא חוס ורחם עלינו. וכאשר הקב"ה רואה את הפניעה שלנו לפניו הוא מקרב אתנו אליו כענין שנאמר: "ובחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדפה אלהים לא תבוה". כמו שאמר הבעל התניא ז"ע שבחדש אלול המלך יורד לשדה ומצפה שנתקרב אליו וכאשר אנו נכנעים לפניו יתברך הוא פושט יד ומקבל את תשובתנו.

חז"ל מספרים על מנשה שחטא והחטיא את ישראל, אולם כאשר הוא צעק לקב"ה שהוא רוצה לשוב אליו - אפלו שזה היה מתוך סורים - הקב"ה חתר לו חתירה מתחת כסא הכבוד. פעמים רבות אדם רואה שהכל אבוד והוא כמעט מתיאש ובסוף הוא יוצא מההסתרה והכל מסתדר וזה למוד עבורנו שלא נתיאש גם כאשר הכל נראה אבוד, כי בודאי ה' מסתתר מאחורי הקלעים לבחון האם אנו נאמנים אליו.

והנאמנות בין אדם למקום נמדדת בנאמנות שיש לאדם עם בני ביתו, ולפיכך שלמה מלכנו האריך בשיר השירים על ענין הקשר שבין איש לאשתו, כי זה ההמחשה עבורנו כיצד נזכה לקרבת ה'.

ה' יזכנו להשאר איתנים באמונה, גם בזמנים קשים, ועל ידי כך לזכות לכל טוב בזה ובבא אמן.

כאשר עוברים עליו קשיים הוא לא מתרעם, ולפיכך מפרטים בסליחות את כל גדלת ה' ואומרים: 'הנשמה לך והגוף פעלך' - אנו מעריכים את כל הטוב המרבה שאתה נותן לנו ואנו לא מתבלבלים מחמת קשיים שונים.

וזה שנאמר בפרשת ראה "כי יסיתך אחיך בן אמה או בנה או בתך או אשת חיקך או רעה אשר כנפשיך בסתר לאמר גלכה ונעבדה אלקים אחרים אשר לא ידעת אתה ואבתיך - המהות של עבודה זרה הנו הרחוק מהקב"ה, שאדם טועה לחשב שהוא מסתדר לבה, ואינו חושב על ה', וכן אדם מלא בטרוניות על הקשיים שלו.

והתרופה לכך זה מה שנצטוינו בפרשה הקודמת תמים תהיה עם ה' אלקיך - שבבטח בה' שהוא עושה עמנו את הטוב ביותר עבורנו, וכל קשיי יביא לנו עוד הכנעה וקרבת ה', ובכדי לזכות לכך עלינו לקבל מהזקנים וללכת בדרך של נאמנות ותמימות לפני הבורא ברוך הוא.

יש כאן למוד נורא לכל אחד ואחד בנסיונות שהוא עובר במשך החיים. כאשר יש לאדם קשי מסוים הוא מתחיל לחשב למה הקב"ה עשה לי את זה? ולמה בדיוק אני הפסדתי? וזה בבחינת מה כמו עבודה זרה, שאדם לא מאמין שהוא משגח והקדוש ברוך הוא עשה את הטוב ביותר עבורו. מאידך כאשר אדם שותק ולא מתרעם, אזי כל נסיון רק מרומם אתו יותר בקרבת השם.

העבודה שלנו בחדש אלול לעצור ממרוצת החיים ולהתבונן עם עצמנו מה הרצונות שלנו

התורה הקדושה מאריכה לספר לנו על האבות הקדושים, עם כל הנסיונות שעברו לפרטי פרטים בכדי להראות על הנאמנות שלהם לקדוש ברוך הוא, וכן כל אחד ואחד מאתנו צריך לקנות נאמנות דוקא על ידי הקשיים. לפעמים אדם בטוח שאם היה לו את הבית של השני או את הילדים המצליחים שלו או שהוא היה מרויח בחדש כמו שהחבר מרויח, הכל היה מסתדר, ואינו מבין שדוקא הקשי שיש לו, דוקא הנסיון, דוקא המשפחה שלו והבית שלו, הם ההצלחה הגדולה שלו - אם אכן הוא יעמד בנסיון ויהיה כנוע בנאמנות גמורה לקדוש ברוך הוא.

וזה שאמרו חז"ל במסכת ראש השנה 'אין לך שופט אלא שבימיה', אל תחשב שרק השופטים של פעם יקרבו אותך לה', אלא תקבל בהכנעה מהשופט שבימיה - מהרב שלך וכך תצליח. כאשר אדם הולך בתמימות ובנאמנות עם ה' ועם רבותיו הוא זוכה לכל טוב.

וזו העבודה שלנו בחדש אלול לעצור ממרוצת החיים ולהתבונן עם עצמנו מה הרצונות שלנו - האם אנו נאמנים לקדוש ברוך הוא? האם אנו קשורים אליו? האם אנו עושים את המעשים שלנו כמצות אנשים מלמדה, או שאנו חושבים על ה'?

ראוי לכל אחד ואחד לגשת לאיזה פנה בבית ולדבר עם הקב"ה במלים פשוטות משלנו: 'אבא היקר, אני מודה לך על השנה המתוקה שנתת לי, גם הקשיים שהיו לי הנם ממך בכדי שאני אהיה כנוע שאקנה נאמנות. רבונו של עולם, שום דבר לא

כמה הרגשנו את כל הטוב שה' עשה עמנו? האם חפשנו תמיד מה חסר לנו או שהתבוננו בגן עדן שה' שם אותנו בו כן בעולם הזה?

מלכות ה' פרושו שה' מנהיג אותנו, נותן לנו דעת, מכלכל אותנו, ובעקור מנשים אותנו בנשימות בריאות ומתקנות. וזה ענין תקיעת שופר שאנו תוקעים תקיעה שיוצאת מהנשימות שלנו לבד, ואנו אומרים לקב"ה: כל הנשימות שלנו זה מהנשמה הטהורה שנפחת באפנו, ואתה משמרה בקרבנו.

נמצא שעקר העבודה בימים אלו – להתבונן על כל הטוב שהיה לנו, ומה אנו עשינו עם כל הטוב שקבלנו, וכך אנו מתמלאים בהכנעה לפני הבורא וחפצים לעשות את רצונו.

ד. בחדש אלול אנו מתכוננים להמלכת ה' בראש השנה, ובשביל כך עלינו להתמלאות בהכנעה וענוה לפני הבורא. וכמוכא בספרים הקדושים, שכאשר אדם שומע את ביוזו ושותק זה עקר התשובה – כאשר אדם יודע להסתדר עם בלם ולא להתקוטט, זה מראה שהוא ענו ושפל והוא קרוב לבורא. וכמאמר חז"ל "תולה ארץ על בלימה – אין העולם מתקים אלא על מי שכולם עצמו בשעת מריבה".

א. בחדש אלול כלל ישראל מרבים בלמוד בספרי מוסר, וכן ידוע מגדולי ישראל שהיו מסתופפים באלול, בצל רבותיהם בכדי לקבל מהם הנהגה והכנה לקראת הימים הקדושים, כד' אלחנן וסרמן הי"ד שהסתופף בצלו של החפץ חיים באלול ותשרי. היות שבכדי לזכות לקרבת ה' עלינו לקבל מהצדיקים והתלמידי חכמים.

ב. ענין התקיעות שאנו תוקעים בראש השנה תקיעה שברים ותרועה – שאנו ממליכים את הבורא גם על הזמנים שהכל הולך לנו חלק, כדגמת התקיעה שהיא חלקה, והשברים זה כנגד המשברים שעברנו, ואנו מודים וממליכים את ה' עליהם, ותרועה זה הזמנים של כפי שאדם מצפה ומיחל לעשות את רצון ה', וגם על זה אנו ממליכים את ה' ומבקשים מתוך בושה וענוה ולא מתוך מרמור וטרוניה חלילה.

ג. עקר העבודה בראש השנה זה להמליך את הקב"ה, ועל מנת להגיע להמלכת ה' אנו עוצרים ממרוצת החיים שלוש יום לפני ראש השנה ומתבוננים על כל הטוב שקבלנו בשנה החולפת; כמה המלך הגדול הרעיף עלינו שפע של חסד, וכמה אנו הפרנו טובה ועשינו את רצונו יתברך? כמה חשבנו על הבורא בכל למודי? בכל מצוה?

פנינים מצויירים

זה מראה שהוא באמת אוהב את ה' וממליך אותו על כל ילדיו - גם עם מי שקצת קשה לנו להסתדר עמו, מתוך הבנה שזה התפקיד והשלמות שלנו בעולם.

וראי לנו להתחזק בימים אלו לחזק ולרומם את הבריות, בידיעה ברורה שכאשר אדם מטיב לאחרים ה' מטיב עמו ויתן לו שנה טובה ומתוקה. וראים זאת במוחש, שכאשר אדם נותן לאחרים ברחב לב שלא על מנת לקבל פרס, אנשים מחפשים הזדמנויות להשיב לו כגמולו הטוב.

וכן כאשר אדם מחמיא לבני ביתו הם מחמיאים לו שוב, ואפלו ילדים קטנים ששומעים שהשיג ושיח בבית הם בדרך מבכדת, במלים טובות ובפרגונים זה לזה, הם למדים מכה לתת ולפרגו, וזה שב להורים בכפל כפלים מלבד השכר של מילה נאה שעומדת לדורי דורות. כמו שאמרו חז"ל (הוריות יב.) לגבי בנות לוט, שבשכר שהציעה דברה בכבוד זכו צאצאיה לדברים טובים, שנים רבות לאחר מכן.

בכל עדה ועדה מוסיפים ועושים דברים נפלאים של קרבת ה' בחדש זה, והנביא מלמדנו שמלבד הדבורים והתפלות והתקיעות בשופר, עלינו להתחזק במעשים טובים. וכלשון הפסוק (הושע יד) "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'" - שנתחזק יותר בעשית חסד, בשמימת לב לחזק ולרומם, להאיר פנים, בבית ובסביבה שלנו.

בספרים הקדושים מובא שאלול ראשי תבות: איש לרעהו ומתנות לאביונים. וכן אמרו חז"ל שאחד מהדברים שמעבירים את רע הגזרה זה הצדקה, היות שכאשר אדם נותן ומכבד לאחרים ומאיר להם פנים, זה מראה שהוא לא אנוכי שחושב רק על עצמו אלא הוא אוהב את ה' באמת.

יש אנשים שאוהבים את ה' רק מחמת שהם רוצים לקבל טוב מה', כדגמת מי שאוהב את המלך בגלל שהוא רוצה להיות קרוב לצלחת ולגדלה, וזה לא בהכרח שבאמת הוא אוהב את המלך. אולם מי שמתמסר לפנים והנכדים של המלך, זה מראה שהוא באמת אוהב את המלך, וכן מי שאוהב ומכבד כל יהודי

הרגשתי שה' קורא לי, כיהודי מאמין ידעתי שאין שום מקרה בעולם והבנתי שעלי להתחזק בשמירת עינים. ישנו דבר מסוים שהייתי רוכש בחנות שהיתה ממקמת באזור פרוץ, האמת שיכלתי לקנות את אותו דבר גם ליד הבית, אך העדפתי לקנות שם בחצי מחיר. באותם רגעים של חפוש המשקפים הבלתי על עצמי לא ללכת יותר לאותו מקום פרוץ, הבנתי ששמירת העינים שלי יקרה הרבה יותר מהשקלים שאני חוסך.

הקדוש ברוך הוא ראה את לבי הטהור ואת הנאמנות שלי אליו יתברך, ולהפתעתי הרבה שמעתי לפתע את חתני צועק לעברי 'מצאתי, מצאתי את המשקפים', הוא הגיש לי אותם, החזקתי אותם חזק על הפנים ויצאתי מהמים. היתה לי הרגשה של קרבת ה' מיחדת שברב רחמי עורר אותי לקדשה, וכאשר הבנתי את המסר הוא יתברך החיש את ישועתי.

מני אז אני מתחזק יותר בשמירת עינים, ואני מרגיש שה' נעשה אצלי הרגל, לא להסתכל היכן שלא צריך ולהמנע מלהסתובב במקומות שאין דעת המקום נוחה מהם.

שוטפים וקוצפים ונהגנו מפלאי הבורא.

הייתי עם משקפים על פני, כי אני כמעט לא רואה בלי משקפים מחמת פגיעה שהיתה לי בצעירותי בעין, יש לי משקפים מיחדות עם צילינדר ועם מספר גבוה מאד, בתוספת כל מיני דברים שמיקרים אותם מאד, כך שאת המשקפים האחרונות קניתי בשלוש וחצי אלף ש. באותו זמן שעמדתי עם חתני בתוך הים הגיע לפתע גל חזק מאד ושטף את פני בעצמה אדירה וסחף עמו את המשקפים היקרות, הייתי בהלם ולא ידעתי מה לעשות, בקשי ראיתי משהו, המחשבה על אבדן של שלש וחצי אלף ש צערה אותי מאד, התחלתי לצעק 'נפלו לי משקפים יקרות מאד, אנא תעזרו לי למצא אותם'.

לאחר כשתי דקות של חפושים הודחלה למחי מחשבה של יאוש, הגלים המשיכו לבא בזה אחר זה ואני הרגשתי שהמשקפים הלכו בזוטו של ים, כמאמר חז"ל שהמוצא בו הרי אלו שלו שבודאי נתאשו הבעלים מהם. הרמתי עינים לשמים ובקשתי מכל לבי מה' שירחם עלי ויזמן לי את המשקפים.

הכרת הטוב - עד היכן?

חז"ל: "רצה הקב"ה לזכות את ישראל - מלשון זכוה, כל נסיון ונסיון זה עוד התרוממות בעבודת ה', עוד התעלות על האנוכיות, וכל נתינה של צדקה משפיעה על נפשנו טבות, רכות ואכפתיות.

ועלינו לקחת את הנסיון והקשי כמנוף להתרוממות. וכבר אמרו חז"ל, "שכינה למעלה מראשותיו של הולך" - היות שבאשר האדם מרגיש שאינו יכול לעשות מאומה, והוא תלוי ברחמי ה', אזי הוא קרוב מאד לקב"ה. פדוד מלכנו שהרגיש את עצמו בכל עת "כגמל עלי אמו", שה' מנחה וסועד אותו בכל עת.

כמה מאשר הוא האדם שחושב בכל מעשה איה לשמח את הקב"ה ואת בניו, כמה נעים לראות אנשים שמאירים פנים, שמקרינים בסביבתם שמחה ואהבת ה', שרואים את הפל חיובי וטוב. ה' זנפה אותנו לחטוף בעולם הזה עוד מצוות, עוד רכות ושלמות, עוד אהבת ה', ובנה נזפה לכל טוב בזה ובבא, אמן.

תלויים זה בזה, שבאשר אדם נאמן לבני אדם, סימן שהוא נאמן לבורא ברוך הוא. ולפיכך נצטוונו בפרשתנו על כבוד האדם, שלמרות שאדם חטא ונסקל, נצטוונו על כבודו שלא להליו את נבלתו, ועוד מצוות רבות כהשבת אבדה ועוד.

ובמצוות רבות שבפרשתנו נאמר: "וזכרת כי עבד ה' את בני ישראל ואת ה' את הדבר הזה". ללמדנו, שבאשר קשה לאדם לתת ולעזר משלו לזולת, עליו להתבונן האם זה נובע מגאונה ואנוכיות. ולהזכר שהיינו עבדים במצרים, ונתמלא בהכנעה ושלמות וברצון להדבק בדרךי הקל שגאלנו ברב רחמיו.

ובכל יום ויום הקב"ה שולח לנו נסיונות שונים עם בני אדם, ועלינו לשמוח שלא הולך לנו חלק, כי זה מראה שה' חושב עלינו ומזכר אותנו בהכנעה ושלמות. וכמו שכתב היעב"ץ על מה שאמרו

"לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו" איתא בספרי "אמר רבי אלעזר בן עזריה, ומה המצרים שלא קבלו את ישראל אלא לצרה עצמם, כך המתכבד לזכות ולתת לשני באמת על אחת כמה וכמה. זה למוד עצום לכל אחד ואחד, שיפיר טובה להוריו, על שהביאוהו לעולם, ועל שנותנים לו מקום ללוג, וכן עוד דברים טובים ונפלאים שהם גומלים עמו. ועוד נלמד מפסוק זה, שלא נשפח טובות שאנשים עשו עמנו, הגם שהם גם כן הרעו לנו.

כשנתבונן במצוות הרבות שנאמרו בפרשתנו, נראה שישוד הרבה מהם: בעבודת המדות ובעבודה שבין איש לרעהו. ובתחלה פתחה התורה במצוות אשת זפת תא, ללמדנו שעל האדם להפיר את עצמו ואת תכונותיו, ולבדק האם הוא קרוב ונאמן לה', והאם הוא מצער את הבריות. ששני דברים אלו

גליון 588
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ר' אבהו היה משבח לפני המינים את רב ספרא, שאדם גדול הוא. לפיכך מחלו לו המינים לרב ספרא מכס של שלוש עשרה שנים. פעם אחת מצאוהו המינים לרב ספרא ואמרו לו, אמור לנו פרוש הפסוק הזה "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקוד עליכם את כל עונותיכם", מי שיש לו חימה מכלה אותה באוהבו? שתק רב ספרא ולא אמר להם כלום, הטילו המינים סודר בצוארו והיו מצערים אותו. בא ר' אבהו ומצאם, אמר להם למה אתם מצערים אותי? אמרו לו אתה אמרת שאדם גדול הוא, ואילו הוא לא ידע לומר לנו פרושו של אותו פסוק. אמר להם ר' אבהו, לא אמרתי לכם אלא במשנה, אבל במקרא לא אמרתי לכם, אמרו לו במה נשתניתם אתם שיודעים? אמר להם ר' אבהו, אנו שמצויים אצלכם, מטילים על עצמנו ומעיינים במקרא. ואילו הם שאינם מצויים אצלכם, אינם מעיינים במקרא. אמרו לו המינים לר' אבהו, אמור לנו אתה פרוש הפסוק, אמר להם ר' אבהו, אמשול לכם משל למה הדבר דומה, לאדם שהיה נושה בשני בני אדם, אחד אוהבו ואחד שונאו, מאוהבו הוא נפרע מעט מעט, ואילו משונאו הוא נפרע בבת אחת, אף כאן אפקוד עליכם, הקב"ה נפרע מישראל מעט מעט.

(עבודה זרה ד')

פרשת השבוע

דינרי כסף, ואקנה צמר ואשלח ללונדון למכור וכו' וכו', עד שאהיה עשיר מופלג כמו רוטשילד. וכשיגיע יום הולדת של המלך, אלך אליו ואשתחוה לפניו, וכשרצה לנסות איך להשתחוות, נפל הסל עם הביצים ונשברו כולם, ואז הקיץ מתרדמת מחשבותיו, וראה שלא נשאר בידו כלום, לא ביצים ולא אפרוחים ולא דינרים.

וזהו שאמר הכתוב "כי תבנה בית חדש", בא הכתוב לתת עצה לאדם ולומר, "כי תבנה בית חדש" כלומר רעיון חדש, אשר בו תבנה ותתכונן בעולם הזה להתעשר, זעשית מעקה לגגך, כלומר, המחשבה מכונה בשם גג, מפני שהיא עליונה ושוכנת בראש האדם שהוא גג הבית, צריך ליוזר לעשות מעקה, וגדר וגבול לגג שהיא המחשבה, שלא יחשוב יותר מדי להתעשר ולהתרחב, ולא תשים דמים בביתך, כלומר לא תשים דמיונות לדמיון לעצמך את העושר והטובה וכו', מדוע, כי יפול הנופל ממנו, כי בריבוי המחשבה והדמיון יפול הנופל, היינו אושר העוה"ז שדרכו ליפול, שאין לו קיום ועמידה.

(עוד יוסף חי')

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו (כ"ב ח')

יש לפרש בדרך רמז ומוסר על פי מעשה ידוע שמספרים העולם, על אדם אחד שהיה רגיל לצאת לרגל מסחרו אל הערבים לקנות מהם ביצים ותרנגולים, והיה מביאם לעיר ומוכרם בשוק בריווח מועט, וזוה היה מפרנס את בני ביתו בכל שבוע ושבוע, אך פרנסתו היתה מצומצמת מאד. והנה ביום אחד כשהיה נושא על ראשו סל שיש בו יותר מאלף ביצים, וגם היה נושא שתי אגודות של תרנגולות על כתפיו, והולך בדרך ממקום הערבים לבא לעיר כדרכו בכל שבוע, חשב מחשבות בלבו, עד מתי יהיה עוסק בעסק שיגיעתו מרובה והרווחתו מועטת, והרי יש לי בסל אלף ביצים ושתי אגודות של תרנגולות על כתפי, וכשאבוא לעיר לא אלך לשוק למכרם, אלא אוליך הכל לביתי ואניח התרנגולות על הביצים, ואז יהיה לי מכל ביצה אפרוח אחד, ואחר עשרה ימים, יהיה בידי אלף אפרוחים, והאפרוחים יגדלו ויטילו אלף ביצים, והביצים יצא מהם מכל אחד אפרוח נקבה וכו' וכו', ואחר כך אמכור כל תרנגולת בדינר כסף, ויהיו לי מאתיים אלף

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:48 ת"א: 7:50 ר"ת: 8:25

זמני כניסת השבת
פרשת כי תצא

ירושלים: 6:37 ת"א: 6:52

הלה הבין שלא יצליח לשכנעם להניחו לנפשו, ולאחר היסוסים רבים נאות לספר את סיפורו.

אני גר בעיירה קטנה, בבית ממולי גר חברי וידידי הטוב, חברים קרובים אנו עוד מילדותנו, חברי זה הוא רוכל במקצועו, הוא יוצא לתקופות נדודים בכפרים שבסביבה, מוכר לתושבים מיני סדקית, ומוזה הוא מוצא את פרנסתו, בכל פעם שהוא שב ממסע נדודים שכזה, מתקבצים שכנים ומכרים לברכו לשלום, ואני בתור ידיד טוב מגיע כמובן ראשון.

פעם אחת כששב חברי לביתו לאחר תקופת היעדרות ממושכת, הלכתי לברכו לשלום, בבית ידידי חש אני כמו בביתי שלי, נכנסתי לבית ומצאתי שחברי נעדר ממנו, הילדים שיחקו בחצר והאימא היתה עסוקה בעבודה במטבח. כהרגלי פתחתי את המזנון כדי להוציא טבק למלא את מקטרת, ועיני נחו על ארנק שהיה מונח שם גלוי לעין, כל הארנק היה מלא בכסף, כל מה שהרוויח ידידי בסיבובו האחרון, ושייעד לקניית סחורה חדשה. "כך אין נוהגים" חשבתי בלבי, "לא משאירים ארנק מלא בכסף גלוי לעין רואים, אני אלמד את חברי לקח" נצנץ במוחי רעיון, נטלתי את הארנק והחבאתי אותו בכיסי, "כשחברי ישוב ויבחין שהכסף נעלם, ייבהל מאוד, ולהבא לא ינהג עוד בחוסר אחריות" אמרתי לעצמי. המתנתי לחברי אך זה בושש לבוא, החלטתי לשוב לכמה דקות לביתי כדי לסדר דבר מה, מתוך כוונה לשוב מיד, יצאתי מהבית כשבמוחי ערוך נאום המוסר שאטיף לידידי על חוסר זהירותו.

אלא שבפועל נתגלגלו הדברים אחרת, חברי שב לביתו וכאשר גילה לתדהמתו כי כל הכסף שקיבץ בידי עמל נעלם ואיננו, פרץ בועקות מרות, רעייתו פרצה בבכי קורע לב, כל בני הבית נרתמו לחיפושים, הם הפכו את כל הבית, אך לשווא כמובן, שכנים וידידים שהגיעו לברך את בעל הבית כדרכם, אך הוסיפו לאווירה המתוחה ממילא.

כאשר שבתי לבית ידידי עם הארנק בכיסי, שררה בבית אבלות כשל תשעה באב, הרגשתי שטעיתי ומעשה הקונדס שלי כלל לא היה משעשע, באווירה כזאת לא היה בי העוז והאומץ להודות קבל עם ועדה כי אני הוא האחראי לכל המתרחש, וכי אך לצון חמדתי, העמדתי פנים כאילו איני יודע דבר, הבעתי השתתפות בצערו של ידידי, וחשבתי להחזיר את הארנק למקומו ברגע מתאים באין רואים.

אם תתעכב עוד, עלול כבר להיות מאוחר מדי

כל העיירה לבשה חג לכבוד המאורע החשוב, ואורחים רמי מעלה הגיעו מכל הסביבה, לא בכל יום נערכת שמחה גדולה שכזו, הבעל שם טוב הקדוש זיע"א מוביל היום בשעה טובה את אחד מצאצאיו לחופה, תהלוכת החתונה יצאה לדרך כשבראשה צועד הבעל שם טוב והמחותנים' ולצדם החתן, ואחריהם קהל גדול של יהודים לבושים בגדי חג.

אותה שעה נכנסה לעיירה עגלה שבה ישב יהודי זר, לבטח היא לא הייתה מסבה כל תשומת לב מיוחדת, אלמלא עצר הבעל שם טוב פתאום את התהלוכה, עזב את מקומו ופנה אל העגלה, הכל ראו כיצד פונה הצדיק אל היהודי היושב בה, לוחש מילים ספורות על אוזנו ושב להוביל את החתן לחופה. על אף שחזותו של האיש הייתה כשל יהודי פשוט, היו החסידים בטוחים שהוא "צדיק נסתר" והרי רבם הצדיק והקדוש עיכב את החופה אך ורק כדי להחליף עמו מספר מילים.

את השמחה המיוחדת והתרוממות הרוח הגדולה ששררו באותו לילה בשמחת החתונה, יקשה לתאר על ידי הקשה על מקלדת המחשב, היו אלה מאותן שעות מיוחדות שבהן נשכחים כל הבלי העולם הזה, והנפש כולה מתעלה בשמחה אמיתית וטהורה. לפנות בוקר אחרי החתונה הנפלאה כשהתפזר הקהל איש איש לביתו, נזכרו החסידים במאורעות הערב החולף, הם נזכרו גם באותו "צדיק נסתר", שרבם עצר בגינו את תהלוכת החופה כדי ללחוש על אוזנו דבר מה, ביררו ומצאו היכן מתאכסן היהודי הזר, ופנו לעבר מלוננו, הם קיוו כי היהודי ה"צדיק" יאות לשוחח עמם ולגלות שביבים מדברי הבעל שם טוב אליו.

"שלום עליכם רבי" פנו אליו ביראת הכבוד, "רבי?" תמה הזר, "לא רבי אני ולא בן רבי", "אל נא יסתיר רבנו את עצמו מאתנו", עמדו החסידים על שלהם, "אם מורנו הבעש"ט הקדוש מצא לנכון לעכב אתמול את החופה, לגשת אליו וללחוש סודות באוזנו, ברור לנו כי אדם קדוש הוא כבודו". "לא צדיק אני ולא קדוש" השיב האיש, רבכם לחש באוזני דבר שקשור בעניין פרטי לחלוטין", וניסה להתחמק מהחסידים, על פניו ניכרה אי נוחות רבה. אך החסידים לא הרפו וביקשו: "יספר לנו אפוא את העניין".

משל ונמשל

במקום שבעלי תשובה עומדים
אין צדיקים גמורים יכולים (ברכות ל"ד)

צריך להבין מדוע מעלתם של בעלי תשובה גדולה כל כך עד שאפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד במחיצתם. והענין יובן על פי משל למלך אחד שהיו לו שלשה בקבוקי יין ישן, שקיבלם בירושה מאבות אבותיו ושמר עליהם מאד. יום אחד היה צריך המלך לנסוע למדינה רחוקה, וקרא לשלשה ממכריו ואוהביו והפקיד בידם את הבקבוקים, ביד כל אחד נתן בקבוק והזהירם שלא לפתוח את הבקבוק. שלושת האנשים הסתקרו לדעת מדוע המלך מצווים לבל יפתחו את הבקבוק, אין זה אלא מחמת שטעם היין משובח עד מאד ולכן רצו לפתוח ולטעום מהיין. ראובן פתח את הבקבוק, שמה מעט מהיין והיין ערב לו מאד, לא יכול היה להתגבר על תאוותו ושתה את כל היין שבבקבוק. שמעון רצה אמנם לפתוח אך מחמת אהבתו למלך התגבר ולא פתח כלל. לוי פתח את הבקבוק, שמה מעט מהיין ומאד התאוה לשתות עוד מהיין, אך מחמת אהבתו למלך התגבר על עצמו, סגר את הבקבוק כשבפנים נשאר חצי מהכמות. לאחר שהמלך חזר קרא לשלשת האנשים לדעת מה עם בקבוקי היין, ראובן ששתה את כל היין ציחה המלך לתלותו, שמעון שלא נגע כלל ביין, נתן לו המלך מתנה עשרת אלפים זהובים, לוי ששתה חצי מהכמות, נתן לו המלך עשרים אלף זהובים. כשראה שמעון כך התפלא ואמר למלך: אדוני המלך, והרי אני לא שתיתי כלל ונתת לי עשרת אלפים, ומדוע ללוי ששתה חצי מהכמות נתת לו יותר ממני? והרי הוא עבר על דבריך, ולא די שלא הענשת אותו אלא נתת לו סכום יותר מאשר לי. השיב לו המלך, אתה לא טעמת מהיין ויתכן מאד שאם היית טועם היית שותה את כל אשר בבקבוק, כי לא היית יכול להתגבר על תאוותך מחמת ערבות היין, אבל לוי שתה חלק מהיין וטעם את טעמו הערב והמשובח, ועם כל זה התגבר על עצמו ולא שתה את השאר, הרי ראייה שהוא מחבב אותי ולכן הכפלתי לו את הסכום.

והנמשל הצדיק שלא עשה מעולם עוונות, ולא טעם את טעמם לא עמד בניסיון, כי התרגל מקטנותו לעשות רק מצוות ולא טעם את טעמם של העוונות, ועל כן אין הוא עומד כל כך בניסיון, מה שאין כן בעל תשובה שטעם חלק גדול מחייו את טעמם של העוונות והתרגל אליהן, ובכל זאת התרחק מהן מחמת אהבתו לבורא יתברך, הרי הוא עומד בניסיון קשה כל ימי חייו, ועל כן מעלתו גדולה, ועליו אמרו חכמינו במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד.

אך יום רדף יום והודמנות נאותה להשבת הארנק לא נפלה לידי, ידידי לקח כבר הלוואות והגיע להסדרים מסוימים עם נושיו, ולא הייתה לי כל אפשרות להשיב את הכסף מבלי שהכל יחשבוני לגנב.

חלפו כמה חודשים והכסף עדיין היה ביד, בלית ברירה התפתיתי לעצת יצרי לעשות בכסף איזה עסק מוצלח, ולאחר מכן להשיבו לחברי בתוספת רווחים הגונים שאצבור עבורו, אך בעיירת שבה הכל מכירים אותי ואת אפשרויותי הכלכליות, לא יכולתי לפתע לקום בבוקר אחד ולעשות עסקים כסוחר גדול, מבלי לעורר חשד. שכרתי אפוא סוס ועגלה ויצאתי לדרך, כך הגעתי לכאן כשבמוחי תכניות רבות ורעיונות לעסקים שונים שאוכל לעשות. בדיוק כשבאתי הנה, נקלעתי אל תוך שמחת החתונה של רבכם הבעל שם טוב הקדוש.

החסידים האזינו משתוממים לסיפורו של האיש שאך לפני רגעים מספר "חשדו" אותו בצדיקות יתרה, כשהגיע לשלב הזה בסיפורו, נראה היה כי העדיף לעצור ולא להמשיך הלאה, אבל עיני החסידים לא הניחו לו לעשות כן, ואולי, חשב לעצמו, יהיה בגילוי כל האמת בבחינת "וידוי דברים" שיסייע לו להיטהר מחטאו, כך או כך כעבור רגעים אחדים, המשיך היהודי בסיפורו: כשהבעל שם טוב הקדוש ראה אותי יושב בתוך העגלה, עזב את הכל, ניגש אלי ולחש באוזני: "עדיין אין זה מאוחר לתקן את העוול, חזור לביתך והשב מיד את הכסף, אני מבטיחך שחברך יאמין לך ולא יחשוב שהיה בכוונתך לגנוב את כספו, במקרה הצורך אבוא בעצמי להעיד שכן הם פני הדברים, ואולם אם תתעכב עוד, עלול כבר להיות מאוחר מדי".

אלה היו המילים שהבעל שם טוב אמר לי אמש, אבן כבדה נגולה מעל לבי, סיים היהודי הזר את סיפורו, ושתי דמעות נצצו בזוויות עיניו, אני יוצא עתה חזרה לביתי לקיים את דברי הבעל שם טוב, למדתי לקח לכל החיים.

מסיפור זה נבין במעט את האהבת ישראל הגדולה שיקדה בלבו הבעש"ט הקדוש, ואת התמסרותו לכל יהודי אף ברגעים הנעלים של הובלת חתן לחופה.

צ'ין אדם לחברו

העדיף להישרף ולא לפגוע

מסופר על הרה"ק רבי שמואל מגיד רבה של טרסטנה זיע"א שבנוסף לתפקיד הרבנות, שימש גם כשמש בית המדרש. עיירתו העניה לא יכלה לספק את צרכיו ההכרחיים ביותר, כך שנאלץ להיות מורה הוראה ולדון דינים, אף לעשות מלאכתו של שמש, למלאות את כיוור המים, להיטיב את הנרות, ובימות החורף להסיק את התנור. אך הרבנות והשמשות כאחת לא פירנסו את ביתו, והיה עוסק גם במלאכת הנפחים. סמוכה לבית הרב עמדה מפחתו והגוים היו באים בסוסייהם ובמחרשותיהם, והרב היה מתקן להם פרסות סוס, חישוקי אופנים ושאר כלי ברזל. בשעה שהיה פנוי ממלאכתו, היה יושב בבית מעוטר בטלית ותפילין ועוסק בתורה, כשאחד הגוים היה צריך אותו היה נוקש בחלון, והיה ר' שמואל פושט טליתו וחולץ תפיליו, לובש סיגר עור ויוצא אל המפחה, כשאחד מבני העיר נצרך בדיוק באותה שעה לרב להורות לו שאלה, הייתה הרבנית אומרת לו ימתין נא מעט, עתה הרב במפחה מיד ייכנס. פעם אחת עת הפציע השחר ביום חורף, הסיק הרב את תנור ביהכ"נ ומפני לחלוחית העצים היתה האש מסכסכת ואינו בוערת כתיקונה, הכניס הרב את ראשו ורובו לתוך התנור כדי לנפח באש ולהעלות את השלהבת. באותה שעה נכנס אחד ממתפללי הותיקין בביהכ"נ, וראה אדם משתלשל לתוך עומק התנור. נכנסה בו רוח של קלות דעת וחמד לו לצון, ניגש אליו וטפח לו על גבו. הרב הבין בטעותו של הטופח, וכדי שלא לביישו, השהה

את ראשו בתוך התנור, באותה עת האש החלה להתחמם ולעלות, ואף שפניו היו כלפי האש הבערת לא הוציא ראשו עד שהרגיש כי הלה עקף את רגליו והתרחק ממנו

גמילות חסדים

מעשה ובא איש מתכבד אל הרה"ק מקאצק זיע"א, ציוה הרבי לכבדו בלי גבול שאלוהו תלמידיו לשם מה? השיב הרבי שנינו עני בן טובים יש לכבד הרבה, ולתת לו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו, ולכאורה יש לשאול, סוס לרכוב, עדיין מובן כי אולי חלש האיש, אבל עבד לרוץ לפניו הלא שטות היא, אלא רואים מכאן שלספק לשוטה את שטותו הרי זה בכלל גמילות חסדים, ואורח זה שלנו הלא חפץ בכבוד.

שלא ילביץ פני חבריו ברבים

פעם אחת הוזמן הרה"ק ר' אריה לזין זיע"א לבית המשפט, לתביעה שיפרע שטר שהוא חתום עליו בתור ערב. תמה הרב על כך מאחר שלא היה זכור לו כלל שחתם על השטר הנוכח, הופיע הרב בבית המשפט ונוכח לדעת כי חתימתו זויפה ובעל החוב ניצב מולו כשהוא משפיל עיניו מרוב בושה על מעשה הזיוף, כדי לא לביישו לא הכחיש הרב שזוהי חתימתו שלו, ואך ביקש מהשופט שיטיב עמו ויאפשר לו לפרוע השטר בתשלומים, במשך שנים אחדות שילם הרב מכיסו עשרים ושמונה ל"י לחדש שהיה סכום גדול באותם הימים, על שטר שלא חתם עליו מעודו, ובלבד שלא ילביץ פני חברו ברבים.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ט' אלול

דן בן יעקב משבטי י-ה (ב"א - שי"ח) הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ב"ר יעקב (פרי צדיק - תר"ס)

יום ראשון י' אלול

הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ב"ר אברהם אבא (תק"ג)

הרה"ק רבי יצחק מבוהוש ב"ר שלום יוסף מרוזין (תרנ"ו)

יום שני י"א אלול

הרה"ק רבי שלום יוסף מרוזין (תרי"א)

הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא ב"ר ישראל מרוזין (תרמ"ג)

הרה"ק רבי זאב וואלף מסטריקוב ב"ר אברהם מטשעבינוב (תרנ"א)

יום שלישי י"ב אלול

הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא ב"ר צבי הירש (תקפ"ז)

הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאזוניץ ב"ר ישראל (באר משה - תקפ"ח)

יום רביעי י"ג אלול

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס ב"ר מרדכי מטשערנובל (תרל"ו)

הרה"ק רבי יוסף (חיים) מבאגדאד ב"ר משה (בן איש חי - תרט"ט)

הרה"ק רבי יוסף אשכנזי ב"ר ישראל (מח"ס "אהלי יוסף" - תרכ"ו)

יום שישי ט"ז אלול

הגה"ק רבי עקיבא אייגר ב"ר שמחה בונים (תקי"ט)

הרה"ק רבי שלמה משה אלשקר ב"ר יצחק (שורת מהר"ם אלשקר - תקנ"ט)

הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד (תלמיד הבעש"ט) ב"ר נחמיה פייבל (תקמ"ו)

הרה"ק רבי מאיר הורוויץ מלברטוב (תר"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נגליאל הכהן רביטביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודר" רפרוס יוסף הורו"ם על הפוסקים.

לעבור בפני המתפלל (ו')

א) אם עוסק בקריאת שמע וברכותיה, או מתיקוני התפילות, מותר להתחילה לישב בארבע אמות של מתפלל. (שבלי הלקט, סימן כ"ה, בשם רב האי גאון, בה"ג פ"ד דברכות, ומובא בתוס' ברכות דף ל"א ע"ב, בד"ה מכאן שאסור)

ב) אם עוסק בתורה מותר לישב בתוך ארבע אמות של מתפלל, שכשעוסק בדברי קדושה אין גנאי בישיבתו, והוא שמוציא דברי תורה בפיו, אבל הרהור בדברי תורה, אינו מועיל לזה, שהרהור אינו נראה, וישיבתו נראית גנאי למקום קדוש. (שו"ע הרב, סימן ק"ב, סעיף א')

ג) העוסק בדבר מצוה, אסור לישב בתוך ארבע אמות של מתפלל. (חידושי הגהות על הטור בשם מהר"ח).

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב
בכל הארץ ומכל החברות
052-7655-222

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי
08-8422112 ההגנה 54 רחובות
P6422112@gmail.com

שמירת הלשון

ליצאן קדושים

דבר הלכה:

לשון הרע על קבוצה או חוג
כמובן שאין לספר לשון הרע על קבוצה שלמה, אפילו כשהמספר לא מפרט שמות אישיים.
המדבר בגנות קבוצת יהודים המשתייכים לחוג מסוים, או יוצאי ארץ מסוימת, עובר על איסור לשון הרע.

שמירת לשון

וידע כל פעול כי אתה פועלת ויכין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך: מלך מלך מלך - ה' אלקי ישראל מלך: מלך מלך מלך - ומלכותו בכל משלה:
וידעו כי אתה שמך ה' לברך עליון על כל הארץ:

והריקתי לכם ברכה עד בלי די: וכן קבל שבתות מתוך רוב שמחה ומתוך עשר וכבוד ומתוך מעוט עונות:
וטהר לבני לעבדך באמת: ולירושלים עירך ברחמים תשוב. ותשבן בתוכה כאשר דברת. ובנה אותה בקרוב כימינו בנין עולם. וכסא דוד עבדך מתרה לתוכה תבין:

ואני נתתי לך שכס אחד על אחד אשר לקחתי מיד האמרי בתרבי ובקשתי: וכאו האבדים בארץ אשר והנחיתם בארץ מצרים, והשתתוו לה' בחר הקדש בירושלים: ותיה קעין שחול על פלגו מים אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול, וכל אשר יעשה יצליח:

דוד מלך ישראל חי וקום: הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא. והשיב בנים על אבותם:
הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד: ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוו אל היכל קדשך ביראתך, מה טוב אהלך יעקב משכנתך ישראל:
אשר ברא ששון ושמחה תתן ובלה' גילה רנה ריצה ותרוח אהבה ואהבה ושלום ורעות: אהה תקום תרחם ציון כי עת להננה כי כא מועד: ביום ההוא ישר השיר הנה בארץ יהודה, עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחל:
ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם, שהחיתנו וקימנו והגיענו לזמן הזה:

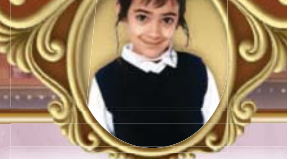
<p>להצלת פנים ואודאל בתי הי"ד והילדים אילאי, אליה, ואודי הי"ד</p> <p>להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999</p>	<p>להצלת חתונות וליאוד בני שולח הי"ד שולה בת גוליש הי"ד משה בן חנה הי"ד</p> <p>להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999</p>	<p>להצלת ליעילוי נשמת אסתר סטמקר בת כרמלה זיל ששון סטמקר בן אליזבת זיל הנצ"ב</p> <p>להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999</p>
--	--	---

איתו בן שלום	מרים אדדי בת טומה	שרה זוזרה סעיד בת יחיא	יוסף סעיד בן נדרה	עמוס אדדי בן רחל	מרים בת בת שבע	חנה בת רחל	אליהו שריק בן סעדה	אליהו פרטיק בן שמואל	מלכה בטת בת אסתר	ארוון אבשלום רחבי בן סעדיה ועמי	טיטה עידא בת מושנה	אברהם עידא בן רחל	סעידה משה בת יהודה	נושה פנחס בן ג'ורג'יה
--------------	-------------------	------------------------	-------------------	------------------	----------------	------------	--------------------	----------------------	------------------	---------------------------------	--------------------	-------------------	--------------------	-----------------------

דוד ה' תניחם בנן ערן הם וכל בני ישראל השוככים עימם בכלל הרחמים והסליחות. וכן יהי רצון ונאמר אמן. ת.ג.ב.ב.ה.

גם אני רוצה להיות: פוסק הדור

רבי שמשון דוד פינקוס ראש ישיבת אופקים

רבי שמואל אגסי מנהל ישיבת בני ברק

רבי שלום טייאר רבני של סוסה - לוד

רבי משה אהרון פינטו מקובל מחסידי סודיק

רבי יוחנן ליבוביץ מפקחי ישיבת 'מנחם

רבי יעקב ששטר חובביים הארמון סמבריה

רבי אברהם יחיאל פיש מהרמז"ק סמבריה

היגיון משפחתי

מתוך הספר: *Spice* מאת המחבר: הרב ארו חוני שליט"א

עם הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

הזכוב הפרדן

זכור את אשר עשה לך עמלק (דברים כה. יז). למה היה עמלק דומה, לזכוב שהיה לוהט אחר המכה, כך היה לוהט עמלק אחר ישראל (מדרש תנחומא).

שגרום לחברו (ענין פתיבות רצא, יד). וגם בענינו, אף על פי ששלמה התכונן לטובה - לעשות חסד עם יונתן ולגרש את הזבוב מעליו - בכל זאת, מכיון שהזיק בדיו את המשקפים, עליו לשלם עבור הנזק. אמן, אמן, הצענו את השאלה לפני מורנו ורבנו הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, אמר רבנו: מצינו בתשובת ה'רא"ש' (שהובאה בטור חו"מ סי' תכ"א), שאם שני אנשים (ריקים מתורה ומצוות שמים) החליטו להאבק, ותוך כדי ההתגוששות ביניהם הפיל האחד את חברו לארץ והזיקו - המזיק נחשב ל'מזיק ברשות' ופטור מתשלום הנזק, שכן הדבר ידוע ששנים המתאבקים יחד, עקר כוונתם שאחד מהם יפיל את חברו ויזיקו, ואי אפשר לאדם לצמצם ולכונן שיפילו בנחת באופן שלא יזק, וכאלו שניהם התקאו ומחלו זה לזה מתחלה על מקרה של נזק.

על מצחו של התלמיד יונתן נחת ושב זבוב. הוא סלקו בתנועת יד, אף הזבוב עשה סיבוב וחזר להטרידו. וכך חזר הדבר על עצמו - הזבוב הולך ושב אל פניו של יונתן (מעמיו "מנגנון"), והלה מנסה טוב וטוב לגרשו אף לא מצליח לסלקו...

שלמה, חברו של יונתן, הבחין בצערו והציע לו: "אני ממחה בתפיסת זבובים, על ידי תנועת ידים מהירה שהתברכתי בה. האם תרצה שאתפס את הזבוב הטורדני?". יונתן השיב בחיוב.

שלמה שלח את ידו במהירות לעבר פניו של חברו, אף כרגע האחרון חמק הזבוב מידו... נסה פעם נוספת, ושוב נמלט הזבוב החמקן, ולאחר מכן חזר להתנשב על אפו של יונתן...

"עכשיו תראה שאצליח", אמר שלמה. בתנועת יד זריזה ביותר נסה לתפס את הזבוב, ואז ארע דבר מצער - בלא כוונה העיף שלמה בדיו את משקפיו של יונתן!

המשקפים נשברו, ועכשיו תובע יונתן את דמיהם... כנגדו טוען שלמה: "בסך הכל נסיתי לעשות עמך חסד, ואם כן כיצד נתן לחיב אותי על הנזק שנגרם מתוך שגגה גמורה?".

עם מי הדין? **תשובה:** שנינו במסכת בבא קמא (כז. א): "אדם מועד לעולם", וחייב לשלם על נזקים שעשה בין בשוגג ובין באנס, וגם אדם שכוננו היתה לעשות טובה וחסד לחולתו, אף בפעל הזיקו - הדין הוא שחייב בנזק של יונתן.

שאלה: האם מותר לומר סליחות כשעדיין אין עשרה בבית הכנסת?

תשובה: הסליחות שנתקנו בלשון ארמית (תרגום), כגון 'רחמנא', 'מחי ומסי', 'דעני לעני ענינו', 'מרנא דבשמיא', אין ליחיד או מרבים, מפני שאין מלאכי השרת מכירים בלשון ארמי, ורק אם יש מגין בבית הכנסת אמורים אותם, שהציבור אינו זקוק לעזרת מלאכי השרת, שהשכינה עימם.

ולכן שעדיין לא באו עשרה להשלים מגין, ידלג השליח ציבור 'רחמנא' ושאר קטעי סליחות הנ"ל, וכשיבואו עשרה יאמרם. ונכון לנהוג כשטרם באו עשרה לבית הכנסת לסליחות, לומר אחר 'שבט יהודה בדוחק ובצער' (קודם אל מלך) 'ריבוננו של עולם אתוודה על עבירות וכו', והוודי ושאר תחינות שבלשון הקודש, וכשופיע העשירי לסליחות יחזור ל'א-ל מלך', 'ויעבור', 'רחמנא', 'אנשי אמונה' ושאר הסליחות שדילגו.

ואם הזמן מצומצם, בכל זאת יאמר 'א-ל מלך', 'ויעבור', 'אנשי אמונה' וכו', וידלגו 'אם אפסי' ויתחילו 'זיכרון לפניך בשחק'. וכן ידלגו 'בזכרי על משכבי' וכן 'אלוהי' נשאתי עיני' כפי הצורך, כי מעלת אמירת 'ג' מדות עולה על חשיבות הסליחות הללו.

(ילקוט יוסף סימן תקפא)

עברת שלום!

להצטרפות למדור זה פנו למייל: V073224999@gmail.com

זמירות לשבת

תניא:
אמר רבי ישמעאל בן אביי, פעם אחת נכנסתי להקטיר קטרת לפני וילפנים, וראיתי אביראי א-י-ה-ה' ג' באות, שהוא יושב על כסא רם ושאו, ואמר לי: ישמעאל בני, כרנני אמרתי לו: ויהי רצון מלפניך, שיכניס רחמיך את כפקך, וילוו רחמיך על מריותיך, ותתנתן עם בניך במדת הרחמים, ותתנם להם לפני משורת הדין. ונתנני לי כביאש:

ידיד נפש אב הרחמן: משוך עכרך אל רצונך. ירוין עכרך כמו איל. ישותחה אל מול דרךך. יערכ לו ידיו וידך. מנופת צוף וכל טעם: הדור נאה זיו העולם. נפשי חולת אהבתך. אנא א-י-ה-ה' נא רפא נא לה. בתראות לה נועם זיוך. אז התחוק ותתרפא. ויהיה לה שמחת עולם: ותיק יהמו נא רחמיך. ותיסח נא על בן אהובך. כי זה כמה נכסוף נכספתי. לראות בתפארת ערך. אנא א-י-ה' חסדך ורחמיך. חסדך ורחמיך: הנלה נא ופרוס חביבי עלי. את סבת ש'לומך. האיר ארין מכבודך. נגילתה ונשמחה בך. מהר אהוב כי בא מועדך. ונתנו בימי עולם:

מח אשים לה, כל תגמולותי עלי: כוס ישועות אשא, ובשם ה' אקרא: נדרי לה' אשלים, נגדה נא לכל עמו: יקר בעיני ה' המוטה להסדיו: אנה ה' כי אני עכרך, אני עכרך בן אמתך. פתחת לימוסרי: לך אנה ובה תודה, ובשם ה' אקרא: נדרי לה' אשלים, נגדה נא לכל עמו: בחצרות בית ה' בתוככי ורושלים, ה'ליוה:

לעילוי נשמת: אשר אנג'ל קרופניקסן בן חנה ויל' לאויסה פ'לאקוב קרופניקסן בת חנה ויל' תנצב"ה

לעילוי נשמת: הקטור ג'ודי ברמן ב' טוביאס וסופיה ויל' ריקלה דייקוב צ'יטיק בת חנה ויל' תנצב"ה

לעילוי נשמת: מוקוס קוטו ברמן בן סופיה ויל' אלברטו אברהם ברמן בן סופיה ויל' תנצב"ה

לעילוי נשמת: טוביאס טוביה ברמן בן לייקה ויל' סופיה בכלמן ברמן בת ריקלה ויל' תנצב"ה

לעילוי נשמת: ציניו ספיאשוילי בת שלום השלדה מומורה אשת שלום ויל' פ'לבי"ט תשרי התשפ"ג תנצב"ה

דניאל בן מנחם טסה	יעקב בן מסעודה בן עטר	זבול בת חנה קבסה	תיאודור בן חנה קלסקי	לואיזה עליזה בת קלרה לוי	יוסף בן יואלה גייטע	עזיזה ליות שלי	גונאל בן אורלי שם טוב	מנשה בן עזיזה שעבי טניה	פאינה שפירא בת טניה	חנה בגדדי	גיסים בן חנה	מרים אדרי בת רחל	מרים בנימין בת זרה
-------------------	-----------------------	------------------	----------------------	--------------------------	---------------------	----------------	-----------------------	-------------------------	---------------------	-----------	--------------	------------------	--------------------

סיפורי צדיקים ואגדות חז"ל לפני השינה

שבת
שבת

לעלוי נשמת...

הרהיב עז אותו תלמיד, ושאל את הרב לפשר הנהגתו.

ספר לו הרב שטיינמן: "פעם, לפני שנים רבות, היה לי דין ודברים עם אדם אחד. לא הייתה זו מריבה חלילה, ונזהרתי מאוד שלא לפגוע בו, מכל מקום, אני רוצה להגביר את מדותי הטובות, ולעשות לו טובה..."

"מאז אותו מקרה, אני מכניס כל בקר מטבע לצדקה, לזכותו של אותו אדם. וגם לזכותו של אדם אחר, שגם עמו היו לי דין ודברים..."

המעוות עמדו בעיניו של התלמיד, וראש הישיבה סיים: "הם כבר אינם בין החיים שנים רבות, אולם בכל יום אני מפצה אותם ועושה משהו לטובת נשמתם. ואף על פי שאני לא פגעתם בהם והם כן פגעו בי, מכל מקום, אולי הייתה לי קצת אשמה בזה..."

נלמד להזהר בכבוד חברינו ובכבוד כל אחד מעם ישראל. להגביר את אהבת ישראל שבלבנו וגם אם אנחנו צודקים - נשתדל לותר ולהעביר על מדותינו וגם אם נראה לנו שמישהו גמל עמנו רעה, נשתדל להטיב עמו, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו פלנו: יד ימין על העינים וביד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

שבוע טוב ילדי 'משכן שילה' האהובים!
היום נלמד על החשיבות הרבה של המצוות שבין אדם לחברו.

ה'חזון איש' היה אומר, כי תפקידו של האדם בעולם הוא, לעבר את כל שנות חייו מבלי לפגוע באיש...

"לפעמים יש לאדם טרוניות כלפי הקדוש ברוך הוא" - אומר פעם מרן רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל - "והוא חושב שהצרות שלו הנם ללא סבה. זו בודאי טעות גדולה לחשב ולהרגיש כך, והסביל שלו הוא גדול מעצם העבדה שחושב כך.

אבל, כאשר האדם חושב שהאנשים סביבו אינם צודקים, והכל מגיע לו, אזי כל מי שנמצא בסביבתו גם כן סובל מזה..."

הקפדתו של הרב שטיינמן בענין זה, הייתה עצומה ונוראה עד מאוד, ועל כך תעיד העבדה הבאה.

פעם שם לב אחד מתלמידיו, כי בכל בקר משלשל הרב מטבע לקפת צדקה, ונראה הדבר כאלו יש לו בזה ענין מיוחד.

יום ראשון

גדלות וענוה וכוהה של תפלה

לילה טוב ילדים חמודים!

מה אנחנו מוכנים לעשות בשביל יהודי? היום נספר לכם על צדיק נסתר שאמנם בודאי שמעתם עליו, אך הוא התאמץ להסתיר את מעשיו ככל יכלתו.

תלמידו של החפץ חיים חלה במחלה שהרופאים לא הכירו, וגם תרופה לא מצאו למחלתו. בכל יום שעבר מצבו התדרדר והוא הגיע לחפץ חיים לבקש ברכה לרפואה שלמה.

אמר לו החפץ חיים: "אני מוכן לתת לך עצה בתנאי

שלא תגלה לאף אחד". התלמיד כמובן הסכים והחפץ חיים הפנה אותו ליהודי מסים שייבקש ממנו ברכה. ואכן אותו תלמיד התרפא תוך זמן קצר ממחלתו.

לאחר יותר מעשרים שנה חלתה בת משפחתו של אותו תלמיד באותה המחלה, בקשה ממנו אשתו שיגלה כיצד נרפא הוא ממחלתו, אך הוא התחמק פי הבטיח לחפץ חיים שלא יגלה.

כשגברו הפצרותיה של אשתו הוא חשב שאולי עבר זמן רב והוא כבר יכול לגלות ואכן ספר שהחפץ חיים שלח אותו ליהודי אלמוני שייברכהו.

ילדים יקרים, בואו ונאמר תודה רבה לה' יתברך על כל הניסים והחסדים שעשה איתנו היום וכל יום ויום: מוזר לתודה הרעיו לוי כל הארץ: עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה: דעו כי ה' הוא א-להים הוא עשנו וזו אנחנו עמו ונאמר עיתו: באו שעריו בתודה חצרתיו בתהלה תודו לו בקרב שמו: כי טוב ה' לעולם חסדו ועד דר ודר אמנות:

לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכנתיה, בדחילו ורחימו, ורחימו ורחילו, ליתרא שם אות י' ואות ה' בשם אות ו' ואות ה' מחודא שלים בשם כל ישראל. הריני מקבל עלי א-להותו יתברך ואהבתו ויראתו, והריני ירא ממנו בגין דאיהו רב ושליט על כלא. וכפא קמיה כלא. והריני ממליכו על כל אבר ואבר וגיד וגיד מומ"ח אברים ושם"ה גידים של גופי ונפשי, והיו ונשמתי מלכותו גמורה ושלימה, והריני עבד לשם יתברך, והוא ברחמי וזמני לעבדו בכלב שלם ונפש חפצה, אמן כן יהי רצון:

- את המילים המוקטנות אין לומר בשבתות וימים טובים -

ברונו של עולם הריני מוחל וסולח לכל מי שהקעים והקניט אותי או שהטא מנגדי. בין בגופי בין בממוני בין בכבודי בין בכל אשר לי. בין באנס בין ברצון בין בשוגג בין במזיד

הריאה שמת

בין בדבור בין במעשה. בין בגלגול זה בין בגלגול אחר לכל בר ישראל ורא יענש שום אדם בסבתו. יהי רצון מלפניו יי א-להי וא-להי אבותי שלא אחטא עוד. ומה שהטאתי לפניך מחוק ברחמי הריבים אבל לא על ידי יסורי וחולאים רעים: יהיו רצונן אמרי פי והגיון לבי לפניך, יי צורי וגאלי.

ברוך אתה יי א-להינו מלך העולם, המפיל חבלי שנה על עיני ותנומה על עפעפי ומאיר לאישון בת עין. יהי רצון מלפניך יי א-להי וא-להי אבותי, שתשכיבני לשלום ותעמידני לחיים טובים ולשלום ותן חלקי בתורתך, ותרגילני דבר מצוה ואל תרגילני דבר עברה. ואל תביאני לידי חטא ולא לידי נסיון ולא לידי ביון. וישלטי בי יצר הטוב ואל ישלטי בי יצר הרע. ותצילני מיצר הרע ומחולאים רעים ואל יכהילוני חלומות רעים והרהורים רעים ותהא מטתי שלמה לפניך והאר עיני פן אישן המות.

ברוך אתה יי המאיר לעולם כלו בכבודו:

ילדים אהובים, החפץ חיים לא ספר זאת מעצמו אלא כבדרך
אנב כאשר הגיע התלמיד שוב, ומצדו היה מוכן שאותו איש
יתלה את רפואתו בכרכתו של מישהו אחר.

אשרינו שזכינו שאלו הם רבותינו ולא אורם נלך
בשמחה.

נשתדל ללכת בדרכיהם וכך נזכה לעשות
נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד
נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל
מלך נאמן, שמע ישראל...

כעבר זמן קצר הוא לא חש בטוב וחשש שזה
בגלל שהוא הפר את הבטחתו, לכן
מהר לנסע לחפץ חיים.

כששמע החפץ חיים את ספורו
אמר לו: "הלואי שיכלתי לעזור
לך! כשפאת בפעם הראשונה
עוד הייתי צעיר וצמתי
בשבילך ארבעים יום,
היום אני כבר זקן ולא
אוכל לעמד בתעניות
המרבות כמו אז."

זכור הרבים על חשבון הזולת

ליום
שני

לילה טוב ילדים צדיקים!

נניח שבכוחכם ובכוח התורה שלמדתם והמדות הטובות והקדושות
שלכם הייתם יכולים להביא את המשיח. האם הייתם ממהרים לעשות
כך?

בדרכו לאספת רבנים, נקלע לידי של הגאון רבי אהרן
קוטלר זצ"ל ספר, בו הופיע הספור הבא:

פעם אמר הרב הקדוש רבי בונים
מפשיסחא זכותו תגן עלינו: הנני מרגיש
כעת שיש לי את היכלת להפציר להחיש
הקץ שיבוא מלך המשיח.

אבל צירתי לעצמי סדר ביאתו איך יהיה
כשיבוא המשיח, ילך אל ראש גדולי הדור
ששם יתועדו כל הגדולים והצדיקים לקבל
פניו, והנה הזקן והגדול שבזמננו הלא הוא
הרב הקדוש מאפסא (ה'אויב ישראל), ושם
בכיתו יתועדו כל רבני ומנהיגי בני ישראל
וישבו כלם אצל שלחן ארוך מאד, גם אני יהיה לי
אזיה מקום בקצה השלחן, ובשני צדי השלחן ישבו
כל הגדולים והצדיקים ובראש המסבים ישב מלך
המשיח ואצלו ראש הדור הרב מאפסא, ובודאי
ישאל הרב מאפסא את מלך המשיח ויבקש ממנו
לגלות מי הוא אשר פעל להחיש הקץ ולהביאו?
וישיב לו המשיח את האמת, שזה פעל
בונים מן העיר פשיסחא היושב שם בקצה
השלחן, ויהיה מזה חלישות דעת גדולה להרב
הצדיק מאפסא, שגם הוא עסק כל
ימיו לזרו פעמי הגואל, ומן השמים
לא זמנו הדבר לידי. והנה "בונים

אפטיקער" (הרוקח) הצליח להביאו! ולכן הנני נמנע מלעסוק בזה.

קרא רבי אהרן את הספור והתפלא: "היתכן? יכול היה רבי בונים להביא
את המשיח ולהחיש את ישראל מצרותיהם, ונמנע בגלל חלישות הדעת
של הצדיק? איזה ספורים מספרים החסידים?"

באספת הרבנים הביע רבי אהרן בקול את פליאתו.

נכח שם יהודי חסידי, שקם וענה: "והרי כך מפרש בתורה
בפרשת שמות! הקב"ה צוה על משה ללכת לפרעה כדי
לגאל את ישראל מהשעבוד הנורא, ואלו משה
רבנו נמנע מלקבל את שליחות הגאולה כדי
שלא לגרם חלישות הדעת לאהרן אחיו
הבכור, עד שהבטיח לו הקדוש ברוך הוא
שלהפך: 'וראך [אהרן] ושמה בלבו'. הרי
לנו מקור מן התורה להמנע משליחות הגאולה
במקרה שיכול להגרם צער למישהו אחר!"

האזין רבי אהרן לדברי היהודי וקבל אותם
בהסכמה. וכאשר ספר זאת לבנו רבי שניאור,
הוסיף: "מעולם לא נצחני אדם, אלא חסיד זה..."

נשים לב עד כמה יש להזהר מלפגע האחד בשני.
ישנם עוד ספורים רבים על הזדמנויות שהיו לגדולי
ישראל להחיש את הגאולה, ומפיון שהיה חשש
של פגיעה או גרימת בושה לזולת הם נמנעו מכך.

נלמד גם אנו להזהר מכל דבור או מעשה העלול
לפגע בחברנו, ובזכות הצדיקים נצליח גם להמנע
מכל פגיעה בחבר או באח ונרבה אהבת ישראל
ונקרב את הגאולה, ובכך נזכה לעשות נחת רוח
לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל
בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן,
שמע ישראל...

על המיטה

שמע ישראל, יי א-להינו, יי אחד:

(בלחש) ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:

ואהבת את יי א-להיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: והיו
הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך: ושננתם לבניך ודברתם
בם בשבתך בביתך ובליכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות
על ידך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך:
והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום
לאהבה את יי א-להיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם: ונתת

מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותרשף ויצהרה: ונתת
עשב בשדה לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן יפתה לבבכם
וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחוויתם להם: וחרה אף יי בכם
ועצר את השמים ולא יהיה מטר והארמה לא תתן את יבוליה ואבדתם
מהרה מעל הארץ הטבה אשר יי נתן לכם: ושמתם את דברי אלה
על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת
בין עיניכם: ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך
ובליכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על מזוזות
ביתך ובשעריך: למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה
אשר נשבע יי לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ:

מסכו שירה 57

מבחיני תלמידיו של ה'בן איש חי' - את מנעלו של ה'בן איש חי', הגישו לפיו והחל לנשקו ולהניחו על ראשו...

לפתע נשמעה גערתו של ה'בן איש חי', שהבחין במעשיו: "חכם אפרים, מה הנך עושה?!"

רבי אפרים נרתע והניח את מנעלו של ה'בן איש חי' במקומו, אך לאחר שנסתים השעור פנה לחבריו ואמר: "דעו לכם, פי כשנשקתי את מנעלו של רבנו, חשתי כאלו אני מנשק ציצית ותפלין!" "אשרי שזכיתי לכהן!" חתם ברעדה...

גם כשאנחנו רואים עד כמה גדולי ישראל אהבו והעריצו את ה'בן איש חי' עדיין איננו מבינים עד כמה גדול הוא היה בחכמה וביראה. נשתדל ללמד מתורתו והנהגותיו ונכבד את רבותינו, ונזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וכיחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

"האם תוכלי להגיע אחרי השעור?" הציע השמש, אולם ה'בן איש חי' עצר בעדו.

"אין לגרם צער ליתום ולא למנה!" פסק וקם ממקומו, לשמע את דברי האלמנה.

יצא ה'בן איש חי' אל הפתח, ובאותו הרגע נטל הגאון המקבל רבי אפרים זליכה הפהן,

לילה טוב ילדים חביבים!

היום הוא יום פטירת ה'בן איש חי', רבנו יוסף חיים מבגדד זכותו תגן עלינו, נלמד ביתך על גדלתו וצדקותו ועד כמה אהבו והעריצו אותו גדולי כול.

בכל יום ויום, לאחר תפלת שחרית, היה ה'בן איש חי' חולץ את נעליו בפנת בית המדרש, ואחר כך היה נכנס פנימה ומתישב על השטיח. סביבו היו מתקבצים חבר תלמידיו המפלגים, לצד אנשים מן השורה, ובמשך שלוש שעות תמימות היו מקבלים תורה מפיו.

יום אחד, במהלך המורה, נשמע קול ככי מן הפתח. שמש בית המדרש נגש אל הפתח, והתברר כי אשה אלמנה מבקשת לשטח את לבה בפני הרב.

"יש קרדילוג ממחה", אמר הרופא, "שיכול לבצע את הטפול, אולם הוא נמצא פרגע בחפשה. אני ממליץ להמתין לו עד שישוב."

רבי משה בטל את דבריו בתנועת יד. "אני סומך על רופא כל בשר. ה' הוא רופא חולים. אין זה משנה אם השליח יהיה רופא פשוט או ממחה. מצדי אפשר לבצע עכשו את ההשתלה."

אולם בני המשפחה דאגו. הם שכנעו את רבי משה, עד שלבסוף הסכים לדחות את הטפול עד לשובו של הקרדילוג הממחה.

הממחה חזר, ההשתלה בצעה, אולם למגנת לבם התברר כעבר שבווע כי הטפול נכשל, ויש לבצעו שוב.

כששמע רבי משה פיינשטיין את הבשורה המרה, מיד קמט את מצחו ושקע בחשבון נפש נוקב.

"מדוע באו עלי יסורים שכאלו? מדוע נגזר עלי דבר שהוא

לילה טוב ילדים נפלאים!

כשאדם לא חש בטוב הוא הולך לרופא ומבקש את עצתו, אך מה קורה כשהרופאים לא מצליחים לרפא את מכאוביו? ישנו דבר נוסף שעל כל יהודי לעשות מלכתחלה.

היה זה בעצומה של דרשת שבת הגדול. הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל עמד ודרש בפני בני קהלתו, כשלתע חש כאלו לבו נאחז בצבת ונעקר ממקומו. חרף הכאב הנורא המשיך רבי משה בדרשתו, אולם לאחר שסיים את דבריו הצביע בחלשה על לבו והבהל על ידי בני משפחתו הדואגים לבית החולים.

בבית החולים אשפו רבי משה במחלקת טפול נמרץ על אתר. מבטיהם החרדים של הרופאים לא בשרו טוב.

"מכרחים להשתיל קוצב לב", הודיע לבסוף הרופא הבכיר.

ויאמר יי אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על-כנפי בגדיהם לדורתם ונתנו עלי ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם ציצית וראיתם אתו וזכרתם את-כל מצות יי ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את-כל מצותי והייתם קדשים לא-להיכם: אני יי א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים אני יי א-להיכם: (תנ"ך ואומר) יי א-להיכם אמת.

יעריו חסידים ככבוד, ירננו על משכבותם: רוממות א-ל בגרונם, והרב פסיפת בידם: הנה מטתו של שלמה ששים גברים סביב לה, מגברי ישראל: כלם אחוזי חרב מקמדי מלחמה, איש חרבו על ירכו מפחד בלידות: (חזור מפסוק "הנה מטתו" שלוש פעמים) **יברכה יי וישמרה: יאר יי פניו אליך ויחנה: ישא יי פניו אליך וישם לך שלום: ישב בסתר עיניו, בצל ש-די יתלונן: אמר יי מחסי ומצודתי, א-להי אבטח בו: כי הוא יציד מפח יקוש מדבר הוות: באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה, צנה וסחרה אמתו: לא תירא מפחד יורה, מחץ יעוף יומם: מדבר באפלה יהיה, מקטב ישוד צהרים: יפל מצדה אלה ורכבה מימינה, אליך לא יגש: רק בעיניך תביט, ושקמת רשעים תראה: כי אתה יי מחסי:**

כפי הצרף, אך עלינו
 לזכר שהקב"ה רומז
 לנו משהו. וכאשר
 נשים לבנו שדברים
 אינם קורים סתם אלא
 כל מה שקורה אתנו הוא
 בהשגחה פרטית במטרה שנתקן
 את דרכינו, נוכל לשוב אליו
 בתשובה שלמה ובכך נזכה
 לעשות נחת רוח לבורא יתברך!
 ועכשו בלנו: יד ימין על
 העינים וביחד נקבל
 בשמחה על מלכות
 שמים! א-ל מלך
 נאמן, שמע
 ישראל...

מעין חיוב מיתה? שאל את עצמו שוב ושוב.
 הוא חטט ונפש בעברו עד שלבסוף נזכר במעשה אשר ארע
 בהיותו ילד. בכתתו, הקשה המלמד קשיה חזקה, הוא ענה
 תשובה אחת, וחברו השיב תשובה אחרת, והמלמד העדיף
 את תשובתו של רבי משה ושבח אותו על תשובתו המעלה.
 פניו של הילד משה קרנו, ופניו של חברו האפירו.
 עכשו נזכר רבי משה במעשה ונחרד. "אבוי, איזו הלפנת פנים
 נוראה!" קרא בזעזוע. "ועכשו בא ענשי! היסורים הקשים
 באו עלי בגלל אותו חטא!"
 נסיונות השכנוע של הרבנית ובני המשפחה לא הועילו.
 רבי משה שב בתשובה ובכה במר נפש: "הנה, בא ענשי על
 הלפנת פנים..."
 אין יסורים ללא עוון, רבי משה פיינשטיין יצא מגדרו כדי
 להבין מהו העוון שבגיננו הוא סובל.
 אמנם מצוים אנו ללכת לרופא או לכל בעל מקצוע אחר

התהלים של ר' בנימין ביניש

ליום
 חגיגי

לילה טוב ילדים יקרים וחרוצים!

האם הקב"ה מאזין רק לתפלתם של הצדיקים? או גם לתפלתם
 של פשוטי העם? הקב"ה שומע לתפלות של כל אחד ואחד מעם
 ישראל ודוקא מתפלתו של יהודי פשוט וירא שמים, יש לקב"ה
 נחת רוח מיוחדת.
 לילה אחד ישב הרבי מליובאוויטש, בעל ה"צמח צדק", ולמד. בהאיר
 היום פתח בתפלת שחרית שנמשכה מספר שעות. ובסיום
 התפלה, חזר לתלמודו בעודו עטוף בטלית ועטור
 בתפלין, כשיתר המתפללים יצאו מבית הכנסת, והרבי
 נותר לבדו במקום.

שעות אחדות ישב הרבי יחידי, אך הנה נכנס
 אל בית הכנסת יהודי נוסף, תושב אחד מכפרי
 הסביבה, ושמו ר' בנימין ביניש, שהגיע בלונת
 חברו למכר את סחורתו ביום השוק המתקיים
 בליובאוויטש. הברכה שרתה בעסקיו של ר'
 בנימין ביניש ועד מהרה מכר את כל שהביא
 עמו. עתה לא נותר לו אלא להמתין לרעו,
 שסיים אף הוא את עסקיו, ויחדו יסעו
 הביתה. והיכן מבלה יהודי את זמנו
 כשעתותיו בידו? כמוך, בבית הכנסת.

נכנס אפוא ר' בנימין ביניש אל בית הכנסת, הוציא מכיס בגדו ספר
 תהלים קטן והחל לקרא בקול משתפך ונגיש את מזמורי התהלים.
 קולו המשתפך, היוצא מעמקי הלב, הגיע לפתע לאזניו של הרבי,
 שישב והתעמק בתלמודו.

'מיהו הקורא את פרקיו של נעים זמירות ישראל בנעימה כה נלבבת
 ונגישה?' התפלא הרבי, וקם ממקומו לחפש את האיש.

עד מהרה נתקלו עיניו ביהודי הכפרי, השקוע בלהט עצום בספר
 התהלים שבידו. 'איזו תמימות נפלאה!' התרגש הרבי ופרץ בכבי מר.
 בו ברגע נכנס אל בית הכנסת יהודי נוסף. היה זה החסיד המפורסם,
 רבי אפרים יפה מקאפוסט. פנה אליו הרבי, בדמעות: "אוי, מי יתן
 ויכלתי לומר פסוק אחד של תהלים באותה פשטות ובאותו תם,
 כפי שאומר זאת היהודי הכפרי הזה!"

הקב"ה אוהב במיוחד את התפלות שלכם ילדים
 - תינוקות של בית רבך. וכאשר אתם משתתפים
 אתנו בתפלות בבית הכנסת מצטרפת זכותכם
 המיוחדת והקב"ה נותן חיים טובים לכל עם
 ישראל.

ובתפלתנו, בלנו זוכים לעשות נחת רוח לבורא
 יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה
 על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

יש לקרוא את הנוסח המלא של "אנא בכה" בליל יום כיפור, ולאחר מכן לחזור על הפסוק
 של אותו יום 3 פעמים. שימו לב, יום ראשון בלילה נחשב כיום שני, יום שני בלילה נחשב
 כיום שלישי וכן הלאה.
 יום ראשון (לקרוא במוצ"ש) אנא בכה, גדרת ימינה, תתיר צרורה. (אב"ג ית"ז)
 יום שני (לקרוא בראשון בלילה) קבל רנת, עמה, שגבנו, שהרנו נורא. (קר"ע שט"ו)
 יום שלישי (לקרוא בשני בלילה) נא גבור, הורשי יחודה, כבבת שמרם. (נג"ד יכ"ש)
 יום רביעי (לקרוא בשלישי בלילה) כרבם טהרם, רחמי צדקתה, תמיד גמלם. (בט"ר צת"ג)
 יום חמישי (לקרוא ברביעי בלילה) חסין קדוש, ברב טובה, נהל עדתה. (הק"ב טנ"ט)
 יום שישי (לקרוא בחמישי בלילה) יחיד גאה, לעמך פנה, זוכרי קדשתה. (גי"ל פז"ק)
 יום שבת (לקרוא בששי בלילה) שוענתנו קבל, ושמע צעקתנו יודע תעלומות. (שק"ו צ"ח)
 (בלחש) ברובה שם כבוד מלכותו, לעולם ועד.
 אתה תקום תרחם ציון, כי עת להננה כי בא מועד:
 בידך אפקיד רוחי, פדיתה אותי יי א-ל אמת:

בשבתות וכימים שלא אומרים בהם תחנון (ראה בלוח כעמוד 2) - לא אומרים וידוי.
 אנא יי א-ל להינו וא-ל הוי אבותינו. תבא לפנינו תפלתנו. ואל תתעלם
 מלפנינו מתחנונו. שאין אהנו עני פנים וקשה ערף לומר לפניך יי א-ל להינו
 וא-ל הוי אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו. אבל חטאנו. עוינו. פשענו.
 אנחנו ואבותינו ואנשי ביתנו:
 אשמנו. בגדנו. גזלנו. דברנו דפי וקשון הרע. העוינו. והרשענו. ודגנו.
 חמסנו. טפלונו שקר ומרמה. יעצנו עצות רעות. כוזבנו. כעסנו. לצינו.
 מרדנו. מרינו דברך. נאצנו. נאפנו. סרדנו. עוינו. פשענו. פגמנו. צרנו.
 צערנו אב ואם. קשינו ערף. רשענו. שחנתנו. תעבנו. תעינו ותעתענו.
 וסרנו ממצותיך וממשפטיך הטובים ולא שנה לנו. ואתה צדיק על כל
 הבא עלינו. כי אמת עשית. ואנחנו הרשענו:

השמחה בעונת הימים

תביר העמוד

כי-תצא

נשאר

-20-

ספרים אחרונים!

יצא לאור

ספר הבדיחות

228 עמודים

1,500 בדיחות

על הכל בכל כל.

50 ₪

0534-135-183

1. מרוב אנרכיסטים לא רואים את האנרכיה.....

2. לכל אחד יש את החבר הזה שבוחר את התוספות הכי מוזרות בפיצה. מתחיל בעגבניות ממשיך לאננס ומסיים בביצה קשה וסבון כלים.....

3. עומד בתחנה חצי שעה לבד ומחכה לאוטובוס מגיע האוטובוס ו- 250 אנשים נולדים לידי.

4. לכל בין הזמנים של אב יש אלול בסופו.....

5. תכל'ס, הציבור החרדי נקרע לשניים בשתי שאלות נוקבות שאין עליהם תשובה ברורה. 'מקומות קבועים או לא מקומות קבועים', ו'כמו בהלוך או לא כמו בהלוך.....!'

6. אנחנו נמצאים בדור שבמדפים של השמפו בסופר יש יותר סוגי פירות מאשר במחלקה של פירות וירקות.....

התודה והברכה

לחברת 'טועמיה' שע"י דפוס ספיד.

המשורר - בריתה

7. הרגע הזה שאתה נוסע באוטובוס עם משפחה שיש להם ילדים ואתה מקבל פרוט מלא של הדרך: אמא רכבת, אמא טרקטור, אוי הנה משאית, אוטו מעלה אוטואים תראו מטוסים.....

8. כשמישהו בא לדבר איתי באמצע החתונה בשיא הרעש, במקום לומר לו שאני לא שומע כלום, אני זורם איתו ועונה לו ברוגע: "בטח בטח. דבק שלוש שניות או ארבעים דקות לא יכול לעזור כלום לספסל בלי משענת של קנה רצוף". "ואז, בדרך כלל גם לה הוא לא נעים להודות שהוא לא שומע אף מילה, וממלמל משהו כמו "גם אצלינו ברוך השם" ומסתלק במהירות....."

9. הצעת ייעול: לעשות ספר פלאפונים.....

10. הרגע הזה שחבר שלך קם משנת צהריים עם פרצוף של "נא לא להפריע....."

11. המילה 'לגמרי' נועדה לסיים שיחות חופרות.....

הבדיחות הן באחריות הקורא בלבד.

רוצה לחייך כל היום?

חדש! חדש! חדש!

קו השמחה

077-502-3345

שלוחה 1 שמיעת בדיחות.

שלוחה 2 השארת בדיחות.

חייגו ותחייכו.

ניתן לקבל את

הגיליון במייל

ניתן לשלוח 'בקשה' למייל:

a0503210@gmail.com

פועל היושועת מקערעסטיר

ציירה: רחלי דוויד

אָנא ה', עזר להם
בְּזִכּוֹת הַצְּדִיק הַטָּמוּן
פֹּה...

רבוֹן הַעוֹלָמִים, אָבא רְחוּם!
הֲנִי עוֹמֵד פֹּה בְּשׁוֹלֵיחוֹת קִדְשׁ
שֶׁל אֲרָגוֹן רַב לְהוֹשִׁיעַ,
לְהַתְּפִלֵּל עִבּוֹר יְחִידִים אֲלֵי־עֶזֶר
בְּן חוּה' הַנִּמְצָא בְּצִרָה גְּדוֹלָה...
בְּעַל הַבַּיִת מְאִים לְזִרְקוֹ
מִדִּירָתוֹ אֶל הַרְחוּב יְחִיד עִם
כָּל מְשֻׁפָּחָתוֹ, וְלִרְשׁוֹ אֵין כֹּל!

קִבְּלֵנוּ קִרְיָאָה נוֹאֶשֶׁת
מִיְהוּדֵי בְּשֵׁם חַיִּים
אֲלֵי־עֶזֶר בֶּן שָׂרָה
שֶׁזְּקוּק לִישׁוּעָה
דְּחוּפָה!

אֵי יוֹצֵא עִבְיָנוּ
לְצִוְיָנוּ!!!

בְּזִכּוֹת יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל מְהוּרִים שֶׁלֹּא טֻעְמוּ טַעַם
חֶמְטָא...!!!

בְּזִכּוֹת מַצּוֹת הַצְּדָקָה!!!

מָה? מָה הֵם
פּוֹתְבִים? מָה זֶה?

מִבְּתֵב מַעֲרִיטֵי נִיז
יִזְרֵק... אוֹי, אֲנִי
מְקוּהָ שֶׁלֹּא מְדַבֵּר
בְּעוֹד דְּרִישֵׁת
תְּשׁוּלוֹם בְּלִשְׁתָּא!

לְמַחֲרָת יוֹם שְׁשִׁי... אֲרִבְעָה יָמִים לִפְנֵי
הַכְּפִי שֶׁל חַיִּים לִזְרֹךְ וּמְשֻׁפָּחָתוֹ...

מַעֲבִין, מָה
זֶה?

עיריית ניו יורק, אגף זפאים לתמיכה בשוכר דירה אדוני הנכבד! בבדיקה שנערכנה מתברר כי אתה זכאי למלגת דיור בסכום של אלף דולר לחודש...

נושענו! בחסד ה' וברחמיז הגדולים!!!

אבא, מה קרה?

הטוב הטוב הטוב, כי לא כלו רחמיז והפרנס, כי לא תמו חסדיה... כי מעולם קויע לך...

אמינם עוד לא נושענו לאגרי, אך אני סמוך ובטוח שנראה עוד חסדים גלויים!

אפשר לפרק את הארגזים... אנחנו נשארים בדירה!

תקופת הזכאות החלה לפני שנים עשר חודש, ולפיכך מצרף גזה צ'ק קזפון על סך שנים עשרה אלף דולר!!!

במכתב זה מזכים אותי ברשות הפס עבור העסק בפה שנים לאחור וגם גזה מצרף צ'ק בסכום גבוה מאד... לפירעון מידי!

ועכשוו לפני הכל, אתקשר לארגון 'רב להושיע' להעביר להם את בסיסי הפעולה הרי מה ששוליי- שולקהם הוא!!

אתם יודעים שאינני נוהג לשחק ילדים בענינים בספייס, אך הפעם אני מפרסם את השקחת הבורא ואת נפלאותיו, ואת בוקה של מצות צדקה פשויה מעל ליבלת הטבעיית!

מכתב פרשויות הפס... בדרך כלל הם אינם מבשרים טוב, אך הפעם זה ודאי יוצא מהפלא!

מקיימים את צוואתו זוכים אישועות! לקיום הצוואה חייגו כעת ל'רב להושיע' שע"י נכדיו ממשיכי דרכו:

1800-20-22-33

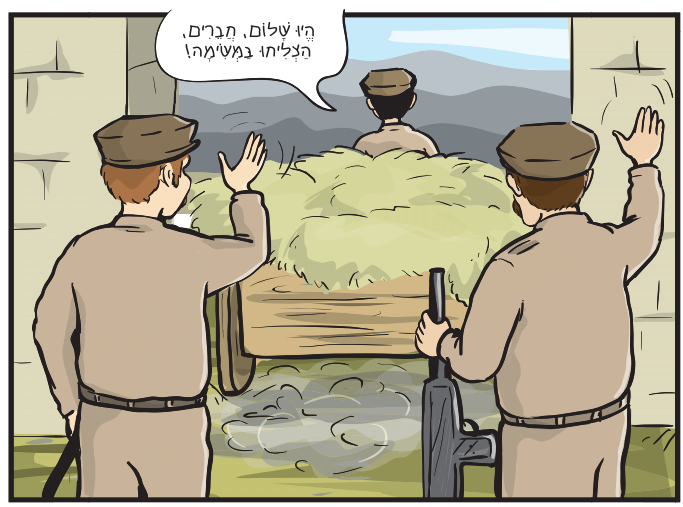
גם אתם יכולים לזכות לישועות למעלה מדרך הטבע בזכות רבי ישעילע קערעסטרער זי"ע

רצועות

עלילה מרתקת על רקע היסורי

כתיבה: ע. דויטש | ציור: ד. מונד

ימנו של אברום דב:

למזלו של אבא, איט לא העלה גרעמו לבדיק בצרמת החצר שבגאלה, ואף על פי כן, לא היתה זו הדרך אל החפס...

כל הזכויות שמורות ©

רצועות

עלילה מרתקת על רקע היסורי

כתיבה: ע. דויטש | ציור: ד. פונד

מה עושה חימל שלי עכשיו? הוא זוכר בכלל עֶשְׁבֵת הַיּוֹם? צאתכם לשלום, מלאכי השלום...

שבת היום לה'! כן, אמנם, לא כל כך מרגשים, אבל שבת היא עֶשְׂבֵת!

שלום עליכם, מלאכי השלום, מלאכי עליון!

יום הששי ויכלו... טוב עושה לי על מה לקדש

סימט? טוב. בעוד רבע שעה אבוא לקחת את העֶשְׂבֵת

אני עושה את מה שצריך כדי שתהפך לחיל נאמן למולדת! בעוד מספר חדשים יקחו אותך למחנה הצעירים. אתה חוב להיות מוכן!

נתתי לך עוד חמש דקות על אור כֶּסֶר על העבודה הטובה. יצאך נוהג בך בהג'יטת, נער. אני מעריך מאד את הג'יטתך

ימנו של אברהם דב:

בעוד מספר חדשים תגמר התקופה הזו... בסך הכל, תי' אצל האקר טובים למדי. העבודה שמטיל עלי קשות, אמנם, אך יחסו הוגן. הוא מתחשב בבקשותי ומספק ירקות גיד נדיבה. לאחרונה, נתן לי גם ביצים ומרטה לי לבשלו בצלמי. רק המחשבות אודות הקטן משרדות את מנתתי.

כל הזכויות שמורות